

ČESKÝ HERMETISMUS

Zdeněk Vojtíšek

Při přípravě každého čísla Dingiru se potýkáme s nedostatkem místa, ale nikdy jsme nebyli v takovém pokušení rozšířit počet stran jako tentokrát. Už už mohl tento Dingir mít zvláštní přílohu o historii českého hermetismu; nakonec ale z průkopnické práce **Petra Kalače** tiskneme jen začátek (na str. 94-97) a pro zveřejnění celého jeho díla najdeme jinou cestu.

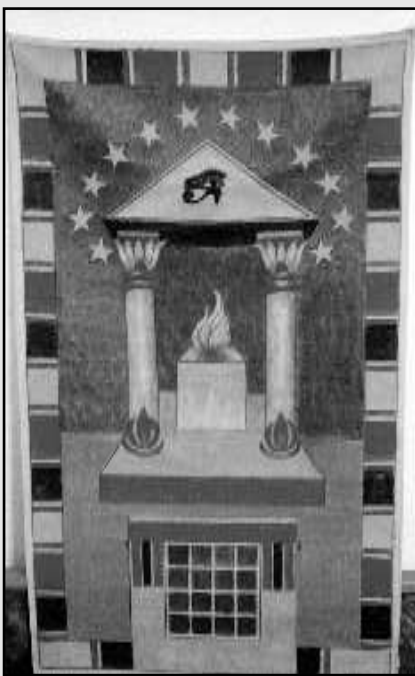
Téma o českém hermetismu otevírá souhrnný článek religionisty **Ivana Štampacha** (str. 84-87). Pohled zevnitř zprostředkovávají výrazné osobnosti současného hermetismu. Jednak je to znalec především alchymie, ale i dalších hermetických disciplín Vladislav Zadrobílek, který jako spisovatel a editor používá jméno **D. Ž. Bor** (str. 88-90), jednak autor knih o hermetismu a první předseda obnovené Universalie **Milan Nakonečný** (rozhovor s ním je na str. 100-101). Z mnoha astrologů jsme pro Dingir získali skutečně reprezentativní osobnost - **Pavla Turnovského** (str. 91-93). Článek renomovaného vědce **Jiřího Grygara** (str. 98-99) nám připomene, že v rozhovoru o astrologii (a hermetismu vůbec) se pohybujeme na půdě duchovních nauk, které nesnesou poměření přísným metrem současné vědy. K tématu se vztahují i některé recenze, zprávy a ukázka ze základního spisu *Corpus hermeticum*. Oblast českého hermetismu překračuje portrét světově proslulého hermetika, Angličana Aleistra Crowleyho od **Jany Mannové** (str. 76-79).

Z dalších článků upozorňujeme především na ten, který poskytuje informaci pro první orientaci v bolestném sporu v pražské židovské obci. Je na str. 82-83.

PhDr. **Zdeněk Vojtíšek** (*1963) je odborným asistentem na katedře psychosociálních věd Husitské teologické fakulty UK, mluvčím Společnosti pro studium sekt a nových náboženských směrů a šéfredaktorem časopisu Dingir.

Symbolika tapisu na obálce, umístěného v zasedací místnosti Horev-klubu

Dva sloupy: klad a zápor, korunované trojností v jednom symbolu iniciačního chrámu, poukazují na přírodní a universální dualismus.

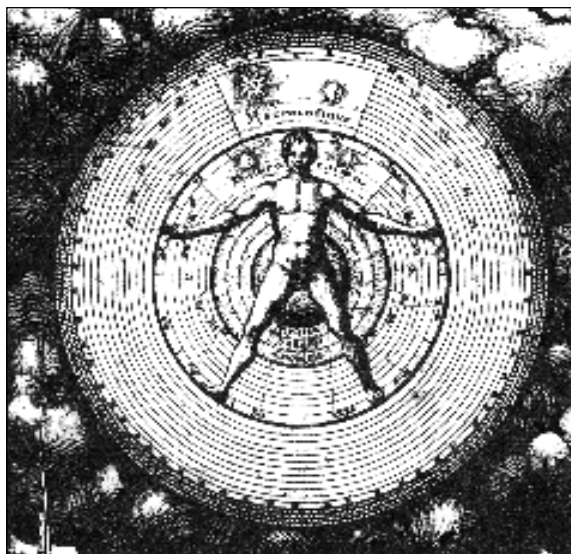
„Božské oko“: z jeho slz, jak vypravuje egyptská legenda, povstali lidé; symbolizuje absolutní spravedlnost a Řád. Dvanáct hvězd pak značí dokonalost.

Krychle: symbol všeho pozemského, ale též otesaný kubický kámen, poukazující k člověku, zušlechtěnému k obrazu božímu; se zde stává oltářem, na němž plane oheň.

Oheň, symbolizující všeobjímajícího ducha, neboť duch je ve své oblasti ohněm (oheň Horev a s ním spojená „filosofie Světla“, byla pěstována hierofanty Ptahova chrámu v Menoferu).

Petr Kalač

Zmínka o českém hermetickém klubu Horev je v článku na str. 94-97.

OBSAH

Český hermetismus (Zdeněk Vojtíšek)	73
Sekty a právo I. (Stanislav Příbyl)	74
Muž pod voľou (Jana Mannová)	76

Z domova

Budme Božími posly! (Andrea Hudáková)	79
Se šamany v dolním světě (Martina Pekárková)	81
Znepokojující chasidé (Zdeněk Vojtíšek)	82

Téma

Hermetismus (Ivan Štampach)	84
V alchymii jde o změnu vědomí (D. Ž. Bor)	88
Zpráva o stavu české astrologie (Pavel Turnovský)	91
Počátky českého hermetismu (Petr Kalač)	94
Proč astrologie nefunguje? (Jiří Grygar)	98

Rozhovor

Věci mají svou tvář (Zdeněk Vojtíšek) rozhovor s Milanem Nakonečným	100
---	-----

Info-servis

	102
--	-----

Recenze

O satanismu a čiernej mágii (Jana Mannová)	104
Souhrnně a solidně o současné religiozitě (Ivan O. Štampach)	104

Zprávy

První čarodějnický obchod v Praze (Linda Hruběšová)	106
Lama Ole Nydahl v Praze (Petr Vinš)	106
Dingir pozván mezi ekumenické časopisy (Andrea Hudáková)	108
Stěhování kanceláře Společnosti pro studium sekt (Zdeněk Vojtíšek)	108

Otázky právní ochrany před sektami v minulosti a současnosti

SEKTY A PRÁVO (I.)

Stanislav Příbyl

Na pokračování otiskujeme studii¹ o právním postavení alternativních náboženských skupin, obecně označovaných jako sekty. V této části se článek zákonodárstvím až do přijetí současného zákona 3/2002 Sb. Tomuto zákonu „o církvích a náboženských společnostech“ se budeme věnovat příště. redakce

Demokratický právní stát má v otázce náboženských vyznání splňovat dvojí úlohu, pozitivní a negativní. Nemá pouze garantovat výkon práv plynoucích z náboženské svobody, nýbrž má také chránit občany před působením takových náboženských subjektů, které by ohrožovaly veřejnou bezpečnost a pořádek, zdraví a mravnost nebo práva a svobody druhých.²

Rakouské zákonodárství

Je snad poněkud překvapivé, že nejliberálnějším předpisem, na jehož základě byla na našem území povolována činnost nových náboženských subjektů, byl rakouský zákon č. 68/1874 ř. z., jenž se týká zákonného uznání společností náboženských. Podmínky oficiálního uznání církve či náboženské společnosti byly prosté: věrouka, bohoslužba, církevní zřízení a zvolené jméno nesmělo obsahovat něco protizákonného nebo mravně závadného a dále musela být zřízena a trvale existovat alespoň jedna náboženská obec církve nebo náboženské společnosti žádající o uznání.

Oproti oběma právním úpravám platným u nás po roce 1989³ je v rakouském zákoně nápadná především absence jakéhokoli početního cenzu, který by určoval, kolik členů se má k novému subjektu hlásit. Požadavek zákonnosti a veřejné mravnosti představuje velmi široce formulovanou kautelu,* která měla zabraňovat nežádoucím náboženským společenstvím v rozvíjení legální činnosti.

V souvislosti s tím je třeba upozornit, že na rakouském území byly již zejména v době bachovského absolutismu některé náboženské subjekty zakázány: v roce 1851 tzv. Němečtí katolíci, v roce 1858 Johannisbrüder (bratři Johanité) a poté v roce

1860 Nazarénští.⁴ Liberální poměry nastolil v Rakousku až státní základní zákon č. 142/1867 ř. z., o všeobecných právech státních občanů, který umožňuje mj. domácí, neveřejný výkon náboženství zákoně neuznaného, zatímco veřejný kult je přiznán pouze zákoně uznaným subjektům: „Každá církev a společnost náboženská má právo náboženství společně a veřejně provozovati, své záležitosti vnitřní o své moci pořádati a spravovati ...“⁵

Rakousko se sice v té době nemuselo konfrontovat s takovou záplavou nových náboženských hnutí, jaké jsme svědky v současné době (i když např. Svědkové Jehovovi již u nás působili ještě před zánikem monarchie),⁶ avšak způsob, jakým v roce 1912 uznalo islámské náboženské společenství ukazuje, že pro zachování veřejného pořádku bylo ochotno opustit jinak snadné podmínky veřejného uznání nových náboženských subjektů.

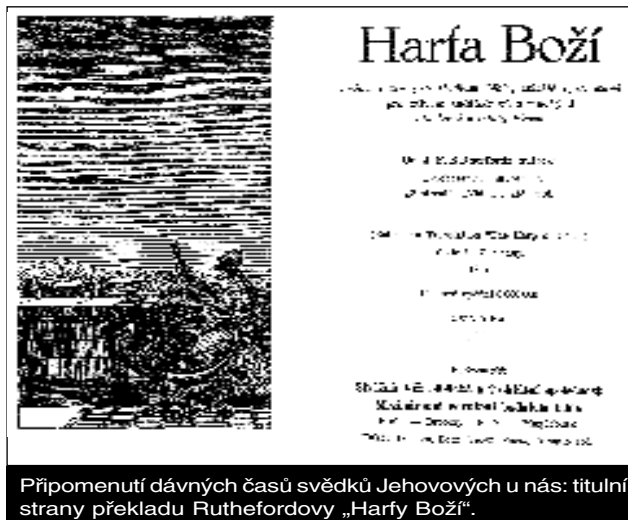
V době po rakouské anexi Bosny a Hercegoviny se totiž nastolila otázka uznání islámské komunity. Islámské vyznání hanefitského ritu však nebylo uznáno na základě zákona č. 68/1874 ř. z., obecně formulovaného pro všechny potenciální zájemce o uznání, nýbrž na základě zvláštního, samostatného zákona č. 159/1912 ř. z., a to s ohledem na zvýšenou opatrnost v záležitostech veřejného pořádku (polygamní manželství):

„Forma zákona byla nutna proto, že tu nebylo podmínek pro uznání dle uvedeného zákona z roku 1874; chybělo zabez-

pečení aspoň jedné náboženské obce a také nauka islámské církve nesrovnává se v lecčems se zákony a mravy našich zemí. Proto vysloveno bylo uznání nauky a obyčejů zmíněné náboženské společnosti jen s omezením - 'pokud neodporují zákonům státním'. Co do organisace dovoleno bylo zakládati náboženské nadace i před konstituováním náboženských obcí a výslovně zdůrazněna souvislost s islámskou organizací v Bosně a Hercegovině. Pro manželství mohamedánů předepsána byla obligatorně civilní forma oddavek dle ustanovení zákona ze dne 9. dubna 1870, ř. z. číslo 51.“⁷

Období první republiky a komunistického režimu

Po vzniku první Československé republiky u nás začaly působit některé náboženské subjekty severoamerického či obecněji anglosaského původu, které ovšem z nejrůznějších důvodů nežádaly o státní uznání, jehož by jinak mohly dosáhnout na základě recipovaného rakouského zákona č. 68 / 1874 ř. z. Patřily mezi ně nejen metodisté, adventisté a Armáda spásy, nýbrž také Náboženská společnost vážných badatelů Bible - Svědkové Jehovovi a Mormonská mise (až od roku 1929). Svědkové Jehovovi ustavili svoji vlastní organizační formu v Československu jako sdružení pod názvem „Mezinárodní sdružení vážných badatelů bible - Strážná věž biblická a traktátní společnost“. Její vznik oznámili sdělením ministerstvu vnitra roku 1923. „Ministerstvo vnitra k tomuto podání žádné stanovisko Sdružení nevydalo, neboť tzv. volné organizace nebyly uznány jako právnické osoby a obyčejně byly - pokud neohrožovaly veřejný pořádek - mlčky trpěny s tím, že jejich činnost mohla být kdykoli zastavena“.⁸

Připomenutí dávných časů svědků Jehovových u nás: titulní strany překladu Ruthefordovy „Harfy Boží“.

* Kautela - preventivní opatření.

S příchodem svědků Jehovových a mormonů na našem území poprvé operují subjekty, které neodborná veřejnost často označuje pojmem „sekta“. Z hlediska právního je tento pojem irelevantní: „Upozorňujeme na potřebu zdrženlivosti a opatrnosti při používání výrazu *sekta*, a to vzhledem k jeho pejorativnímu charakteru. Tento výraz má své opodstatnění v pojednáních sociologického nebo religionistického rázu, v nichž ovšem bývá zásadně definováno, jaká skupina vyznavačů náboženské víry je pod tímto označením míněna. V právních a právnických textech se raději tomuto označení vyhneme, a tím i nebezpečí, že bychom se mohli dopustit urážky některé církve nebo náboženské společnosti, ať již státem uznané (registrované) nebo dosud neuznané (neregistrované), a tedy jejich členů, resp. vyznavačů jimi reprezentovaného náboženství nebo víry“.⁹

Takový zdrženlivý přístup se zásadně liší od pojetí právního postavení náboženských subjektů neuznaných státem v době totalitního režimu, které získaly automaticky nálepku sekty, jak o tom svědčí úvodní poznámky ke sbírce právních předpisů „Právní poměry církví a náboženských společností v ČSSR a jejich hospodářské zabezpečení státem“, vydané v roce 1977: „Nepovolené náboženské sekty nemohou na území ČSSR veřejně vůbec působit; jejich faktická a nelegální činnost vyžaduje zvláště účinný církevněpolitický dohled a trvalou kontrolu příslušných státních orgá-

nů, protože je v zásadním rozporu s čs. právním řádem. Jednotliví sektáři svým přepjatým fanatismem často porušují základní občanské povinnosti (např. jehovisté odmítají vykonávat vojenskou službu)“.¹⁰

Situace po roce 1989

Skutečnost, že obnovené demokratické poměry umožnily po roce 1989 vydávání právních předpisů, na jejichž základě mohou být státem uznávány nové církve a náboženské společnosti, je důležitá právě z hlediska rozlišování náboženských subjektů. Možnost legálního a veřejného působení mohou nově získávat taková nábožensky motivovaná sdružení občanů, která splní podmínky, předepsané zákonem, přičemž zákon je stanoví tak, aby se státem uznanou a financovanou církví či náboženskou společností nestal subjekt z hlediska religionistiky a sociologie nebo prosté negativní lidské zkušenosti zařaditelný mezi sekty.

Právní řád totalitního státu takové rozlišování neumožňoval. Komunistický zákon č. 218/1949 Sb. o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem totiž zrušil ve svém § 14 veškeré dosavadní právní předpisy týkající se církví a náboženských společností, a nastolil tak prostor pro administrativní svévoli, která směla „uznávat“ či zakazovat činnost náboženských subjektů bez jakéhokoli zákonného podkladu. Proto také nebylo oficiální uznání některých církví v 50. letech projevem blahovůle státu, nýbrž naopak touhou ovládnout tyto církve skrze finanční a politickou závislost na státu. V roce 1951 byly takto bez zákonného podkladu pouhými administrativními akty „uznány“ Bratrská jednota baptistů, Církev bratrská, Evangelická církev metodistická a Církev adventistů sedmého dne, v roce 1956 pak ještě Křesťanské sbory (darbisté) a Novoapoštolská církev.

Na příkladu těchto církví je možno ukázat, že pejorativní označení „sekta“ náleželo podle tehdejší doktríny vlastně každému náboženskému uskupení, které se vymykal právní a administrativní reglementaci totalitního státu. O Křesťanských sborech tvrdí již citovaná oficiální sbírka předpisů o církvích z roku 1977, že šlo „o dřívější sektu známou též pod názvem Darbisté“,¹¹ a obdobně o Církvi novoapoštolské se uvádí, že „jde o dřívější sektu, jejíž činnost nebyla v letech 1951-1956 povolena“.¹² Za projevy „sektářství“ bylo možno také zrušit původní uznání, což se týkalo konkrétně

adventistů sedmého dne: „Tato církev vznikla na sektářském základě (její členové neuznávají práci v sobotu); v letech 1952-1956 nebyla její činnost v ČSSR povolena“.¹³ Rozlišovacím kritériem mezi „sektou“ a církví bylo tedy pouze přiznání legality působení ze strany totalitního státu.

Skutečným průlomem v otázce legálního uznávání nových církví a náboženských společností byl až první zákon o církvích po roce 1989, tedy zákon č. 308/1991 Sb., o svobodě náboženské víry a postavení církví a náboženských společností. Obsahoval v příloze seznam osmnácti církví a náboženských společností, které ze zákona nebo na základě souhlasu státu dosud působily na území České republiky a čtrnácti takových církví na území Slovenské republiky. Pro nově se ucházející subjekty o státní uznání zavedl zvláštní správní řízení o registraci církví a náboženských společností.

Stojí za upozornění, že to bylo právě v době, kdy k nám již pronikalo značné množství dosud neznámých náboženských hnutí a kultů. Negativním důsledkům působení některých z nich se však zákon č. 308/1991 Sb. nepokusil čelit přímo a nezabýval se působením a činností náboženských subjektů obecně. Předmětem zájmu zákonodárce byly tyto subjekty teprve v případě, kdy by žádaly o registraci. Až tehdy se mohlo uplatnit ustanovení o náležitostech návrhu na registraci, který měl obsahovat mj. „prohlášení, že církev nebo náboženská společnost bude plně respektovat zákony a obecně závazné právní předpisy a bude tolerantní k ostatním církvím a náboženským společnostem a k osobám bez vyznání“.¹⁴

Za hlavní pojistku proti eventuálnímu uznání nebezpečného náboženského hnutí nebo destruktivního kultu však zákonodárce považoval stanovení početního cenzu osob, které se k nové církvi nebo náboženské společnosti hlásí, přičemž ohledně jeho výše odkázal ve svém § 23 na republikové právní předpisy.¹⁵ Zákon ČNR č. 161/1992 Sb., o registraci církví a náboženských společností stanovil cenzus desetitisícový, obdobný zákon SNR, který je na Slovensku dosud platný, dokonce dvacetitisícový.¹⁶

Za zvláštní zmínku však stojí skutečnost, že v seznamu uznaných církví na území České republiky obsahuje příloha zákona č. 308/1991 Sb. také Církev Ježíše

⇒ Dokončení na dalších stranách dole.

Kdo byl vlastně Aleister Crowley?

MUŽ POD VÔĽOU

Jana Mannová

Literárny vedec, a zároveň hermetik, znalec mágie, kabbaly, východných a západných ezoterických systémov a vynálezca vlastného tarotu. Britský vzdelanec prvej polovice 20. storočia, označovaný ako hypersexuálny psychopat, narkoman, pózer žijúci na úkor druhých a excentrik posadnutý libidom, od dávajúci sa zvrhlým čarodejným praktikám. Jeden z hlásateľov prichádzajúceho Nového veku (aeónu), a zároveň považovaný za „veľkého satanistu 20. storočia“. Aleister Crowley.

Východiská a zjavenie Knihy zákona

Aleister Crowley (1875-1947), vlastným menom Edward Alexander Crowley, pochádzal z meštianskeho prostredia vo Veľkej Británii. Vďaka rodinnej podpore získal dobré vzdelanie vrátane štúdia na Univerzite v Cambridge, no bigotné náboženské prostredie sa na ňom podpísalo v podobe nenávisti voči dogmatickému kresťanstvu. Už v búrlivom detstve sa snažil šokovať rodičov, takže ho matka prezývala Šelmou, čo mala byť narážka na Zjavenie sv. Jána. Sám Crowley sa v dospelosti k tomuto titulu hrdo hlásil. Veľká časť fanatizmu v Crowleyho magickom systéme má jasné

korene v tlaku raného detstva. Experimentálny spôsob života zahŕňajúci škálu extrémnych športov, sexuálnych praktík a dostupných druhov drog pritiahol pozornosť médií, ktorému sa tešil až do sklonku života.

Vo svojich dvadsiatich rokoch prišiel do kontaktu s tradíciou rituálnej mágie; roku 1898 sa stal členom britského Rádu zlatého úsvitu (*The Golden Dawn*), ktorý sa považuje za dediča templárskeho poznania. Zakladatelia rádu boli slobodomurári, ktorí prepojili svoju náuku s rozekrucianskym a okultným symbolizmom, enochiánskym systémom Johna Dee, židokresťanskou kabbalou, alchýmiou, astrológiou, tarotom ap. Rád zlatého úsvitu bol považovaný za

hermetický, nakoľko hlavnou zložkou jeho výrazne synkretického učenia mala byť tradičná mágia starovekého Egypta, resp. predstavy členov o nej. Organizoval ho v tej dobe S. L. Mathers, vzdelanec v okultných vedách, ktorý prekladal diela o kabale a magických rituáloch. Práve jeho preklad rukopisu z 15. st. *Kniha posvätnéj mágie Abra-Melina Mága* dal podnet ku Crowleyho pokusu magického vyvolania vlastného anjela strážneho. Objavil vraj spôsob vyvolávania výhradne zlých duchov, čo ovplyvnilo jeho celý život a smerovanie. Crowley si vyvolil magický titul Perdurabo (Vytrvám). Po rôznych nezhodách bol z Rádu zlatého úsvitu roku 1900 vylúčený.

Počas ciest od Mexika po Indiu a Ceylon, kde sa zoznámil s jogou, navštívil aj Káhiru. Tu sa mu v roku 1904 dostalo „prebudenie“ - podľa vlastných slov ho oslovila vyššia inteligencia menom Aiwaz, ktorá mu nadiktovala *Knihu zákona (Liber Legis)*. Dovtedy v súlade s učením Rádu zlatého úsvitu stotožňoval anjela strážneho s Nadja, až odteraz ho považoval za entitu vyššiu než človek, oddelenú od magikového ducha.

Tri roky na to založil vlastnú magickú spoločnosť: Rád striebornej hviezdy známy pod skratkou *A. A.*, pravdepodobne *Argentum Astrum*. Sám Crowley meno rádu nikdy neodhalil. Názov mal symbolizovať spojenie tajného spoločenstva so starobylými mystériami. Tu začal používať meno

⇒ *Dokončení z predchádzajúcich strán.*

Krista Svatých posledných dní, tedy mormony. Ti využili ihneď počátkem roku 1990 dosavadního právního vakua a zároveň i vstřícnosti, příznacné pro období bezprostředně po listopadových událostech roku 1989, a dostalo se jim státního uznání usnesením české vlády již v únoru 1990.¹⁷ Díky této včasnosti, která ilustruje expanzivní styl jejich svěrázného misijního působení, se mormoni nemuseli vyrovnávat s desetitisícovým cenzem, který by v našich podmínkách dodnes nesplňovali.

Na rozdíl od mormonů rozvíjeli u nás Svědkové Jehovovi svoji náboženskou agitaci i v době totalitního režimu, a proto měli dostatečnou personální základnu pro překonání desetitisícového cenzu podle zákona ČNR a dokonce i dvacetitisícového cenzu podle zákona SNR, takže v obou dnes samostatných repub-

likách působí jako státem uznaná náboženská společnost. Ilustrativní v případě Svědků Jehovových jsou ovšem odpovědi na otázky adresované jejich přípravnému orgánu registrujícím orgánem, tedy odborem církví Ministerstva kultury ČR. Tyto otázky měly konkretizovat ochotu náboženské společnosti, hlásící se k registraci, plně respektovat zákony a obecně závazné právní předpisy, ve smyslu již citovaného § 12 písm. e) zákona č. 308/1991 Sb. Jejich cílem bylo zjistit, zda Náboženská společnost Svědkové Jehovovi učí, že rodič má bránit poskytnutí transfuze krve svému nezletilému dítěti v případě, kdy neposkytnutí transfuze může podle vyjádření ošetřujícího lékaře způsobit dítěti poškození zdraví nebo smrt, rovněž zda člen Náboženské společnosti Svědkové Jehovovi nemá nastoupit a vykonávat jak vojenskou základní či náhradní službu, tak ovšem i civilní službu. Tvrzení členů přípravného výboru, že Náboženská společnost Svědkové Jehovovi

tyto postoje neučí,¹⁸ se pak stalo základem pro její registraci Ministerstvem kultury.

Úspěšné dokázání nepravdivosti tohoto postoje by znamenalo zrušení registrace již podle tehdy platného ustanovení § 20 zákona č. 308/1991 Sb.: „Jedná-li církev nebo náboženská společnost v rozporu s tímto zákonem nebo podmínkami registrace, provede registrující orgán řízení o zrušení registrace“. Lavírování v těchto záležitostech je ovšem umožněno zejména odkazem na individuální svědomí jednotlivých věřících, kteří prý odmítají krevní transfúzi nebo civilní službu pouze za svoji osobu, zatímco náboženská společnost jako celek tyto postoje údajně nehlásá a navíc se u ní prokazuje schopnost svoji nauku účelově přizpůsobovat: „Chyba tedy nebyla na straně vedoucího sboru, který je tvůrcem ideologie organizace, nýbrž v jednotlivcích. Vina se přesouvá na členy, jež měli na základě svého svědomí a přesvědčení

Z Knihy Zákona

^{1,39} Slovo Zákona je *θελμα*.

^{1,40} Kdo nás nazývá Thelemité, neučiní špatně, jestliže se jen na toto slovo podívá pečlivěji. Neboť jsou v něm Tři Stupně, Poustevník, a Milenec, a člověk Země. Dělej, co ty chceš, ať je cele Zákon.

^{1,41} Slovo Hříchu je Omezení. Ó člověče! Neodmítej svoji manželku, jestliže ona chce! Ó milence, pokud chceš, odluč se! Neexistuje žádné pouto, které může spojit rozdělené, jen láska: všechno ostatní je prokletí.

Budiž to zatraceno na aeony! Peklo.

^{1,42} Necht' je stav rozmanitosti a mnohosti spoután a necht' je v ohavnosti. Tak se všim okolo tebe; ty nemáš žádné právo než konat svoji vůli.

^{1,43} Tak čiň, a nikdo další necht' neřekne ne.

^{1,44} Protože ryzí vůle, nezkalená úmyslem, osvobozená od chtivosti výsledku, je každým způsobem dokonalá.

^{1,45} Dokonalost a Dokonalost jsou jedna Dokonalost a ne dvě; ne, není žádné!

Aleister Crowley, Kniha Zákona. Kniha CCXX, část I, 39-45.

Horus, Brno 1991.

Mr. Therion (grécky Zviera), pod ktorým je známy svojim satanistickým stúpencom. Ako oficiálny orgán rádu v rokoch 1909 až 1936 vydával časopis *Equinox*, kde predstavoval diela veľkých mystikov ako napr. Eliphasa Léviho, tarotové systémy (nielen Crowleyho vlastný), literárnu tvorbu svoju ako aj svojich nasledovníkov, a rôzny okultný materiál. Práve tu zverejnil tajné rituály Rádu zlatého úsvitu, čo malo za následok búrlivé reakcie. Časopis vychádzal v čase jarnej a jesennej rovnodennosti (odtiaľ názov) a neskôr sa stretol s veľkým úspechom.

V roku 1912 ho kontaktoval nemecký Rád východného chrámu (*Ordo Templi Orientis*) praktizujúci kombináciu tantra-jogy so slobodomurárskymi rituálmi. Nakoľko Crowley nazávisle na nich „objavil tajomstvo“ sexuálnej mágie, ponúkli mu vedenie britskej vetvy rádu, čo neskôr aj prijal. Názov rádu odkazuje k templárom a ich pravdepodobným sexuálnym praktikám, preto O. T. O. prebral aj symbol bafometa, rohatého kozla. Crowley sa po iniciácii v Berlíne rozhodol nazývať Baphomet, čo tiež nemalou mierou prispelo k jeho označeniu za satanistu. Rád bol po 2. sve-

tovej vojne prenesený do Spojených štátov amerických, kde je dodnes činný pod názvom Thelema.

V roku 1920 A. Crowley založil s dvoma milenkami a skupinkou nasledovníkov v Cefalú na Sicílii opátstvo Thelemy, ktoré trvalo tri roky. Aktívnou súčasťou života komunity bola rituálna mágia založená na dramatizácii starovekých kultov v spojení so sexuálnymi aktivitami, zvieracími obeťami a požívaním drog. Po škandálnom úmrtí jedného z členov komunity bol Crowley zo Sicílie vypovedaný. Odvtedy až do svojej smrti žil striedavo vo Francúzsku, Anglicku, Spojených štátoch amerických a Taliansku.

Individuálna vôľa v centre učenia

Nové učenie, Thelema (z gréckeho slova označujúceho vôľu), bolo založené na téze: *Rob, čo chceš, a to bude tvoj celý zákon* (*Liber Legis – Kniha zákona* I:40). Thelema je podľa Crowleyho racionálnym zrozumením ideálom samým o sebe, ktorý siaha až do 18. storočia. Práve zjavená *Kniha zákona* ohlasovala príchod novej historickej epochy, ktorá sa bude riadiť spomínaným thelemickým zákonom.

Vôľa nemá byť nátlakom, ktorý motivuje priemerných, ale jednotným, vedomým zámerom. Dôležité je však rešpektovať aj vôľu a zákony druhých. Podľa Crowleyho totiž je nezmyselné posúdiť vinu jednotlivca, pokiaľ sa nemôžeme odvolať na zákon, podľa ktorého on sám žije.

odlišný názor. Oni narušili uniformitu a vybočili z řady, oni byli neloajální k organizaci, a přestože organizace opravila svůj postoj, vinu nesou stále oni“.¹⁹

V souvislosti s konkrétním případem Náboženské společnosti Svědků Jehovových lze pozorovat, jak adresná jsou naopak ustanovení nového zákona o církvích a náboženských společnostech, tedy zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů. Zřejmou narážku na praxi členů Náboženské společnosti Svědků Jehovových nalezneme v § 5 písm. c), podle něhož „církev a náboženská společnost nesmí nezletilým zabraňovat přijmout zdravotní péči odpovídající zdravotním potřebám“.

Poznámky

- 1 Článek v časopise Dingir je mírně zkrácenou a upravenou verzí studie, která vyšla pod názvem „Právní ochrana před novými náboženskými hnutími a destruktivními kulty podle zákona č. 3/2002 Sb.“ v časopise Právník 2004, 143 (5), str. 502-520.
- 2 srv. Listina základních práv a svobod, ústavní zákon č. 2/1993 Sb., čl. 16 odst. 4.
- 3 Zákon č. 308/1991 Sb., o svobodě náboženské víry a postavení církví a náboženských společností ve spojení se zákonem ČNR č. 161/1992 Sb., o registraci církví a náboženských společností, nahrazený zákonem č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech).
- 4 K. HENNER, *Základy práva kanonického. Část druhá – Právo platné*, Praha 1921, s. 437.
- 5 Zák. č. 142/1867 ř. z., čl. 15.
- 6 „Svědkové Jehovovi (respektive badatelé bible) u nás působí zhruba od roku 1907. Ve větší míře však lidé začali přijímat učení společnosti Strážná věž až během dvacátých let.“ – B. MARTINEK, *Náboženská společnost a stát. Historie svědků Jehovových v Československu*, Praha 2000, s. 58.
- 7 A. HOBZA, *Poměr mezi státem a církví. Jeho vývoj a přítomný stav*, Praha 1931, s. 116.
- 8 B. MARTINEK, *Náboženská společnost...*, s. 9.
- 9 J. R. TRETERA, *Stát a církev v České republice*, Kostelní Vydří 2002, s. 71.

- 10 *Právní poměry církví a náboženských společností v ČSSR a jejich hospodářské zabezpečení státem*, Praha 1997, s. 7.
- 11 *Právní poměry...*, s. 21.
- 12 *ibid.*, s. 20.
- 13 *ibid.*, s. 20.
- 14 Zák. č. 308/1991 Sb., § 12, písm. e).
- 15 *ibid.*, § 23: „Zákony národních rad určí registrující orgány podle § 10 zákona, počet osob přihlášených k církvi nebo náboženské společnosti podle § 11 zákona a způsob oznamování vzniku a zániku církví a náboženských společností statistickým úřadům republik registrujícími orgány podle § 19 odst. 2 zákona.“
- 16 Zák. č. 192/1992 Zb., o registraci církví a náboženských společností.
- 17 Usnesení vlády ČR č. 51/1990, o povolení činnosti náboženské společnosti Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů (mormonské) v ČR, které vstoupilo v účinnost k 1. 3. 1990.
- 18 Text odpovědi Přípravného výboru Náboženské společnosti Svědkové Jehovovi – in: P. REMEŠ, *Svědkové Jehovovi. Historický přehled*, Praha 1995, příloha č. 6.
- 19 L. HUMPL, *Svědkové Jehovovi a civilní služba*, in: *Dingir* 2003, 6 (1), s. 6.

JUDr. Stanislav Příbýl, PhD. (*1966), je soudce Interdicčního církevního soudu v Praze a vyučuje konfesní právo na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Je katolickým knězem a působí ve farnosti Praha - Lhotka.

Pokračování v příštím čísle.

Thelemický zákon popisuje Crowley takto: *Zo Zákona vyvierajú štyri Lúče: Svetlo, Život, Láska a Sloboda. Človek narodený do tohto sveta protikladných síl musí v prvom rade usilovať o dosiahnutie Svetla ich uzmiernením.*¹ Na dosiahnutie Slobody je potrebné odstrániť vlastnú túžbu, resp. ju presmerovať a vykoreniť vlastný strach. Vyvrcholením všetkého má byť sila k životu v spolupráci s vlastnou prirodzenosťou.²

Crowley bol podľa vlastných slov iba zapisovateľom toho, čo mu počas troch dní v apríli 1904 nadiktoval jeho anjel strážny, predstaviteľ duchovnej inteligencie ovládajúcej v súčasnosti túto planétu. *Kniha zákona* je rozdelená do troch častí; v prvej hovorí v prvej osobe ženský princíp - bohyňa Nút; v druhej mužský princíp, symbol večného pohybu a energie - Hadit a posledná časť je výpoveďou ich spojenia, Pána nového eónu Thelemy menom Ra-Hór-Khuit (Horus). Ním začína Nový vek, do ktorého ľudstvo vstupuje rokom zjavenia 1904. Crowley svojim následným dielom má rozvádzať etiku novej periódy, kedy má byť rozpoznané individuum ako jednotka spoločnosti a zákon Thelemy má byť jediným spôsobom, ako zachrániť individuálnu slobodu a zaistiť budúcnosť tejto rasy. Dôkazom prerodu do Nového veku majú byť aj obe svetové vojny.

Boh - vedľajšia postava?

Synkretická predstava najvyššej bytosti je poznamenaná aj východnými učeniami. Objavuje sa pod menami „Boh“, Logos“, „Veľké Všetko“, „Séth“ alebo „Veľký Pan“ (narážka na nespútanosť a vôľu k životu rovnomenného satyra). *Kniha rovnováhy* dokazuje v tejto postave dostatok tolerancie: *V pravom náboženstve niet rozdielu. Preto sa vystríhaj preklínania mena, ktorým iný nazýva svojho Boha.*³ Mať úctu pred najvyššou bytosťou akéhokoľvek učenia je podľa neho dôležité. Vo vzťahu k ľudom hlásiacim sa k nejakému učeniu však nabáda k opatrnosti, pretože môžu vytvárať falošných bohov zo svojich vlastných predstáv.

Pokladá Boha za všemocného, ale svojvoľne nezasahujúceho do behu prírody.

Crowley v ceremoniálnom rúchu Rádu východného chrámu. Je podpísaný ako Baphomet.

Človeku nikdy nie je známy, ten ho pozná len natoľko, ako ním je človek sám. Preto je tretím najvyšším heslom crowleyanizmu *Deus est homo* (Boh je človek). Na základe trojjednotnosti mikrokozmu a makrokozmu je podľa kabbalistickej metódy temurah Ježiš Kristus symbolom zjednotenia Boha a človeka.⁴ Postava Krista u Crowleyho inak nemá význačné postavenie; je iba jeden z učiteľov, ktorí stáli na počiatku mystických tradícií. Nie je mu prisudzovaná zodpovednosť za

nešťastia, ktoré napáchalo pokrytectvo kresťanov stelesnené hlavne v Lutherovi.⁵ Napriek pozitívnemu hodnoteniu Krista Crowley odsudzuje kresťanskú cirkev a dogmatiku a kresťanstvo všeobecne označuje ako ne-náboženstvo materialistov a senzualistov. Týmto tiež imponuje hnutiu satanistov.

Sexuálna mágia na výslni

Tzv. crowleyánsky ritualizmus je postavený na kombinácii metód ceremoniálnej mágie, ktoré sa naučil v Ráde zlatého úsvitu, s praktikami tantrickej jogy, myšlienkami budhizmu, taoizmu a sexuálnymi aktivitami. Crowley svoj rituálny systém nazval Mágia s pridaným písmenom „k“ (staroanglické Magick), ktoré malo odlíšiť okultné ceremónie od zaklínania. *Posvätné rity sme odhalili z temnoty dejín a teraz v plnosti času odkrývame, že svet môže byť vykúpený.*⁶

Cieľom rituálov je dosiahnutie tzv. mystickej či náboženskej extázy. *Východná myseľ je statická; meditácia ponúka cestu, ktorá sa nám zdá (a medziiným sa stala) neznesiteľne únavná a zdĺhavá. Naproti tomu západná myseľ je dynamická a aktívna, takže si vyžaduje jedine obradovú cestu.*⁷ Neočakávanou kombináciou dvoch ideí má byť práve extáza. Pri rituáli treba spojiť myseľ s čistou ideou vykonávaním Vôle, až pokým posledná myseľ neakceptuje jej dominanciu. Jedine vážnym hlasným opakovaním invokácie očakávajúc veľký a mysteriózny výsledok sa dá zažiť hlboký pocit duchovnej jednoty, odovzdanie mysle svojmu Pánovi. Toto dosiahnutie má robiť z človeka svätca a umelca.

Súčasťou crowleyánskeho ritualizmu je sexuálna mágia. Thelemický zákon je doplnený o ďalší spomedzi najdôležitejších: *Láska je zákon, láska pod Vôľou* (t.j. každý pohyb je akt lásky a musí byť riadený vôľou). Sexuálny akt je „sviatosť Vôle“. Podľa Crowleyho sexualita vyjadruje charakter osobnosti - všetky veľké historické osobnosti považoval za sexuálne silné. Ako hermetik Aleister Crowley zameral svoje snahy dovnútra, na seba samého, svoj osobný rozvoj. *Cti a nezanedbávaj fyzické telo, ktoré je tvojím dočasným spojením s vonkajším a materiálnym svetom. Avšak tvoja mentálna vyrovnanosť nech stojí nad zmätkom fyzických udalostí. Opevňuj a kontroluj zvieracie vášne, ukážuj emócie a rozum, živ vyššie snahy.*⁸ Crowley sa nebránil ani sexuálnym úchylkám. Otvorene súhlasil okrem iného so sodomiou - tvrdil, že *všetci veľkí muži staroveku boli sodomiti* a on nie je taký veľký rebel, aby im oponoval.

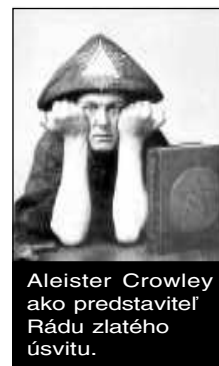
Satanista Crowley?

K charakteristickým znakom satanizmu patria antropocentrizmus a antagonizmus voči kresťanstvu. Crowley za najvyššiu možnú rovinu božskosti človeka považuje zjednotenie s Vôľou. Na druhú stranu podľa viacerých životopiscov, o.i. najznámejšieho J. Symonds, doktrína (Thelema) mala slúžiť Crowleymu, nie naopak. Okultné združenia, ktorých bol členom, mal využiť na vlastné zušľachtenie a posilnenie vôle k moci.

Crowleyho negativistický postoj voči kresťanstvu sa z veľkej časti odrazil v učení súčasného satanizmu, nielen v diele A. S. La Veya, zakladateľa Cirkvi Satanovej a najvýraznejšej postavy novodobého satanizmu. Crowley na rozdiel od učenia Cirkvi Satanovej neprítakáva zlu. Považuje ho rovnako ako dobro za abstraktné, neprevádzajúce sa v konkrétnej postave Boha a Satana. Zlo považuje len za nedostatok dobra.

Druhou výraznou črtou satanizmu je akcent na sexualitu a rituálnu zložku. A bola to pravdepodobne práve praktizovaná sexuálna mágia, ktorá Crowleymu verejne prisúdila titul „Šelma 666“.

Snáď jediné známe pritakanie „čiernym silám“ možno

Aleister Crowley ako predstaviteľ Rádu zlatého úsvitu.

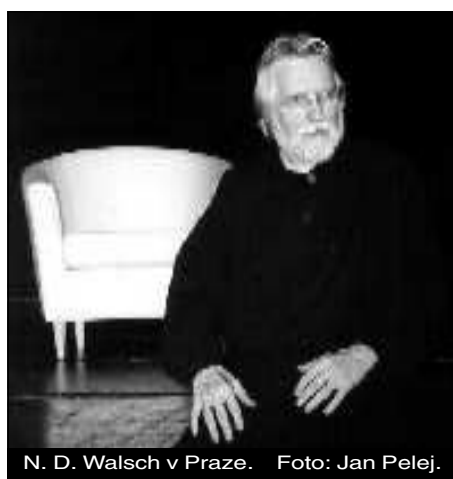
nájsť v *Liber Agape* v kapitole, ktorá inak s kontextom knihy nesúvisí. Popisuje upír-ske vysávanie obete, pričom autor túto praktiku nepovažuje za čiernomagickú. Napriek tomu časť literatúry označuje Crowleyho za prototyp čierneho mága.⁹

Rozporuplný charakter Aleistra Crowleyho opísal jeho uznávaný životopisec John Symonds v románe *Veľká šelma*.¹⁰ *Primárnou Crowleyho túžbou bolo pomôcť ľudstvu. Veril, že má zvláštne poslanie – viesť svetovú misiu. Našiel si mnoho stúpen-cov medzi tými, ktorí sú nábožní, ale nemajú vyznanie viery. Rád sa prezentoval ako nadčlovek nietzscheovského typu, ktorý stojí nad všetkými všednými problémami života, silný, zdravý, vynaliezavý, praktický muž činu bez zášte, nenávisti a trpkosti. Jeho sila však nebola silou nadčloveka; poháňala ho nespokojnosť s konvenčnými hodnotami a tradičnými cestami za šťastím. Preto ich pretváral, aby mohli jasnejšie slúžiť jeho cieľom. Ponúka sa aj realistickejšia interpretácia: Aleister Crowley bol bohom celoživotne sa zabávajúci mystifikovaním ľudí.*

Poznámky

- Crowley, A.: *Liber Librae*, Book XXX., bod 2.
- Crowley, A.: *De Lege Libellum*. Book CL. Universal, Detroit, Michigan 1919.
- Crowley, A.: *Liber Librae*, Book XXX., bod 22.
- Bližšie pozri Crowley, A.: *Liber Agape*. Horus, Brno 1996, s. 71.
- Crowley, A.: *The World's Tragedy*. In: *Collected Works of Aleister Crowley III.*, London 1907.
- Crowley, A.: *The Rites of Eleusis*.
- V Crowleyho popisoch rituálov možno nájsť paralely s rituálmi opísanými vo Frazerovej *Zlatej ratolesti*, ktorú ale Crowley vtedy ešte nečítal. Poznámka vydavateľa k básni *The May Queen*. In: *Collected Works of Aleister Crowley I.*, London-Edinburgh 1905, s. 177.
- Crowley, A.: *Liber Librae*, bod č. 11.
- Nakonečný, M.: *Lexikon magie*. Ivo Železný, Praha 2001, s. 152.
- Symonds, J.: *The Great Beast*. Rider, London 1915.

Mgr. **Jana Mannová** (*1981) vystudovala religionistiku na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Dlhodobé sa venuje tématu satanismu. Pracuje v neziskovom sektore v Praze.

N. D. Walsch v Praze. Foto: Jan Pelej.

Neal Donald Walsch v Praze

BUĎTE BOŽÍMI POSLY!

Andrea Hudáková

Autor známe knižnej trilogie „Hovory s Bohem“, Neal Donald Walsch, zavítal v rámci svojho evropského turné ve dňoch 28.-30. května poprvé i do Prahy. Přednáška v Lucerně, na kterou navazoval dvoudenní víkendový seminář pro užší okruh jeho příznivců, měla motto: „Inspirace pro osobní proměnu i proměnu celého světa“.

Když dnes asi šedesátiletý Walsch vypráví o počátcích svého povídání s Bohem,¹ je to téměř typický příběh o tom, jak předtím nic nefunguje, a najednou je všechno perfektní. Ve svých čtyřiceti devíti letech, po čtyřech ztroskotaných manželstvích a různých jiných životních nezdarech se ocitl - jak sám říká - až na dně. Byl v depresích, nic se mu nedařilo, nic nefungovalo, chtěl si vzít život. Ale Bůh prý vše změnil.

Způsob, jakým k tomu mělo dojít, je trochu nezvyklý. Jak sám v Lucerně vyprávěl, jednou v depresivním stavu řekl Bohu v myšlenkách: „Buď mi dáš nějaké odpovědi, nebo končíš!“

V tom uslyšel hlas zprava (své vyprávění Walsch podporoval velmi sugestivní gestikulací) - Bůh mu odpověděl: „A Neale, skutečně chceš vědět odpovědi na všechny otázky, nebo si jen ulevuješ?“

Na to Neal: „Jo, ulevuju, ale jestli pro mě máš nějaké odpovědi, rád si je poslechnu.“

Walsch možná před publikem trochu přeháněl, aby byl zábavný. V jeho knihách má tento nadpřirozený okamžik uhlazenější podobu: v roce 1992 začal do svého bloku psát otázky typu „Co mám dělat, aby můj život fungoval?“ Od okamžiku, kdy k němu Bůh promluvil a kdy pocítil energii, kterou popisuje jako přenos dat z počítače do své hlavy, začal zapisovat své další otázky do zápisníku a dostával na ně hned odpovědi.

Trvalo to tři a půl hodiny a výsledek tohoto rozhovoru známe jako první díl trilogie „Hovory s Bohem“. Udává se, že se kniha držela dva a půl roku na žebříčku bestsellerů a Walsch tak rozpoznal, že zpráva od Boha nebyla jen pro něj, ale že se má stát poslem této zprávy pro celý svět. Se svou současnou manželkou Nancy založili v roce 1995 neziskovou vzdělávací nadaci

Hovory s Bohem a organizaci ReCreation, nadaci pro osobní růst a duchovní porozumění.² Vydávají knihy, video- a audio-kazety, jezdí po světě, pořádají přednášky a kurzy. Právě pod dojmem zážitku z osobního setkání s Walschem na přednášce v Zürichu uspořádali jeho příznivci Bibiana Voroňáková a Roman Volák³ podobnou akci i v Praze.

V první části večera Walsch vyprávěl o všech falešných představách, které má lidstvo o Bohu, a zvěstoval Boha „takového, jaký je, a ne takového, jaký není“. Přišel, aby se s námi podělil o příležitost vytvoření nového světa. „Bůh mi právě teď odpověděl“, pravil Walsch v jednu chvíli, „ted' jsem slyšel, řekl: zajisti, aby učení lásky nebylo překroucené, to neznamená sedět v této místnosti, to vy jste ten způsob, vy jste ten život a to je pravda.“

Vyvrcholením večera měla být jeho druhá část, ve které měli posluchači „pocítit

Pět kroků k míru

1. Přiznejte si, že některá z vašich starých přesvědčení o Bohu a Životě selhala.
2. Připust'te, že existuje něco o Bohu a Životě, čemuž nerozumíte a tento nový pohled změňte vše.
3. Se vši odpovědností odkryjte nové pravdy o Bohu a Životě, které umožní vytvořit nový způsob života na planetě.
4. Dodejte si odvahu a prozkoumejte tyto nové objevy a jsou-li v souladu s vaší vnitřní pravdou a svědomím, rozšiřujte dál svůj systém přesvědčení.
5. Žijte svůj život jako důkaz a demonst'raci vašich nejvyšších a nejskvělejších myšlenek a přesvědčení a nepopírejte je.

Neale Donald Walsch, 2002
<http://www.hovorysbohem.cz>

Všechno je relativní, říká Walsch

Vy lidé nemůžete vytvořit nic - ani myšlenku, ani předmět, ani událost - co by se vymykalo Božímu plánu. Neboť součástí Božího plánu je, abyste tvořili všechno, co chcete. V této svobodě spočívá vaše poznání Boha jako Boha - a pro takové poznání jsem vás stvořil. Proto jsem stvořil život.

Zlo je to, čemu říkáte zlo. A dokonce i to miluji, neboť jediné skrze to, čemu říkáte zlo, můžete poznat dobro; jediné skrze to, čemu říkáte práce ďábla, můžete poznat a vykonávat práci Boží. Nedávám přednost horkému před studeným, vysokému před nízkým, pravému před levým. To vše je relativní. Všechno je součástí toho, co je.

„Dobro“ nemiluji více, než miluji „zlo“. Hitler odešel do nebe. Až to pochopíte, porozumíte Bohu.

Neale Donald Walsch, *Hovory s Bohem. Neobvyklý dialog.*
První vydání 1995, česky 1998 v nakladatelství Pragma, Praha, str. 69-70.

Walsch si ve druhé části večera sedl na kraj pódia, aby byl blíž k lidem, a nechal rozsvítit i v hledišti.
Foto: Jan Pelej.

Boha“. O přestávce měla proto vzpružit unavené obecnstvo ve vydýchaných prostorách Lucerny mistryně korejského umění Dahn Hak⁴ J. Hee, která měla pomoci podivných cviků připravit obecnstvo na klíčový zážitek večera.

Téměř celá Lucerna nadšeně cvičila, odhazovala „špatnou energii“ a přijímala tu dobrou, i splnit pokyn namasírovat šíji svého souseda byli lidé ve zvláštní atmosféře večera velmi ochotní. Dalším vystupujícím byl skladatel a interpret Roland Santé, který každou část večera uvedl svými několika minutovými instrumentálními meditačními skladbami (programovanými na syntezátoru).

U příležitosti Walschovy návštěvy v Praze byl vydán profesionálně zpracovaný leták. Vstupenku na přednášku i na seminář bylo možné si objednat předem, a to již od září 2003. Akce byla sponzorský zajištěna nakladatelstvím Pragma, které u nás vydává Walschovy knihy, a Top Hotelem, ve kterém se konal víkendový seminář. Mediálními partnery akce byly spřátelené servery duse.com a esoterika.cz.

I technické zajištění večera bylo perfektní: každý z návštěvníků si mohl zapůjčit sluchátka, v nichž slyšel simultánní překlad, na pódiu byla instalována velká obrazovka, takže všichni velmi dobře viděli. V prostorách Lucerny bylo k dispozici několik stánků s literaturou, meditační hudbou apod. Walschova přítomnost v Praze se stala i příležitostí k propagaci a pozvánkám na jiné akce, jako například na 11. mezinárodní ezoterický festival „Miluj svůj život“, který se konal začátkem července v Plzni. O plánované návštěvě Walsche referovaly časopisy a servery zaměřené na alternativní životní styl. Walschova přednáška se stala příležitostí také pro příznivce Ing. Bendy

a vesmírných přátel.⁵ Před vstupem do Lucerny rozdávali své propagační materiály jako vhodnou příručku pro přednášku.

N. D. Walsch je i hlavním iniciátorem vzniku celosvětové organizace Humanity's Team, která vznikla v reakci na úspěch poselství jeho knih. Celosvětové podpůrné centrum, tzv. Global Office, sídlí v USA, jednotlivé země mají svého koordinátora. V Čechách jsou aktivní čtyři skupiny Humanity's Teamu (v Praze, Brně, Ostravě a Liberci), na Slovensku působí zatím dvě (v Žilině a Velkém Krtiši).⁶

Potřeba změnit svět vychází z Walschova důrazu, že doba, ve které žijeme, je dobou velké spirituální krize, kterou je možné řešit jen tím, že lidstvo dosáhne „nové úrovně spirituálního vědomí“. Walsch nám dává maximálně 30 let, pak přijde kulturní srážka civilizací, které lze předejít jediné duchovní revolucí. „Jsem tu s vámi, abych lidi v této mimořádné zemi přizval, aby pomohli změnit svět,“ řekl Walsch v druhé části večera, když vyzýval všechny v sále, aby se angažovali pro nový, lepší svět. Výzvou zakládat nové skupinky a rozmnožit tak základnu Humanity's Teamu také Walsch ukončil v půl jedenácté večer své pražské vystoupení.

**Jste dobro a milosrdenství a soucit a porozumění. Jste klid a radost a světlo. Jste odpuštění a trpělivost, síla a odva-
ha. Jste pomocníci v době nedostatku, utěšovatelé v době zmatku. Nejhlubší moudrost a nejvyšší pravda. Jste největší klid a nejkrásnější láska. To všechno jste. A v některých okamžicích života si to uvědomujete.**

Rozhodněte se, že si to budete uvědomovat stále.

N. D. Walsch, *Hovory s Bohem*, s. 92.

Na úplný závěr ještě upozornil na knížku Jany Kyslíkové „Hovory s Bohem - S tebou láska kvete láska kolem nás“.⁷ V prohlášení k této knize se říká, že „předmluvu nenapsal Walsch, nedal svolení ke stejnojmennému názvu. Aktivita Jany Kyslíkové nepodporuje ani neschvaluje a celou záležitost bude řešit právní cestou.“⁸

Walsch si zakládá na tom, že cesta, kterou nabízí, není jediná, je jen jiná. Jiná než jakou předepisují tzv. organizovaná náboženství, která tak nekompromisně kritizuje. Bůh, kterého Walsch zvěstuje, je také jiný. V tom asi tkví Walschův úspěch. Jeho Bůh je totiž - řečeno současným jazykem - úplně v pohodě. Nic nepřikazuje, nezakazuje, netrestá, nic nechce, nemůžete ho naštvat a ještě k tomu všemu je i docela vtipný společník. Prostě skvělý kámoš, který je vám vždy k dispozici.

Přítomnost Božího posla Walsche stála zájemce poměrně velké peníze. Přednáška v Lucerně a víkendový seminář v hotelu přišly na tři tisíce korun. Snad opravdu prožíváme duchovní krizi, když jsme ochotni investovat svůj čas a peníze za podivnou kombinaci návodů z příruček pro šťastný život s tím, co člověk vždy rád slyší.

Poznámky

- 1 Knihy mají v originále název *Conversation with God*.
- 2 *ReCreation. The Foundation for Personal Growth and Spiritual Understanding*.
- 3 Provozují také server <http://www.hovorysbohem.cz>.
- 4 Podle propagačního letáku vydaného v souvislosti s návštěvou N. D. Walsche v Praze.
- 5 Více o této náboženské skupině na <http://www.universe-people.cz>.
- 6 Na základě údajů na <http://www.hovorysbohem.cz>.
- 7 O knize Jany Kyslíkové referoval Dingir 2003, 6 (3), str. 104-105 a Dingir 2003, 6 (4), str. 141.
- 8 Zpřístupněno i na serveru <http://www.hovorysbohem.cz>.

Mgr. **Andrea Hudáková**, DiS (*1976), je doktorandka na katedře religionistiky Evangelické teologické fakulty UK v Praze.

Zážitek šamanského bubnování

SE ŠAMANY V DOLNÍM SVĚTĚ

Martina Pekárková

Svůj první přímý kontakt se šamanským bubnováním jsem měla o letošních oslavách keltského svátku Belthine. Už několik let se v noci na prvního máje na keltském hradišti na Závisti u Prahy schází volný okruh lidí, kteří se cítí být spojeni s předkřesťanskými tradicemi.

Kromě novodobých Keltů a jiných pohanů byla té noci na hradišti také skupina českých Indiánů. Jejich meditační bubnování trvalo nepřetržitě asi pět hodin. Silný dojem ze zvuku bubnů v kombinaci se září ohně ve tmě mě podnítil k rozhodnutí, že se pokusím s lidmi, kteří tento zvláštní styl hudby ovládají, zase sejít.

Příležitost se naskytla v červnu při akci pořádané v čajovně U cesty. Šamanský bubnovací kruh Praha tu pravidelně pořádá přednášky spojené s ukázkou bubnování. Hlavním mluvčím kruhu je Zdeněk Plachý. Představil sebe a ostatní bubeníky a promluvil o tradici šamanů různých národů, o jejich cestování do „dolního“ a „horního“ světa, léčitelských schopnostech a technikách. Následovala kratší ukáзка bubnování při zhasnutých světlech. Před bubnováním Plachý provedl rituální očistění prostoru okuřováním svazkem šalvěje. Pokud si někdo z přítomných přál očistit některý osobní předmět, mohl ho položit na ozdobnou dečku s vykuřovadlem. Jako příznak doby se vedle různých přívěsků u vykuřovadla ocitl i mobil.

Posluchači seděli na zemi na polštářích, bubeníci stáli. Rychlý rytmus velkých plochých bubnů naplnil místnost. Zjistila jsem, že se mi srdeční tep přizpůsobuje rytmu bubnů, tedy o něco se zrychluje. Nepříjemné pocity to ale nevyvolávalo. Ukáзка trvala asi deset minut, pak následovala diskuse již při rozsvíceném světle.

Plachý vysvětloval způsob myšlení šamanů, vycházející z přesvědčení, že celá příroda tvoří nedílný celek. Jeho součástí je i člověk. Všechny bytosti jsou údajně obdařeny vědomím na určité úrovni. Duši nemají jen lidé a zvířata, ale i rostliny, kameny a krajinné celky. Pro šamany je tedy možné komunikovat s duchem krajiny a získat od něj pomoc pro své záměry, mohou také mluvit s duchem zvířete nebo du-

chem jiného člověka. Duchové jsou podle šamanů stále kolem nás a zjevují se nám v různých formách.

Vesmír dělí šamany na horní, dolní a střední svět. Horní svět zahrnuje různé úrovně bytí, které by bylo možno nazvat nebem nebo vyšším astrálem, střední svět představuje naše pozemská úroveň bytí a dolní svět říši elementálů (duchů živlů) a bytostí a duchů vývojově nižších. V různých tradicích jsou ovšem různé pojmy chápány odlišně.

Původní úkoly šamanů v kmenových společenstvích byly podle Plachého ochraňovat kmen před zásahy duchů s nepřátelskými úmysly, léčit jednotlivé členy kmene, navazovat a udržovat kontakt s duchy předků společenstva, komunikovat s „dobrymi duchy“ a s duchy zvířat, odvádět duše mrtvých „do světla“, aby se tyto bytosti nepotulovaly a neznepokojovaly žijící, apod. Šamané také zhotovovali ochranné amulety, chránili před kletbami a nebezpečím, popř. sami někoho prokleli. K tomu všemu potřebovali buben, oděv, většinou nějak připomínající šamanovo totemové zvíře, chřestidlo, vykuřovací byliny atd. Nejdůležitějším spolupracovníkem bylo šamanovo totemové zvíře. Šaman s ním byl úzce spojen a někdy se s touto bytostí identifikoval.

Po diskusi byla na řadě samotná šamanská cesta. Plachý vysvětlil účastníkům, že cestu mohou započít představou místa, které je jim známé. Odtud by se měli pokusit dostat do „dolního světa“, kde mohou potkat své silové (totemové) zvíře. Účastníci si lehli si na polštáře a Plachý a ostatní šamané opět při zhasnutém světle bubnovali.

Bubnování tentokrát trvalo déle. Můj zážitek připomínal vizualizace při meditačních cvičeních. Na cestě do „dolního světa“ jsem prožila setkání s velkým černým vlkem. Na mou otázku, nakolik je možné

brát takový zážitek vážně, Plachý odpověděl, že šamané věrohodnost zážitku ani nepopírají, ani mu slepě nedůvěřují. Bytosti, které se jim zjevují ve stavu změněného vědomí, většinou nepovažují za zcela reálné. Zážitky šamanské cesty pro ně mohou být symboly, jimiž se nám naše vyšší vědomí snaží něco důležitého sdělit.

Šamané nezaujímají žádné vyhraněné stanovisko k ostatním náboženským systémům. Považují šamanismus za nejstarší náboženství, stále existující a stále se obnovující. Věří v reinkarnaci, a jsou tedy přesvědčeni, že každé náboženství může věřícímu na určitém stupni vývoje něco poskytnout. Vnímají pozemské a další bytí jako způsob cesty k věčnosti, na niž každá bytost podle svých možností a vůle jde různým způsobem.

Poznámka

Na ilustračním obrázku je dřevěná soška z Nikobar (ostrovů severně od Sumatry), zhotovená k odpuzování démonů nemocí.

Svým vizím důvěřuji

„Šamany jsou se svými viděními čili vizemi zvláštním způsobem spojeni. Záleží pak na esenciální síle, která vizi prostupuje. Pro mne osobně je výsledek šamanské práce (např. cesty ve změněném stavu vědomí) stavebním kamenem pro další práci v objektivní i neobvyklé (spirituální) realitě. Svým vizím při šamanské práci důvěřuji.“

Zdeněk Plachý

Martina Pekárková (*1976) nedokončila studia religionistiky. Zajímá se o současné pohanství.

Rozruch kolem komunity lubavičských chasidů není ojedinělý

ZNEPOKOJUJÍCÍ CHASIDÉ

Zdeněk Vojtíšek

V pondělí 28. června odvolali zástupci pražské židovské obce rabína Karola Sidona (*1942) z úřadu vrchního pražského rabína. Pražské Staronové synagogy se místo něj ujal rabín lubavičských chasidů, Američan Manis Barash (*1971).¹ V rozhovoru pro Lidové noviny rabín Sidon vzápětí označil lubavičské chasidy za sektu, která chce pražskou židovskou obec ovládnout.²

Ve stejných novinách se přitom poměrně nedávno pražský rabinát o chasidech vyjádřil velmi přejně.³ Tento rozpor dobře ilustruje postavení, které skupina lubavičských chasidů (chabad) v současném judaismu zaujímá.

Chasidé

Chasidismus⁴ je hnutí lidové mystické zbožnosti východoevropských Židů. Jeho vznik v polovině 18. století je možné dobře pochopit jako reakci na příliš racionální, až spekulativní rabínskou zbožnost a zároveň jako výraz touhy po intenzivním duchovním životě. Roli při jeho vzniku jistě hrála i vzpomínka na zklamání, které Židům přinesla mesiánská hnutí Šabtaje Cvi (1626-1676) a Ja'akova Franka (1726-1791) a jejich neblahý konec.

Mezi základní rysy chasidismu patří vědomí bezprostřední Boží přítomnosti. K Bohu je tak možné se přiblížit v každodenní činnosti, ve skrovných poměrech běžného života, prostě a spontánně, bez potřeby dlouhého studia a hlubokých znalostí, za pomoci radostného a nadšeného plnění náboženských povinností (příkázání). Velký důraz chasidské hnutí klade na modlitbu, třeba až extatické projevy radosti a dalších citů, hudbu a tanec, zázraky a mocné činy, prováděné chasidskými předáky (tzv. cadiky), lásku k Bohu a k bližnímu apod.

Uznávaným zakladatelem chasidismu je Isra'el ben Eli'ezer z Miedzybože (1700-1760), zvaný Ba'al Šem Tov. Jeho učení promyslel a sestavil jeden z jeho nejvlivnějších žáků, rabi Dov Bér z Meziříče (1710-1772), zvaný Velký magid (kazatel). Desítky a snad stovky jeho žáků rozšířily chasidismus do rozsáhlých oblastí dnešního Polska, Ukrajiny, Litvy, Běloruska, Maďar-

ska, Rumunska i dále. Někteří z těchto cadiků vytvořili vlastní chasidské školy, vedené rodinnými dynastiemi a nazývané podle měst, k nimž se váže historie té které dynastie.

Chasidské hnutí od počátku naráželo na rozhodný odpor těch židovských obcí a jejich rabínů, kteří se k němu nepřipojili. Chasidé proto vytvořili svůj specifický způsob bohoslužby i osobního života, který je dobře patrný např. v tradičním oblečení. Více ovšem chasidismus oslabil kritika ze strany velmi vlivného židovského reformního hnutí kvůli jeho iracionálním či až pověřeným rysům. V 19. století tak chasidismus prožíval svůj úpadek. Těžkou ranou pro chasidismus pak bylo hromadné vyvražďování východoevropských Židů za druhé světové války stoupenci a spojenci německého národního socialismu.

Po druhé světové válce tak nabyla na významu nepříliš početná komunita chasidů v emigraci, zvláště v USA. Do Spojených států sice chasidé odcházeli v několika vlnách již v 19. století, ale většinou se připojovali k jiným ortodoxním židovským skupinám. Ortodoxní komunity totiž postupně začaly chasidismus oceňovat pro jeho pravověrnost i pro konzervativní životní způsob.

Po druhé světové válce zažil chasidismus své obrození, a to především zásluhou své lubavičské větve v americké emigraci. Vedle ní v současné době působí i jiné méně významné větve chasidismu (např. sadagorští chasidé, braclavští chasidé a další).

Lubavičský chasidismus

Jedním z nejvýznamnějších žáků výše zmíněného Dov Béra z Meziříče byl Šneur Zalman z Ljady (1745-1813), zvaný Rav. Je autorem několika spisů; nejdůležitější

z nich je „Tanja“ (tj. Učení). Roku 1772 Zalman odešel jako misionář chasidismu do Litvy a od následujícího roku 1773 se obvykle datuje vznik lubavičského chasidismu, zvaného též chabad. Název chabad je odvozen z počátečních hlásek hebrejských výrazů pro tři intelektuální kvality (moudrost, rozum a poznání). Důrazem na hodnotu myšlení a vzdělání Šneur Zalman poněkud vyvážil emocionalitu, typickou pro celý chasidismus. Spontánnímu vyjadřování radostných emocí však nebylo nic ubráno - dodnes je mezi lubavičskými chasidy velmi populární tanec při náboženských slavnostech. Účastníci tance jsou však z náboženských důvodů odděleni podle pohlaví.

Pro své chasidské učení byl rabín Zalman pronásledován a vězněn a zemřel na útěku před francouzskou armádou, bojující proti Rusům. Jeho syn rabín Dov Bér (1773-1827) se usadil v běloruském městě Lubaviči, které dalo Zalmanově větvi chasidismu jméno. V čele větve působil po smrti Dov Béra rabín Menachem Mendel Schneerson (1789-1866), Zalmanův vnuk (syn jeho dcery). Vedení lubavičských chasidů od té doby přecházelo z otce na syna, a to až do roku 1950. Šestý cadik lubavičské dynastie, rabín Joseph Isaac Schneerson (1880-1950) napomohl ve 20. letech 20. století vzniku lubavičské komunity ve Spojených státech. Roku 1940 do Spojených států uprchnul před nacismem.

Skutečný rozvoj lubavičské komunity (chabadu) nejen v USA, ale na celém světě je ovšem spojen až se jménem jeho zetě, sedmého cadika Menachema Mendela Schneersona. Tomuto rabínovi se podařilo rozvinout tradiční lubavičský důraz na vzdělání založením desítek náboženských škol (ješiv) a vysláním stovek mladých rabínů po celém světě, aby působili jako učitelé židovského náboženství a zvěstovatelé židovské ortodoxie. Vzdělávání chabadu je totiž zaměřeno na probouzení víry u sekularizovaných Židů a na posilování pravověří u těch Židů, kteří jsou příslušníky reformovaných, liberálních, rekonstrukcionistických a jiných neortodoxních komunit. Tento zájem o nechasidské židovské bratry a lásku k nim je totiž vedle vzdělání druhým největším důrazem chabadu (jiné větve chasidismu obvykle setrvávají na pozici exkluzivistického odstupu od příslušníků jiných židovských tradic).

Široce rozvinutá práce chabadu přinesla výsledek v prudkém nárůstu počtu příslušníků tohoto hnutí: odhaduje se, že až

na 200 tisíc lubavičských chasidů patří k asi patnácti stům center po celém světě. Samo hnutí udává 4 tisíce těch, kdo byli vysláni z ústředí hnutí v newyorském Brooklynu do celého světa. Ústředí chabadu ve čtvrti Crown Heights leží uprostřed svérázného chasidského světa, který kombinuje prvky životního stylu východní Evropy konce 18. století s nejmodernějšími technologiemi současné západní civilizace. Uzavřenost tohoto světa je patrně jednou z příčin toho, že se lubavičská komunita několikrát ocitla v napětí s jinými kulturními skupinami brooklynských obyvatel.

Menachem Mendel Schneerson

Rabín Menachem Mendel Schneerson (1902-1994), s nímž je rozvoj novodobého lubavičského chasidismu spojen, se narodil v rabínské rodině na ukrajinsko-ruském pomezí. Jako dospělý žil a získával světské i náboženské vzdělání ve střední a západní Evropě (v Polsku, Německu a Francii). Roku 1941 se vystěhoval do New Yorku. Po svém příjezdu byl ustanoven do čela lubavičského vzdělávacího programu, nakladatelství chasidské literatury a sociálních aktivit. Po smrti svého tchána se roku 1950 ujal vedení lubavičských chasidů.

Jednou z hlavních hnacích sil poválečného chabadu byl odpor proti náboženské lhostejnosti Židů, frustrovaných zážitkem holocaustu, který způsobil otřes jejich víry v Boha. Podle mínění chabadu by právě tato lhostejnost znamenala v důsledku vítězství Hitlerovy snahy o „konečné řešení“.

Aktivismus chabadu se však nesetkal s pochopením u všech ostatních příslušníků židovského náboženství. Chabadu byly ostře vytýkány agresivní náborové metody (misie se ovšem vždy týkala pouze Židů), které vedly k oslabování jiných judaistických komunit. Na konci 60. let v době vzniku a probuzení desítek alternativních náboženských skupin byly lubavičtí chasidé částí (hlavně židovské) veřejnosti přiřazováni k tzv. sektám. Chabad se totiž stal cílem nezanedbatelného počtu radikálních a dramatických rozhodů mladých židov-

ských vysokoškoláků s neortodoxní tradicí jejich rodiny.

Další a ještě silnější kontroverzi mezi chabadem a jinými judaistickými skupinami způsobila tradice silného očekávání mesiáše a mesiášského věku. Tato tradice sice byla v chasidismu přítomná od samého počátku, Menachem Mendel Schneerson ji však v poslední části svého života zdůraznil natolik, že se stala příčinou konfliktu s jinými směry judaismu. V souvislosti s pádem světového komunismu kolem roku 1989 a s válkou v Zálivu roku 1991 (a se „zázračnou“ záchranou Izraele před iráckými raketami) hovořil rabín Schneerson o bezprostředním příchodu mesiáše a jeho říše míru a pokoje. Jistým vrcholem mesiášského hlásání chabadu bylo roku 1993 umístění celostránkového inzerátu do novin „New York Times“ s oznámením, že mesiáš je již na cestě.

Nezanedbatelnou částí lubavičských chasidů je za tohoto mesiáše pokládán právě rabín Schneerson, a to i po jeho smrti roku 1994. Někteří chasidé ho stále považují za vůdce svého hnutí a očekávají jeho návrat. Organizace chabadu však tyto postoje nikdy oficiálně nepotvrdila. Na druhou stranu ovšem po smrti rabína M. M. Schneersona nebyl žádný další cadik do čela lubavičských chasidů ustanoven.

Navzdory diskusím a kontroverzím přinášejí poslední léta hnutí lubavičských chasidů stále větší uznání ze strany jak ortodoxní, tak neortodoxní části spektra judaismu. Většina lubavičských chasidů se zdržuje vyhraněných stanovisek k osobě mesiáše a hovoří spíše o mesiášské době či přípravě jeho příchodu. Pojetí mesiáše a mesiášské doby jsou ponechána na osobní víře jednotlivých příslušníků hnutí chabad a – zdá se – vykazují podobnou variabilitu jako u jiných judaistických skupin.

Chabad v České republice

Vyslancem chabadu pro Českou republiku z brooklynského ústředí hnutí se stal rabín Manis Barash. Do Prahy se přistěhoval roku 1996 s manželkou Nechama Dinah Barashovou. Doposud jediným působištěm hnutí v České republice je nově vybudovaná synagoga ve dvoře domu v Pařížské ulici 3 v Praze. Na stejném místě funguje i hebrejská škola pod vedením rabínovy manželky. Vzdělávacím i náboženským aktivitám slouží obecně prospěšná společnost Chabad Lubavitch – Czech republic, založená rabínem a jeho manželkou roku 1999. Pražská komunita lubavičských

Manis Barash na archivní fotografii, otištěné již v Dingiru 1/2001.

chasidů od počátku sloužila spíše cizincům, v poslední době stoupá i počet českých návštěvníků synagogy.

Závěr

Sidonovo odsouzení lubavičských chasidů slovem „sekta“ bylo zajisté unáhlené a pod vlivem zjitřených citů. Jistě: kdo chce psa bít, hůl si najde a hledat hůl v minulosti chabadu není těžké. Na druhou stranu ve světě roste počet neortodoxních komunit, které si na učitelská místa povolávají vzdělané, misijně zaměřené a přesvědčivé lubavičské chasidy. Rozhodnutí pražské židovské obce tedy nemusí být viděno jako zas až tak překvapivé. ■

Poznámky

- 1 Těmito slovy popsal situaci sekretariát Židovské obce v Praze v telefonickém rozhovoru s autorem. Rozhodnutí jeruzalémského Rabínského soudu ovšem odmítá, že by rabín mohl být odvolán, aniž by se závažně provinil. Rabínské kompetence reorganizuje toto rozhodnutí tak, že rabín Sidon je „Vrchní zemský rabín a prezident rabínů v Česku a v Praze“ a rabín Vysoké synagogy, zatímco rabín Barash bude do roka „jmenován rabínem Staronové synagogy“, pokud „se naučí česky a nalezne vztah ke všem částem obce a obzvláště obce místní“. - Rozhodnutí jeruzalémského Rabínského soudu a vysvětlení k němu přinesl časopis Roš chodeš, září 2004, str. 9, resp. 17. Rozhovor s Manisem Barashem otiskl Dingir 2001, 4 (1), str. 28-29.
- 2 „Sidon: Židovskou obec chce ovládnout sekta“ - rozhovor Karla Hviždaly s rabínem Karolem Sidonem, Lidové noviny 8. 7. 2004.
- 3 Ševela, V., Pražská mise brooklynského rabína, Pátek Lidových novin, 5. 6. 1998.
- 4 S chasidismem je možné se seznámit v češtině prostřednictvím beletristických děl Jiřího Mordechaje Langer, Martina Bubera a Elieho Wiesela. Hesla „chasidismus“ jsou obsažena ve slovnících „Judaismus, křesťanství, islám“ (Nakladatelství Olomouc, Olomouc 2003) a „Judaismus od A do Z“ (Sefer, Praha 1992). Článek o chasidismu přinesl i Dingir 2001, 4 (1), str. 12-13.

Literatura

- Melton, J. G., *Encyclopedia of American Religions*, 6. vydání, Gale: Detroit, London 1999.
Williams, P. W., *America's Religions*, University of Illinois Press 2002.
Freedman, S. G., *Jew vs. Jew*, Touchstone 2001.
The Rebbe, URL: <http://www.chabad.org>; 3. 8. 2004.

Disciplíny a směry západní esoterické nauky

HERMETISMUS

Ivan Štampach

V běžném jazyce se o něčem říká, že je to hermeticky uzavřené, chce-li se říci, že například nádoba je uzavřena neprodyšně. Původní význam tohoto slova související s antickým bohem Hermem se vytratil. Hermetismus jako směr současné spirituality se však znovu hlásí o slovo.

Prehistorie novověkého hermetismu

Ve 3. stol. n.l. byla sestavena sbírka dialogů, v nichž hovoří v roli učitele Hermés Trismegistos a obrací se na syna Tata nebo na Asklépia. Ve čtrnácti či osmnácti rozpravách se probírají otázky, které v té době podobně řešil filosofický novoplatonismus (Ammonios Sakkas, Plótinos, Iamblichos), novopýthagoreismus (např. Apollónios z Tyany, případně i významný předchůdce křesťanství židovsko-helénský myslitel Filón Alexandrijský), jakož i četné školy gnosticizmu a různá mysterijní náboženství.

Hlavní postava připomíná svým jménem řeckého boha Herma (odpovídajícího římskému Merkurovi). Hermés měl být Diův syn, nejjobratnější z bohů, jejich posel a průvodce mrtvých do podsvětí. Oslavný přídomek Trismegistos znamená Třikrát mocný. Vzhledem k předpokládanému egyptskému původu těchto řeckých textů může jít o egyptského boha Thovta, přičemž jiná verze jeho jména, Tat, je v textech další postavou (zmiňným „synem“). Původní Thovt je písařem bohů, bohem moudrosti, učenosti a magie; tvůrcem a dárce řádu a zákonů, písma a řeči, lékařství a magie, bohem nebe a podsvětí.

Hermovský soubor se tradičně označuje latinským názvem *Corpus hermeticum*. Byl dokončen krátce před uznáním křesťanství a v období končící náboženské plurality v Římské říši (4. a 5. století) se ho ujali spirituálně orientovaní intelektuálové spíše na okraji tradičních náboženských směrů. Ve starověkém a raně středověkém západním křesťanství je málo znám.

V závěru byzantských dějin před dobytím Konstantinopole Osmany r. 1453 byla oblíbena platónská tradice. S Platónovými texty zpřístupnil řeckou předlohu hermovského souboru západnímu světu učenec Geórgios Gemistos Pléthón (1355-1452). Na jeho podnět založil r. 1459 ve Florencii Cosimo Medici Akademii. Byla chápána jako obnova

Smaragdová deska

„Jest pravdivé, jest jisté, jest skutečné, že to, co jest dole, jest jako to, co jest nahoře a to, co jest nahoře, jest jako to, co jest dole, aby dokonány byly divy jediné věci.

A jako všechny věci byly učiněny z jediného, za prostředkování jediného, tak všechny věci zrodili se z této jediné věci přizpůsobením.

Slunce jest jeho otcem, měsíc jest jeho matkou, vítr nosil jej ve svých útrobách, země jest jeho živitelkou.

On jest otcem universálního telesmatu celého světa.

Jeho síla jest celá, když byla proměněna v zemi.

Oddělíš zemi od ohně, jemné od hrubého, opatrně a nanejvýš moudře.

On vystupuje od země k nebi a zase znovu sestupuje z nebe na zemi a přijímá sílu věcí hořených i dolených.

Takto budeš mít slávu celého vesmíru; veškerá hmota prchne před tebou.

Tu sídlí síla, ze všech sil nejmocnější, která překoná každou jemnou věc a pronikne každou věc pevnou.

Takto stvořen byl vesmír.

Odtud vzejdou přizpůsobení podivuhodná, jichž způsob jest zde.

Proto jsem byl nazván Hermes Trismegistos, maje tři části filosofie celého vesmíru.

Co jsem pověděl o magisteriu slunce, jest úplné.“

Přeložil Pierre de Lasenic

Platónské akademie (387 př. n. l. - 529 n. l.), již uzavřel byzantský císař Justinán jako poslední pohanskou instituci. Dílo vydal v latině její spoluzakladatel, italský platonik Marsilio Ficino (1433-1499).

Raně novověký hermetismus studoval tyto spisy a spatřoval v nich zdroj moudrosti společné helénské kultuře, judaismu a křesťanství. Myšlenky spisu se staly základem renesanční přírodní vědy. Z významných osobností blízkých této kulturní tradici mohou být připomenuti Mikuláš Kusánský (1401-1464), Giovanni Pico della Mirandola (1463-1494) a ještě i Giordano Bruno (1548-1600).¹

Samostatným textem názorově a tematicky blízkým hermovskému souboru je *Smaragdová deska Herma Trismegista*. Jde o krátký, jednostránkový literární útvar překládaný (v poněkud odlišných verzích) od antiky do různých jazyků. Byl znám již

v renesančním hermetismu a je pokládán za shrnutí alchymického či obecně hermetického pohledu na spojitost světů v jediném duchovním a zároveň tělesném celku.²

Ve spekulativním hermetismu našly oporu praktické disciplíny navazující na antické tradice, které se v pokřesťanstvené Evropě pěstovaly někdy skrytě, někdy veřejně. Jde o takové disciplíny jako magie, alchymie a astrologie. Renesanční hledači pramenů se obrátili nejen k antickým řeckým a římským zdrojům, nýbrž i k judaismu a jeho tradici. Takoví autoři jako Johann Reuchlin (1454-1522) nebo Theophrastus Bombastus von Hohenheim, zvaný Paracelsus (1493-1541) adaptovali kabbalu a zařadili ji k hermetickým disciplínám. Jako samostatná, i když s ostatními propojená hermetická disciplína se objevuje také tarot.

Hermetické disciplíny

Hermetismus tvoří strukturovaný celek. Pokud bychom ho chtěli charakterizovat uvedením do širších souvislostí, mohli bychom mluvit především o esoterismu, jímž rozumíme vnitřní, skryté, popřípadě i utajené vědění, k němuž vede cesta přes zasvěcení, změnu mysli a života; jeho jazykem jsou zejména symboly a obrazy (podobnosti, mýty). Hermetismus by pak byl západním esoterismem v linii, již bychom mohli schematicky naznačit slovy antika - judaismus - křesťanství - renesance - západní novověk. V jistých obdobích, např. v 19. století, byl pro tuto disciplínu preferován výraz okultismus (od lat. *occultus* – skrytý). I když můžeme pojednávat jednotlivé hermetické nauky a umění odděleně, musíme si být vědomi toho, jak jsou propleteny. Tak třeba mág naplňuje významný evokační rituál na astrologicky vhodnou dobu a použije přitom kabalistické symboly.³

Astrologie

Tento obor hermetismu se zabývá interpretací vztahů mezi jednotlivcem či jinou entitou a konstelacemi různých viditelných útvarů (nebo jen teoreticky stanovených bodů a segmentů) oblohy. Přípravná práce navazuje na astronomii. Do novověku se tyto dva obory neodlišovaly. Významní astronomové jako Johannes Kepler nebo Tycho de Brahe byli zároveň astrology. Někteří současní astrologové 20. století se pokoušejí souvztažnosti odůvodňovat statisticky zpracovanými pozorováními. Výklad však bývá častěji chápán jako umění.

Ve standardní astrologii se na základě konstelací odhadoval průběh vnějších dějů, například lidské osudy nebo události státního života. Současná astrologie spíše hledá spojení mezi konstelacemi a psychikou. Horoskop (schematické znázornění oblohy v určitém okamžiku) se bere jako obrazec tendencí sil a útvarů lidského nitra obvykle ve smyslu současné hlubinné a transpersonální psychologie. Tranzity, tedy pohyby planet (k nimž se řadí i Slunce a Měsíc) vzhledem k výchozímu horoskopu, ukazují psychickou dynamiku.

Často se připomíná, že to, co „ukazují hvězdy“ není osudové. Spíše má jít o výzvy, k nimž má jednotlivce jako suverénní subjekt zaujmout postoj. Astrologie je podložena filosofickým přesvědčením o jednotě lidského mikrokosmu a makrokosmického celku. Zdánlivé pozice nebeských útvarů a niterné události však nejsou spojeny jako příčina a následek. Složitý rytmus oblohy je synchronní s během událostí v našem lidském měřítku.

Vedle náročné hermetické disciplíny existuje populární, značně zjednodušující, astrologie, která dělí všechny lidi na dvanáct typů podle znamení zvěrokruhu a nabízí předpovědi na den, týden či měsíc. Uprostřed mezi propracovanou astrologií a jejími popularizacemi je komerční astrologie, dnes hojně využívající pro sestavení horoskopu (a dokonce i pro jeho výklad) počítačových programů. Náročná práce s výpočty a nákresy odpadá, ba není potřebná ani imaginace či intuice. Nepochybným rizikem je pochopení horoskopu a jeho interpretace jako osudu. Takové pojetí bere člověku iniciativu z rukou, činí ho závislým na vykladačích a vrhá ho do strachu.

Alchymie

Alchymie je v nesčetných alchymistických traktátech reflektovaná práce s přírodními substancemi. Cílem Velkého díla (*Opus magnum*) je transmutace, tedy přeměna neušlechtilého kovu, např. olova ve zlato. Prostředkem k tomu má být kámen mudrců (či filosofů). Alchymie jakožto hermetická disciplína počítá s jednotou vnitřního

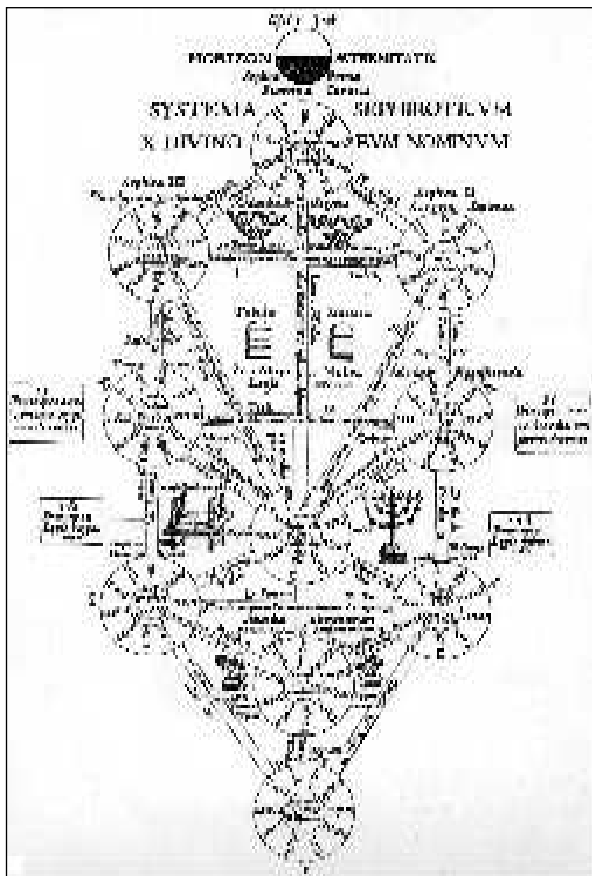
Matka Alchymia mluví. Vyobrazení z knihy Leonharta Thurneyssera *Quinta Essentia*, Münster 1570.
Převzato z knihy: D. Ž. Bor, *Napříč říší královského umění*, Trigon, Praha 1995.

a vnějšího, tělesného a psychického. Procesy v alchymických nádobách jsou míněny tak, že znázorňují, ale i podněcují vnitřní transmutaci prostřednictvím moudrosti. Zlato symbolizuje zušlechtnou tělesnost nebo duchovní záři.

O alchymii se někdy uvádí, že v nám známé podobě vznikla v Egyptě. Šla od starověku přes středověk vlastními cestami v křesťanském a islámském světě. Předpokládá se, že do Evropy ji přinesli Arabové přes Pyrenejský poloostrov. Podobné tradice však znají i jiné kultury, např. indická nebo čínská. Nejstarší latinské alchymické texty se datují do 9. století. O alchymii referují významní středověcí přírodní filosofové, mezi nimi i dva předchůdci novověké přírodovědy Roger Bacon a Albert Veliký.

Při alchymickém experimentování byly objeveny různé technologické postupy a alchymie se tak stala předchůdkyní moderní chemie. Je však nevhodné označovat alchymii jako „středověkou spekulativní formu chemie“. Přeměny prvků nelze podle dnešních poznatků dosáhnout procedurami popsanými v alchymických spisech. To ale rozhodně neznamená, že veškeré experimentování je omylem či podvodem.

Méně známé je, že jisté větve alchymického experimentování jsou dodnes živé. I dnes existují alchymické dílny. Zaměřují

Kabalistický Strom života, symbolický systém deseti sefir - činitelů, jejichž existence a vzájemné vztahy popisují svět i člověkovu duchovní cestu.

Obráz z knihy D. Ž. Bora

„Obrazový atlas hermetismu“, Trigon, Praha 1990

se dnes spíše na *spagyrii*, v níž původně šlo o vytvoření pannacea (všeléku) nebo elixíru života. I dnešní spagyrik respektuje živlové charakteristiky látek a tři principy tradičně reprezentované solí, sírou a rtuťí.

Dnešní spirituální i fyzičtí alchymisté se podobně jako astrologové dovolávají hlubinné psychologie C. Gustava Junga, který sám připouštěl, že alchymická symbolika vyjadřuje proces individuace, tedy dozrání komplexní lidské bytosti zahrnující vědomé i nevědomé prvky.

Magie

Magie je v hermetických souvislostech chápána jako alternativní kontakt se skutečností. Obvykle se uvádí magie mantická (zvědná, divinační), která poznává nedostupné (minulé, budoucí, skryté) věci a události mimo běžnou funkci smyslů a rozumu, a magie operativní, která chce skutečnost ovlivňovat jinými cestami než prací lidských rukou a technikou. Může však jít jen o dílčí cíle a pak tyto praktiky doplňuje magie v širokém slova smyslu spekulativní, která si klade cíle filosofické a spirituální.

Magie v tomto smyslu je paralelní k cestě mystické.

Kulturní antropologové mluví o čarodějnictví, o magii, resp. magickém vědomí v archaických kulturách. Podle Jeana Gebsera však po magickém následuje vědomí mýtické a od novověku se vyvíjí vědomí racionální, které má být vystřídáno vědomím integrálním. Magie jako součást renesančního a pozdějšího hermetismu není regresí k archaickému vědomí. Spíše zařazuje magický přístup k životu do novodobých kulturních souvislostí, filosoficky ho odůvodňuje a dává mu do jisté míry nový obsah.

Mág rozvíjí své schopnosti v podstatě meditativní praxí, v níž klade důraz na vůli a imaginaci. Celá jeho praxe může zůstat mentální magií, ale často je ve hře i magie ceremoniální. Obvykle se nepřipisuje účinnost obřadům samotným, ale má se za to, že podporují vůli a představivost, které zůstávají hlavními činiteli.

Mág obvykle nepracuje sám. Přivolává si k pomoci bytosti z jiných sfér. Jsou-li to andělé či bohové, jde o theurgii. Podle charakteru pomáhajících bytostí a cílů se někdy magie rozlišuje na černou a bílou, ale toto dělení se často relativizuje.

Kabala

Původně jde o esoterní nauku a praxi, v níž se propojuje židovská tradice výkladu biblických textů s novoplatónskými filosofickými podněty. Odvolává se na *Knihu stvoření* a *Knihu záře*. Z božského propastného prazákladu emanují hierarchicky uspořádané duchovní sféry. Postup přes archetypy a říše duchovních bytostí k člověku a hmotnému vesmíru, jakož i cestu duše zpět k božskému prazákladu vyjadřuje diagram zvaný *Strom života*.

V 16. stol. pôvodne čisté židovskou nauku prevzali kresťané a tak vznikla samostatná línie takzvané kresťanské kabaly zapojené do hermetických nauk. Kabalistických symbolů, např. písmen hebrejské abecedy vykládaných jako samostatné principy tvoření, je využíváno v magických operaciích. Na tarotových kartách interpre-

tují symboliku jednotlivých arkán. Někteří hermetici jdou ještě dále a praktikují duchovní cvičení podle kabalistických návodů.

Tarot

Jde o soubor 78 karet (z toho 22 velkých arkán) použitelných ke karetní hře, vydávaných v mnoha variantách. Jejich symbolika je už tak propracována a výklady k nim tak rozsáhlé, že sotva kdo myslí na hru a soubor se chápe jako jakási volně ložená kniha. Karet je využíváno pro věštění, ale především pro svéráznou meditativní práci se symbolikou čísel, znaků, barev, geometrických tvarů a obsahu obrazů. Hermetické školy tarotový soubor upravují, rozšiřují a různě vykládají.⁴

Hermetické směry

Není snadné rozhodnout, co vše řadit do hermetické souvislosti. Pozorovatel těžko může vytvářet nějakou hermetickou ortodoxii, podle níž by se rozhodovalo, kdo je uvnitř a kdo venku. Zde se můžeme ve stručném přehledu dotknout různých směrů, škol a bratrstev, v nichž hrají spekulace kolem hermovského souboru nebo jednotlivé praktické hermetické disciplíny aspoň dílčí roli.

Theosofie

Jako theosofická se označuje tendence vyložit křesťanský duchovní život s využitím některých hermetických témat, zejména pomocí spirituální alchymie a křesťanské kabaly. Klasikem tohoto přístupu je Jakub Böhme (1575-1624). V jeho spisech se prolínají křesťanská témata s interpretací kosmu jako celku. Podobným směrem se ubíraly úvahy dalších osobností, jako byl švédský vizionář Emanuel Swedenborg (1688 - 1772) nebo dnes už málo připomínaný Johann Georg Gichtel (1638-1710) a Friedrich Christoph Oetinger (1702-1782). Za pozdějšího pokračovatele těchto snah může být považován ideolog vídeňského kongresu (1814-1815) a první z architektů smíření pravoslavných, katolíků a protestantů Franz Xaver von Baader (1765-1841). Volně na to navazovali i němečtí klasičtí filosofové a mezi nimi snad nejvíce pozdní Friedrich Wilhelm Joseph Schelling (1775 - 1854).

Později pod tímto názvem vzniklo hnutí podnícené Ruskou Hanou Petrovnou Blavatskou, která však záhy opustila své rané hermetické zájmy a s celým hnutím se přiklonila ke svérázně pojatému tibetskému buddhismu. Theosofická společnost se ještě

později (v prvních desetiletích 20. století) přiklonila k hinduismu. Její německá sekce pod vedením Rudolfa Steinera (1861-1925) se vrátila k původnímu významu theosofie. Pěstuje se dnes pod názvem „anthroposofie“ jako samostatná na hermetismus jen velmi volně navazující „duchovní věda“, spiritualita a praxe.

Rosikruciánské hnutí

Jako pokus propojit křesťanské hermetické motivy se ve druhém desetiletí 17. století objevily tři spisy, naznačující existenci Bratrstva kříže s růží. První dva, *Fama Fraternitatis* (1614) a *Confessio Fraternitatis* (1615) vyprávěly o bratrstvu, jeho legendárním obnoviteli a o jeho zásadách. Třetí má název *Chymická svatba Christiana Rosenkreuze roku 1459*⁵ (1616). Za autora je dnes pokládán luterský teolog Johann Valentin Andreae. Spisy vyvolaly rozruch a myšlenky pronikly až do nejvyšších kruhů. Český „zimní král“ Bedřich Falcký (1619-1620) měl být oddaným stoupencem rosikruciánského projektu nápravy světa.⁶ Některé rosikruciánské myšlenky, např. o všenápravě,

Rosecrucian Fellowship jsou hermetické prvky výslovně připomínány.

Svobodné zednářství

Řád svobodných zednářů v různých současných větvích může mít původ u kamenických cechů, které ve středověku stavěli katedrály a mohly navazovat na starší tradici. Cechy se později již nezabývaly stavbou kamenných chrámů, tedy tzv. operativním zednářstvím, ale staly se komunitami lidí, kteří se rozhodli pro stavbu chrámu lidství. Použili modifikovanou biblickou legendu o stavbě Šalomounova chrámu, doplnili ji jinými prvky, včetně prvků kabalistických a rosikruciánských, a tak vytvořili pozdější svobodné zednářství působící dodnes. V historické kontinuitě se dá sledovat od r. 1717, i když jednotlivé zmínky jsou starší. Některé jeho organizační složky jako obediencie, velké orienty, velké lóže nebo jednotlivé lóže mohly později poklesnout na úroveň uzavřených společenských klubů. Jistou návaznost na hermetické motivy s respektem k tradičním náboženstvím si většinou zachovává.⁸

Martinismus

Martinismu předchází úsilí Martineze de Pasqually spojit svobodné zednářství na konci 18. století s hermetickými kořeny. Sloučil biblické motivy stvoření a návratu člověka k neporušenému stavu („reintegrace“) s kabalistickými a theurgickými motivy. Jeho žák Louis Claude de Saint-Martin (1743-1803) se zabýval esoterním a mystickým křesťanstvím. Inspirovali ho také Jakub Böhme a Emanuel Swedenborg.

Martinisté uvádějí, že iniciace se poskytovala skrytě od St. Martina do

konce 19. století. Francouzský hermetik známý pod pseudonymem Papus zakládá r. 1890 martinistický řád. Dnes tato tradice žije v několika spřízněných řádech, z nichž některé (původní Papusův již r. 1891 či 1892, později např. řád nizozemský) zasáhly do českých hermetických kruhů.⁹

Magické řády

Některí jednotlivci pěstují magii soukromě. Existují však i seskupení, která se označují

za řády a která uvádějí zájemce po stupních do praxe ceremoniální magie za předpokladu odpovídajícího osobního vývoje. Magické řády zdůrazňují egyptské kořeny a na rozdíl od jiných hermetických větví nepokládají obvykle za potřebné propojovat svou praxi s křesťanstvím. Řád zlatého úsvitu (též pod anglickým názvem Golden Dawn), založený v Londýně r. 1888 skupinou tamních rosikruciánů, teoreticky má desetistupňovou škálu iniciací. Souběžně se Zlatým úsvitem působil Řád východního chrámu (O.T.O.),¹⁰ s převážně hermetickými zájmy, avšak i s prvky hinduistické tantry. Jeho představitelem v letech 1922-1947 byl proslulý mág Aleister Crowley (1875-1947).

Poznámky

- 1 V češtině není k dispozici vhodný dostupný pramen. Nedávno uvedl hermetismus na akademickou půdu Antoine Faivre, který se starověkými a renesančními kořeny současného hermetismu zabývá podrobně mj. ve studii *Ancient and Medieval Sources of Modern Esoteric Movements* na s. 1-70 sborníku *Modern Esoteric Spirituality*, Crossroad, New York 1995, jehož editorem byl spolu s Jacobem Needlemanem.
- 2 Tomuto textu se věnuje Milan Nakonečný v encyklopedicky pojetém kompilátu pod názvem *Smaragdová deska Herma Trismegista*, Vodňák, Praha 1994.
- 3 Podrobně, systematicky a s hojnými odkazy probírá hermetismus a jeho dílčí disciplíny (z hermetického hlediska) Milan Nakonečný v článku *Esoterismus, okultismus, hermetismus. Pokus o vymezení pojmů a určení systému*, Bollingenská věž 2/90, s. 41-61.
- 4 Schéma pro všech pět hermetických disciplín poskytl *Encyclopedie Diderot verze 2000* na CD ROM, obsahově byly kapitoly doplněny o další údaje, např. v souladu s kapitolami sborníku *Opus magnum*, viz pozn. 8.
- 5 Název pravopisně a stylisticky kolísá v různých vydáních včetně posledního českého vydání s komentářem Rudolfa Steinera, Baltazar, Praha 1992.
- 6 Podrobněji o tom píše Frances Yates v populárně historické knize *Rosenkruciánské osvícenství*, Pragma, Praha 2000.
- 7 Zkratka pochází z latinského názvu *Antiquus mysticus ordo Rosae Crucis*.
- 8 Dostatečně podrobně o svobodném zednářství v hermetickém kontextu pojednává Blahoslav Janež ve své studii *Co je svobodné zednářství?* na s. 230-246 sborníku *Opus magnum*, Trigon, Praha 1997, vydaném ke stejnojmenné výstavě v Praze v domě U kamenného zvonu 10. 6. - 30. 9. 1997.
- 9 Přehledně o martinismu s ukázkami pramenných textů Milan Nakonečný v článku *Martinisté*, Svět magie č. 7 (1/2001), s. 5-20.
- 10 Podle latinského názvu *Ordo Templi Orientis*.

Doc. ThDr. Ivan O. Štampach (*1946) je vedoucím katedry religionistiky a filozofie na Fakultě humanitních studií Univerzity Pardubice.

převzal i náš Jan Amos Komenský, který se k rosikruciánské ideji vyslovuje souhlasně i mírně kriticky.

Zdá se, že zájem o spisy vedl ke vzniku hnutí, jež produkovalo další literaturu a dospělo až k dnešním rosikruciánským organizacím. Z nich *Mezinárodní škola Zlatého Růžového kříže* se hlásí spíše k alternativní křesťanské tradici, zejména ke katarům, zatímco u organizací *AMORC (Starý mystický řád Růže a Kříže)*⁷ a u nás nepůsobící

Alchymie neusiluje především o změnu hmoty, ale vědomí

V ALCHYMII JDE O ZMĚNU VĚDOMÍ

D. Ž. Bor

Jako všechny vědy, také alchymie hledá odpověď na tři základní otázky: *Kdo jsme, odkud jsme přišli a kam jdeme?* Najít správnou odpověď na jednu z nich bylo by už vítězství.

Na první a druhou otázku odpovídají velká světová náboženství jasně: jsme lidé a stvořil nás Bůh. Do vínku nám dal rozum a svět z jeho rukou přešel do naší péče. Darwinisté odporují: jsme výsledkem (nepřesně definovaného) *přírodního výběru*, což je novější označení za poněkud dnes matoucí, polysémantické starověké a středověké *Natura*. Rozumnosti nabýváme tím, jak se ve světě chováme, jak žijeme v souladu s *Naturou* (?) a učíme se pro nás co nejvýhodněji reagovat na nejrůznější podněty a situace. A kdože jsme? Jsme zázračný brod rodů a rod brodů; stále úspěšněji a *spěšněji* postupujeme „vpřed“, přičemž si neustále pleteme spěšnost s rychlostí. „Jsme jediný živočišný druh na zeměkouli, který se snaží sám ze sebe vyvolat změnu své vlastní existenční říše,“ řekl svého času básník a esejista Paul Valéry.¹

Jeho definici se pokusím pro jednadvacáté století přeformulovat: *Jsme jediný biologický druh na planetě Zemi, který se pokouší sám ze sebe vyvolat změnu své přirozené evoluce.* Objev DNA slibuje radikálně změnit to, co až dosud patřilo k situaci našeho časného bytí. Na danou otázku lze tedy odpovědět: všichni víme,

co je člověk: *člověk je to, co všichni víme.* A ejhle! Zapomenutá minulost se stává modelem naší přítomnosti! Pomalu začínáme chápat, že my jsme ti, před kterými nás tolik varovali!

Co tím myslím: na dlouhý čas jsme byli zbaveni paměti. Amnézie, která nás doteď chránila před traumatizujícími vzpomínkami na pravěk, se proměňuje v anamnézu. Z temné noci dnů k nám s kolísavou intenzitou doléhají pablesky hrůz, před jejichž nájezdy nás chránilo milosrdné zapomnění. Totiž: zvláštní náhodou, kterou by byl člověk málem v pokušení připsat spiknutí, všechna velká světová náboženství se začala rodit a ustavovat mezi lety -600 až +600. Ujišťovala, že stvoření Bohem, *jsme jeho obrazem* a jako boží děti máme vzdorovat starověkým představám o vzniku a podobě světa, o původu lidí z *opičích národů* (viz mýty a eposy Indie, Ugaritu, Mexika atd.) a podobným nehoráznostem, dokonce proti nim bojovat. Učení, že jsme byli stvoření Bohem byl první chvályhodný terapeutický zákrok, aby byla úspěšně navozena umělá amnézie: neunesli bychom paměť, plnou vzpomínek na strašlivé pravěké události.

Zbytek dokonali mocní této planety. Jako domluveni, vládci a bojovní císaři velkých civilizací začali v témž čase po celém světě ničit knihy, obsahující zprávy o „pravěku“. Obrovské knihovny v Egyptě, ve Středomoří, v Číně, v Indii a naposledy v Jižní Americe propadly zkáze. Hroznými tresty byli stíháni ti, kdo knihy o pravěku opisovali, uchovávali anebo jejich obsah vyjevovali. Ničila se paměť starověku, sochy, nápisy, svitky, knihy. Také alchymistické knihy.

Přerazovali jsme se.

Ti, co přerod odmítli, se potajmu začali sdružovat. Snažili se obnovit starověká zasvěcení. Byli pronásledováni a vybijeni. Začas tajné společnosti, které tvrdily, že uchovávají všechnu moudrost pravěku, už samy této moudrosti nerozuměly. Zformalizovaly se, přeměnily v nejrůznější kasty, skupinky, obklopující různé proroky, a ve společenstva, pracující všemi způsoby na „proměně světa“. Utopisté, blázni, fanatici čehokoli, anarchisté a revolucionáři, terořisté toužili (a dosud touží) po zrušení hierarchického uspořádání vládnoucích společností: *volnost, rovnost, bratrství!* Pryč s náboženstvími a církvemi! Pryč s každým

Hermetismus je jiný svět
rozhovor s D. Ž. Borem

Jenom letmý pohled na vaše aktivity dělá impozantní dojem: nakladatelství Trigon a jeho velmi vkusná produkce hermetických titulů, sborník Logos s vašimi původními pracemi i překlady, kniha o hraběti Šporkovi. Co vás motivuje k tolika aktivitám?

Řeknu to jedním slovem: zameškanost. Příliš dlouho jsem byl pozorovatelem. Pozoroval jsem lidi a strašně rád je spojoval; to jsem považoval za

D. Ž. Bor.

Foto: Jiří Nosek.

důležité, protože z jejich setkání vyrůstalo vždy něco nového. Ale v jednu chvíli jsem zjistil, že mi to už nestačí, že nechci být pouze pozorovatelem a spojovatelem, že chci být přijímačem vlivů, které se zhurta dožadovaly mé pozornosti.

Jaká to byla chvíle?

Narazil o mne nápad. Zničehonic (samořejmě, nic není zničehonic) jsem se rozhodl psát knihu o císaři Rudolfovi II. Tenkrát mi přítel fotograf Jindřich Marco věnoval tři alchymistické knihy kladenského sládky Ota-

jiným náboženstvím, než je naše! My jediná známe pravdu, jedině náš Bůh je ten pravý Spravedlivý! (Omlouvám se za nebezpečnou stručnost popisu, ale nepíšu zde knihu, nýbrž článek.)

Jasná chvíle Evropy: stavba katedrál, hudba, sochařství, malířství, básnictví, mysticismus, středověká filosofie a věda, jasně vymezená „nábožensko-společenská smlouva“ o časném způsobu bytování na zemi. Retardace předčasné spěšnosti. S renesancí opět vyvěrají na povrch punkevní proudy, vyvolávající neklid, a v konečném výsledku vedou k pádu monarchií, k oslabení významu „státních“ náboženství, k růstu moci šlechty, měšťanů a nakonec v éře nejlživější: „vláda lidu“. Byla to zástěrka, zastírající pravé úmysly všech, kdo skrytě stáli v čele těchto snah. Nešlo jim o nic menšího než o výměnu garnitur, o přístup k moci, po němž měl následovat jen jiný druh útlaču. Bez výjimky všem nešlo o nic víc? Snad přece jen mezi odpůrci dosavadních pořádků byli lidé jiného typu, idealisté, utopisté, usilující marně o přeměnu světa v pozemský ráj. Výsledek? To, co prve bylo odsuzováno jako nejvyšší zlo, se v jiných rukou neproměnilo v nic lepšího, jen beze zbytku zopakovalo tisíce let neměnné gesto: mít! a staré schéma: Žít – si!

Když byl v Evropě vynalezen tisk pohyblivými literami odlitými z písmoviny, stalo se zvykem, že tiskařská oficína před započítím tisku předala objednateli náhled sazby včetně otisku štočků. Ten náhledy pečlivě prohlédl, označil případné nedostatky a na poslední stranu vepsal: *Imprimatur*. Teprve potom, po provedení oprav a úprav, se kniha mohla tisknout. Později se ukázalo, že je třeba přihlídnout také k obsahu knihy: pokud ustanovení cenzoři

(nemá smysl hledat pro ně „kulantnější“ označení) vyslovili s jejím tiskem souhlas, dali na první stranu vytisknout: *Nihil obstat* a podepsali se. Bez svolení panovníka a Matky Církve nebo byrokratických a politických úředníků kniha prostě nemohla vyjít. Leda tajně, anonymně anebo pod fingoaným jménem a často i místem vydání. To si snad ještě všichni pamatujeme. A teď si položme otázku: Existuje v případě „stvoření světa“ nějaký zadavatel, nátlakář, korektor, mistr tiskař, knihař a další povolání, potřební k tomu, aby vznikl ten nejdokonalejší ze všech možných světů? Kde a kdo jsou ti povolání, kteří rozhodují, jak má nově zřízený svět vypadat? Jaké jsou jejich pravé cíle?

Na tom všem se alchymisté jen zřídka-kdy *prakticky* podíleli. Alchymista žije sám, v odloučenosti u svých nádob a pecí; koncentruje se na dílo, jež nesmí opouštět. Nemůže o své práci nikomu nic vykládat. Jeho zásadou je: *ORA ET LABORA*, modli se a pracuj! Jedině tak se v alchymistovi může rodit mistr, který jej od jistého okamžiku vede. Někdy je to vnitřní hlas, jindy úspěšnější soupeřník z vnějšího světa, méně často světelný zjev. A potom nečekaně: prozření! Iluminace! Otevření třetího oka! Jak nazvat onu fantastickou proměnu? Člověk se stane nadbdělým! Mistr se zrodí v alchy-

Dřevoryt z knihy Lazara Erckera z roku 1598.
Reprodukce z knihy Opus Magnum, Trigon 1997.

mistovi týmž způsobem, jako v mystikovi Radost a Světelné božství (v Evropě v postavě zářícího Krista).

Nemluvím o těch, kteří hledali zlato tam, kde už zlato bylo, u bohatých a mocných. Ti možná stáli ve správný čas na správném místě, ale vnitřně nebyli připraveni pochopit nic z toho, co se děje. Napřed musíš být připravený a bdělý – teprve *potom* platí všechno ostatní! Než alchymista s bázní, pokorou a zároveň s vírou ve vítězství přistoupí k dílu, dlouhá léta studuje, připravuje se. Teprve když dospěl, rozpoznal a přijal poselství „předpotopního“ učení hermetismu, prošel několikanásobným zasvěcením a poznal učení různých náboženství, procestoval různé země a naučil se několika jazykům, pronikl hloubkou různých mytologií a věnoval se studiu antických i současných věd, když opětovně rozvažoval o třech nejpodstatnějších otázkách a pronikl do spletné řeči alchymie,

kara Zachara, se slovy: „To byste se měl zajímat o alchymii.“ Kniha o Rudolfovi II. jsem nikdy nenapsal (vlastně krátkou novelu ano), ale objevil jsem Bavora Rodovského z Hustiřan a všechno se pro mne změnilo.

Téměř denně jsem docházel do studovny Národního muzea a s lupou v ruce luštil a přepisoval alchymické rukopisy, plné tajemně vyhlížejících značek. Vstoupil jsem do jiného světa. Výsledky bádání jsem potom deset let šířil prostřednictvím samizdatu - a v této misi dnes pokračuji v Trigonu.

Čeho byste rád touto misí dosáhl?

Snažím se splatit dluh osobnostem, které mi v životě mnoho daly, vydáváním jejich knih, nebo o nich samých píšu. Psal jsem dosud o císaři Rudolfovi II., F. A. hraběti Šporkovi, Otokaru Březinovi, Gustavu Meyrinkovi, Josefu Váchalovi, Paulu Valérym, Oscaru Wildovi, Ladislavu Klímovi, klasikách hermetismu...

V *Knižnici Logosu* vydávám překlady traktátů významných alchymistů. Jednou za rok vychází *Logos, sborník pro esoterní chápání života a kultury*, v němž - podporován okruhem spolupracovníků - spojuji umění s filosofií hermetismu, poezii s vroucností a vizemi mystiků, dionýské umění s uměním apollinským. V umění vězí obrovská, využitelná energie, a v hermetis-

mu zase jeden z hlavních klíčů k imaginaci. Neřeknu nic nového, když prohlásím, že my, lidé, máme za úkol jakýmkoli vhodným způsobem podat o sobě a dosaženém stupni svého vědomí zprávu, neboť, a zde budu citovat Alberta Velikého v překladu alchymisty Pana Bavora Rodovského z Hustiřan: „Koho smrt dosáhne a on nic pamětihodného za svého života neučiní, ten hned spolu s tělem zahynutí musí.“

Děkuji za rozhovor.

Připravil Zdeněk Vojtíšek.

různě roztál mečem rozumového pocho-
pení víceznačná enigmata vnějších mistrů,
odvážil se – a přistoupil k Velkému Dílu.
Aby dali příklad, středověcí adepti *Králov-
ského umění* toto vše popsali ve svých
knihách jako svoji vlastní cestu; jediné
vytrvalost a neochvějná víra, že cílem je
cesta – a ne zlato a prodloužení života, ko-
runují dílo.

Omlouvám se za neakademický pohled
na alchymii, věřím totiž, že všechny velké
Pravdy jsou až neuvěřitelně prosté; pravá
alchymická proměna se netýká především
kovů, ale otevření, purifikace, excitace,
exaltace a vposled transmutace vrtkavého
lidského srdce v ryzí a nedocenitelné „zlaté
srdce“. To za prvé. A za další? Počet řádek,
vymezený tomuto článku, nedovoluje o dal-
ším pojednávat.

Jenom něco málo naznačím: většina
mistrů učila, že tak, jako se můžeme nořit
do nitra hmoty, rozkládat ji na stále menší
částičky (dnes bychom řekli na atomy, čás-
tice, antičástice atd.) a odkrývat jejich vzá-
jemné vztahy i to, co tyto vztahy vytvářejí,
můžeme se opačným směrem nořit do kos-
mického prostoru a setkávat se v něm s ana-
logicky uspořádaným makrokosmickým
obrazem. To je ono prastaré a věčné: Jak
nahore, tak i dole – a vice versa.

Sir Isaac Newton, pravověrný alchymis-
ta laborující po desítky let s nejrůznějšími
materiemi, naposledy s červenou rtutí, se
domníval, že aktivní *Mercurius*, vegetativní
duch alchymistů, je možná podstatou světla.
Hermetik Otec Castel v r. 1728 napsal,
že kdyby se zrušila tíže světa, zrušilo by se
zároveň světlo. Františkán Roger Bacon (asi
1214-1292), vězeň tří papežů, který přede-
šel svoji dobu o neodhadnutelný počet sta-
letí, píše o samohybných vozech, létacích
strojích, o lodích, které se pohybují bez
veslařů a plachet, o podmořských lodicích,
o výbušnině, která v množství zvící jedno-
ho palce je schopna zničit velké město
i s armádami, jež je hájí, mluví o daleko-
hledu a snad i o mikroskopu. Píše o vynále-
zu, který umožňuje vytvářet na nebi přízrak
několika sluncí či velikého množství hvězd,
případně armád vojenského lidu, takže ne-
přítel v děsu prchne z bitevního pole a navíc
připojuje větu: „Nepřítelé by teprve utíka-
li, kdyby se jim ukázal přístroj, jímž se ten-
to div působí.“

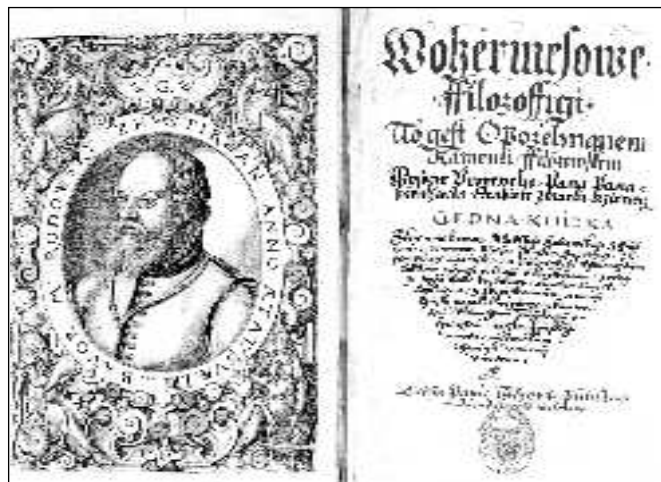
Nedomnívám se, že jsou to anticipace
geniálního ducha; když píše o létacím stro-
ji, poznamenává, že on sám ho sice nes-
tvořil, ale zná někoho, kdo ho vyzkoušel.
Dvě kapitoly, pojednávající o Velkém Díle

a o možnosti prodlou-
žit si život, jsou v to-
to dopisu mnohoná-
sobně zašifrovány
a klíč k rozluštění tex-
tu, který byl předán
adresátu zvlášť vysla-
ným kurýrem, se ne-
dochoval.²

To, co ve svých
knihách píše Fulcanel-
li (ať byl, kdo byl),
nejsou fantazie. Umí
psát poutavě, s erudo-
vaností, kterou mu
mohou mnozí závidět.
Ví mnoho. Snad také
mnoho mohl, a proto
zavčas zmizel. Dovolil nám, abychom jeho
sdělení, zajištěná před vyzrazením pravého
smyslu důmyslnou labyrintáží, považovali
za bajky. V těchto souvislostech dovolím
si ocitovat jasnozřivého Paula Valéryho:
„Na počátku byla bajka, a bude tam vždy-
cky,“³ tedy i bajka o světě pravěku. To, co
dnes naše rodící se globální civilizace, ob-
klopena „nižšími“ civilizacemi (omlouvám
se za naprosto nevhodné známkování, ale
jak jinak objasnit to, co mám na mysli?),
žije, prožily v pravěku civilizace, které kata-
stroficky zanikly a jejichž jsme šťastnějšími
potomky. Alchymie traduje, možná ne-
úplně, jednu z dávných technik přeměňo-
vání prvků a uvolňování energie způsobem,
který dosud neznáme. Vidím pochybovačný
úsměv; líbí se mi. Nevěřící Tomáš přijde
vždycky vhod, hledáme-li pravdu.

Dnes se nalézáme ve fázi, *kdy čas se
zrychluje*: všichni cítíme, že dochází na
„lámání chleba“. Reagujeme chybně: spě-
chem. Proč nevyužít zrychlení času k pro-
vedení nutných operací, abychom si tak za-
jistili budoucnost? Bylo nám nabídnuto
mnohé k provedení nejdůležitějších obrátů;
využijeme toho oprávněným a správným
způsobem? Tak jako mravenci v čase po-
hlavní dospělosti dostávají křídla, aby se
mohli za letu nad zemí rozplozovat, jsme
také my, dospívající lidé, dostali křídla,
abychom mohli vzlétnout z rodného mrave-
niště a oplodnit vzdálené světy historií. Na
druhé straně pronikáním do nitra hmoty
jsme schopni svůj svět historie zbavit. Je to
velmi, velmi možné.

Všechny spatřitelné skutky jsou zvažo-
vány a souzeny na neviditelných vahách
nespatřitelného. Bytí člověka je nepřetr-
žitým dialogem s nespátřitelným; ze všech
nám známých bytostí tohoto světa jediné

Titul knihy „Wo Hermessové ffilozoffiji“ Bavora Rodovského
z Hustiřan (1526-1600), alchymisty doby Rudolfa II.
Reprodukce z knihy *Opus Magnum*, Trigon 1997.

člověk dokázal zaslechnout otázky, které
mu nespátřitelně klade, a pokouší se na ně
odpovídat po svém. V tomto nepřetržitě
dialogu tkví nesmírné riziko: naše nepřes-
ná či dokonce chybná odpověď může uspí-
šit vývoj tak hraničním způsobem, že vy-
volaná katastrofa by při nejlepším způso-
bila ztrátu celých tisíciletí.

Bujarý kumpán, zevně lékař, veselý
milovník dobrého truňku a báječný spiso-
vateľ, uvnitř však zasvěcený hermetik Fran-
çois Rabelais, nám z nepřilíš dávného času
vzkazuje pro danou chvíli snad to nejdůle-
žitější: „Věda bez svědomí je jen zkázou
duše!“

Co dodat? — — —

Poznámky

- 1 Paul Valéry: *Variété I*, Praha 1930.
- 2 Rogerii Baconi Angli *Epistola de Secretis Operibus Artis et Naturae et de Nullitate Magiae*..., in: Friedrich Roth-Scholtz: *Deutsches Theatrum Chemicum*, 1732, s. 287 ad. Staročeský překlad bez dvou kapitol, v nichž jsou skryta závažná sdělení (*Hoec sunt aenigma*), se nachází v Národním muzeu, Praha, v alchymistickém sborníku (tzv. *Česká alchymie*), jež uspořádal rudolfinský alchymista Pan Bavor Rodovský z Hustiřan (listy 396-412).
- 3 Paul Valéry: Viz pozn. 1.

Zatím poslední číslo
„sborníku pro esoterní
chápání života a kultu-
ry“ Logos.

D. Ž. Bor (*1932), nakladatel. Zabývá se hermetismem,
alchymii a mytoetymologií.

Ze skromných počátků se dostalo české astrologii v 90. letech nebývalého růstu

ZPRÁVA O STAVU ČESKÉ ASTROLOGIE

Pavel Turnovský

Na počátku zprávy o stavu české astrologie bychom si měli říci, co je astrologie, co chce a co sleduje. Použiji k tomu definici Danea Rudhyara, amerického hudebního skladatele, filosofa a astrologa, zakladatele humanistické a transpersonální astrologie z jeho knihy *Astrologie transformace*: „Co nejjednodušeji řečeno, astrologie je zjevně úspěšný pokus o vytvoření komplexní řady logických a spolehlivých souvztažností mezi pozorovanými pohyby jasných zdrojů světla na obloze - Slunce, Luny, planet a hvězd - a rovněž tak postižitelnými sledy změn, které se odehrávají v biosféře a především pak v životě lidských bytostí.“

Taková definice nepředkládá žádnou interpretaci toho, co pohybující se body či koutouče světla na obloze skutečně znamenají, ani nevysvětluje druhy změn, jež k nim astrologie vztahuje. Nesnaží se objasňovat, proč a jak takové souvztažnosti působí. Ona pouze říká, že dvě řady faktorů - jednu nebeskou, druhou pozemskou - lze k sobě vztáhnout a že vytvoření takových souvztažností platí do té míry, do jaké se jedná

o důsledně vyvíjenou snahu lidských bytostí používat mentální (neboli psychické) procesy, které to vyžaduje. Co je však účelem této snahy?

Účelem astrologie je využívat zmíněných souvztažností k pochopení repetitivní povahy procesů změny zakoušených všemi lidskými bytostmi žijícími v biosféře a významu toho, co se v průběhu těchto procesů odehrává; výsledek takového pochopení se

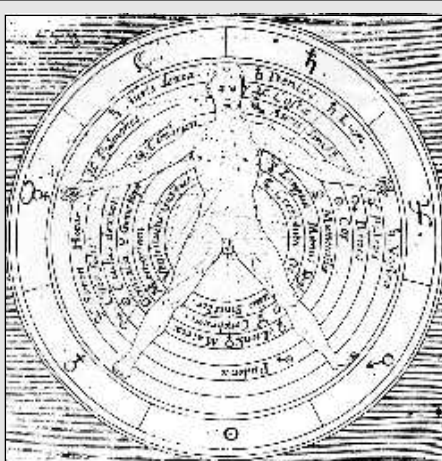
projevuje jako vyšší schopnost lidských bytostí vyrovnávat se se změnami, jež zakoušejí, a využívat jich ve svůj prospěch.¹

Ústup, návrat, represe

Na úvod musíme říci, že česká astrologie sdílela do roku 1948 osudy kontinentální astrologie. Co to znamená? Poté, co byla evropská astrologie s nástupem racionalismu postupně během 18. a 19. století vytlačena z vysokých učilišť, její život se rozdělil. Ve Velké Británii nebyl její vývoj zcela přerušen a byla i nadále praktikována, na kontinentě v podstatě zmizela. Zatímco anglická ročenka *Vox stellarum* vycházela ve stotisícových nákladech (560 tisíc výtisků v roce 1839) a udržovala tak astrologii v povědomí anglicky mluvícího světa, francouzský hermetik Papus zmiňuje v roce 1891 astrologii jako zapomenutou věštbou metodu. Nejinak tomu bylo i v Německu, Rakousko-Uhersku, Rusko nevyjímaje.

K celosvětové renesanci a modernizaci astrologie však došlo až potom, co do Teosofické společnosti v roce 1890 vstoupil William Frederic Allan, známý později jako Alan Leo, který v srpnu téhož roku začal vydávat měsíčník *Astrologer's Magazin*.² Díky kontaktům s francouzskými a německými okultisty oživil zájem o astrologii u nás Otakar Griese, jehož kniha *Astrologie - mathematický systém moderní horoskopické astrologie*, vydaná v Přerově roku 1913, je patrně první moderní česká astrologická publikace.

Protože byla astrologie považována za jednu z hermetických věd, byla během meziválečného období u nás pěstována na půdě okultních a hermetických společností, zejména v Universalii a později v Horev

Planetární člověk

Saturn: pravé ucho, zuby, slezina, měchýř

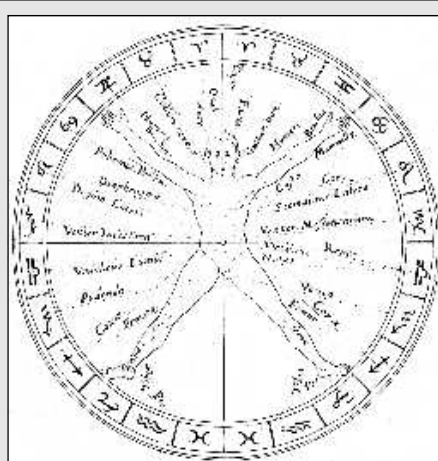
Jupiter: plíce, žebra, tep, sémě, játra

Mars: levé ucho, ledviny, genitálie, žlučník

Venuše: prsa, slabiny, lůno, genitálie, hrdlo, játra

Merkur: jazyk, ruce, prsty, mozek, paměť

Luna: mozek, levé oko, břicho, chuť

Zvířetnický člověk

Skopec: uši, oči, hlava, tvář

Býk: krk, týl, hrdlo, hlas

Blíženci: ramena, paže

Rak: plíce, hrud', žebra, prsa

Lev: bránice, záda, boky, žaludek, srdce

Panna: břicho, vnitřnosti

Váhy: pupek, slabiny, zadek, ledví

Štír: genitálie, měchýř

Střelec: kyčle, stehna

Kozoroh: kolena

Vodnář: holeně, lýtka

Ryby: nohy, chodidla

Luna: mozek, levé oko, břicho, chuť

Ilustrace i text (v Dingiru zkrácen):

D. Ž. Bor, *Obrazový atlas hermetismu*, Trigon, Praha 1990.

klubu Petra Kohouta - Lasenica. Spíše výjimečný byl Hejnův Výzkumný ústav pro teoretickou a praktickou astrologii v Praze. Vynikajícím astrologem však byl například básník Vítězslav Nezval, který dokonce inicioval založení Skupiny surrealistů podle astrologické metody a také astrologické prvky soustavně používal ve svém díle.

Během dvaceti let byla vydána řada původních seriózních prací, čerpajících zejména z německých pramenů, nejdůležitější z nich bohužel až na sklonku 30. let, nejspíš díky snaze ukojit potřebu lidí nalézt jistotu v době nanejvýš chaotické a nejisté.

S nacistickou okupací se astrologové podobně jako okultisté a hermetici stahují z očí veřejnosti. Ostatně v samotném Německu neměla astrologie na různých ustláno nejen za nacistů, ale ani za předchozí „výmarské“ republiky. Téměř smrtelnou ránu obdržela astrologie po Hessově misi do Británie, s níž chtěl dojednat příměří. Eskapáda druhého muže v NSDAP byla svedena na jeho styky s okultisty a astrology. Podobně jako v Říši byli i v protektorátu Čechy a Morava od 9. června 1941 postupně zatýkáni hermetici, okultisté, mystici i astrologové, byly jim zabavovány knihovny, zakazována činnost, řada z nich byla poslána do koncentračních táborů, někteří (např. Jan Kefer) zde zahynuli.

V izolaci

Poválečné období určité svobody bylo natolik krátké, že k založení nějaké astrologické společnosti nedošlo. Po únoru 1948 se zbylí astrologové opět ponořili do podzemí. Máme jen kusé zprávy o studijních kroužcích např. kolem Emanuela Šimandla nebo Otakara Solnáře, které navazovaly na předválečné aktivity. Po celá desetiletí se astrologové u nás museli potýkat s nedostatkem odborných pomůcek, zejména efemerid (tabulek pozic planet), nutných pro výpočet horoskopů.

Změkčení tuhého komunistického režimu v druhé polovině šedesátých let a ze-

U počátku novodobé české astrologie (stejně jako mnoha jiných hermetických oborů) stál Otokar Griesse.

Foto z knihy M. Nakonečného, *Novodobý český hermetismus*, Vodňany 1995.

jména v letech 1968-69 přinesla návrat astrologických témat do novin a časopisů. Týdeník „Ahoj na sobotu“ začal otiskovat oblíbené týdenní horoskopy, několik obecných článků vyšlo v měsíčníku MY 68 a 69. Slavným v té době byl brněnský astrolog Hřebačka a česká astrologie dostala transfuzi mladé krve. Někteří dodnes aktivní astrologové (autora tohoto článku nevyjímaje) se o svůj obor začali zajímat právě tehdy. V těchto letech se také v celosvětové astrologické komunitě proslavil slovenský psychiatr Eugen Jonáš, který astrologickou metodou začal určovat

plodné dny u žen a pohlaví počatých dětí.

Politická obleva však trvala příliš krátce na to, aby naši astrologové stihli asimilovat tehdy aktuální trendy, zejména humanistickou astrologii, která se po více než třicetileté snaze jejího zakladatele Danea Rudhyara konečně začala na Západě prosazovat. Přesto však došlo k oplodnění moderními astrologickými myšlenkami. Stalo se to zcela nečekaně v roce 1972, kdy spisovatel Milan Kundera pod pseudonymem Emil Werner v týdeníku Mladý svět publikoval medailony jednotlivých znamení a nakonec i rozsáhlejší materiál „Hvězdy a lidský osud“. Byl inspirovaný knihami francouzského astrologa André Barbaulta, který se snažil v té době obohatit astrologii o myšlenky psychoanalýzy. Nic inspirativnějšího ani modernějšího od čtyřicátých let do té doby český nevyšlo.

Na další informace jsme si museli počkat až do roku 1983 až 1984, kdy v tehdy slavném T-magazínu publikovali devět článků na astrologická témata geolog Milan Špůrek a historik vědy Zdeněk Horský. Hranice v té době sice nebyly tak utěsněné, ale stejně jen pramálo zájemců o astrologii mělo možnost seznámit se s nejnovějšími trendy, kterými astrologie žila ve svobodném světě. A tak když jsme na jaře roku 1989 v úzkém kruhu okolo Milana Nakonečného začali připravovat obnovení činnosti Universalie, začalo být jasné, že k zalcení propasti mezi stavem astrologie ve světě a u nás bude třeba založit svébytnou astrologickou společnost.

Slavná doba české astrologie

Hned v prvních dnech po listopadových událostech jsme na 19. prosince 1989 svolali do Památníku národního písemnictví schůzku desítky nám známých astrologů. Rozhodli jsme se založit Astrologickou společnost (AS). Byla registrována v dubnu 1990, v červnu následovala zakládající schůze, na níž byly zvoleny její statutární orgány a na podzim začala svou praktickou a přednáškovou činnost.

Společnost shromáždila adresy asi pětiset zájemců o členství a navázala vztahy se zahraničními společnostmi. Díky paní Zoše Kinkorové jsme začali spolupracovat s manželi Huberovými, kteří pořádali ve švýcarském Lucernu proslulé Světové astrologické kongresy. Pod jejich záštitou a díky sponzorství místopředsedy AS Radko Tobičíka byly v Praze uspořádány na jaře 1994 a 1997 Evropské astrologické kongresy, na nichž vystoupila současná světová astrologická špička. Během prvního sedmiletí existence se Astrologické společnosti podařilo zaplnit informační vakuum, které tu půl století panovalo a navázat tak na práci několika osamělých astrologů, kteří udržovali v úzkém okruhu astrologické povědomí. Za všechny zmiňuji alespoň nedávno zemřelého Josefa Danzera, spolupracovníka Jana Kefera, a dodnes agilního Vratislava Jana Žižku. Současná situace v astrologii odpovídá podstatě stavu, v jakém se obor nachází ve světě.

Současný stav

Zmapovat současnou situaci astrologie u nás se jeví nad síly jednotlivce.³ Jen při zadání termínu astrolog v internetovém vyhledávači se objeví dvě stovky profesionálních nebo poloprofesionálních astrologů, nabízejících své poradenské služby. Stejný počet položek dostaneme při zadání termínu horoskop. Pokud vyhledáváme fulltextově, jsme zaplaveni v obou případech milionem zmínek o astrologii na českém internetu. Astrologie je předmětem zájmu několika desítek duchovně zaměřených sdružení, je vyučována v několika desítkách kurzů, astrologickými tématy se zabývají nejen jednotlivá odborná periodika, objevují se i na stránkách duchovně zaměřených i zcela světských periodik. Pronikla na různé úrovně do sdělovacích prostředků, zajímají se o ni jako o pomocnou metodu nejen okultisté, mystici a hermetici, ale i umělci, lékaři, psychologové a psychiatři.

•

Institute

Za nejstarší astrologickou instituci u nás můžeme považovat **Astrologickou společnost v ČR** (jejím předsedou je od roku 1996 Zdeněk Bohuslav, místopředseda Radko Tobičik, v letech 1990-1996 předseda Pavel Turnovský). V současnosti sdružuje především zájemce o tradiční astrologii. S postupem doby se aktivity původně soustředěné v Praze začaly přenášet do regionů a začaly se také vytvářet aktivity na AS nezávislé. V současné době vyvíjí činnost zejména její pobočka v Ostravě, dlouhá léta vedená Jaroslavem Popelkou, který se snaží spojit tradiční astrologii s mystikou. Na AS je nezávislá **Plzeňská astrologická společnost** vedená tradičním astrologem Jiřím Kubíkem. Agilní je i **Olomoucká astrologická skupina** shromážděná kolem doyen českých astrologů Josefa Andra. Víme o skupinkách, které pracují v Liberci, Českých Budějovicích, Brně.

Humanističtí a transpersonální astrologové inspirovaní učením Danea Rudhyara vytvořili **Sdružení pro rudhyarovská studia** (předsedkyně Martina Lukášková, místopředseda Pavel Turnovský), které se snaží o vzdělávání v dalších oborech, jako je psychologie, filosofie, semiotika, religionistika apod. Má propracované etické zásady a supervizní skupinu vyškolenou v intencích supervize pomáhajících profesí.

Učiliště

Nejstarší je **Škola humanistické a transpersonální astrologie** Pavla Turnovského a Martiny Lukáškové. Začala fungovat v Praze na podzim 1992. Její zaměření je zřejmé z názvu, poskytuje rozsáhlé a ucelené vzdělání v řadě astrologických oborů, po dobu působení prošlo těmito kurzy na tisíc posluchačů. Výrazně je zaměřena na výchovu profesionálních a poloprofesionálních astrologů v intencích Danea Rudhyara a Alexandra Rupertiho, tedy v astrologii zaměřené na vývoj osobnosti.

Kurs psychologické astrologie vede v Praze Rudolf Starý, vydavatel astropsychologické literatury a jungovský psycholog.

Další kurzy jsou zaměřeny víceméně tradičně. Škola vědeckých umění **Via Regia** (Zuzana Antares a Roman Petržíla) v Brně je druhá nejstarší škola v zemi. Kromě astrologie jsou zde vyučovány i další divinační metody (tarot). Třetí nejstarší školou je pražská **Škola nativní astrologie a její karmické nadstavby** Petra Ras-tokina. Je zaměřena na karmickou a reinkar-

nační astrologii. Dále jsou důležité **Astrologická škola Sirrah** Alice de Silva Lago, která stojí na pomezí tradiční a moderní astrologie, **Astrologická škola Kavallo** Zdeny Kavalové se snaží sloučit prvky esoteriky a moderní astrologie a tarotu, **Škola klasické astrologie** Zdeňka Bohuslava a Richarda Stříbného, **Kurzy tradiční astrologie** Antonína Baudyše seniora a juniora v Praze a Jiřího Kubíka v Plzni, **Astrologická škola Hvězda** Elišky Landovské či **První pražská astrologicko-léčitelská škola** Šárky Sehnalové. Také řada jednotlivých astrologů pořádá příležitostné kurzy, např. Petr Trnka v Novém Jičíně, Helena Kovalová-Alešová nebo Dagmar Mazurová v Praze.

Nakladatelství

Odbornou astrologickou literaturu soustavně vydávají nakladatelství **Vodnář** (technická literatura, jako jsou efemeridy a tabulky domů, knihy Milana Špůrka), **Púdorys** (v Kosmoontologické řadě vycházejí spisy Rudhyara), **Sagittarius** (astropsychologická díla Greeneové, Sasportase, Jehleho). I ostatní nakladatelství občas vydávají astrologickou literaturu vysoké úrovně, např. nakladatelství Dobra, Fontána, Merkurius, Poznání, Eugenika, Šťastní lidé, Trigon, Eminent (knihy Zoši Kinkorové). Agentura Kdo je kdo vydala v roce 2001 encyklopedii, v níž naleznete přes sto medailonů současných českých astrologů.

Periodika a sdělovací prostředky

Čistě odborně zaměřené vycházejí u nás dlouhodobě dvě revue. V první řadě je to **Konstelace**, kterou od roku 1991 vydává Astrologická společnost, a **TransForMotor**, který vydává od roku 1999 Martina Lukášková pro společenství humanistických a transpersonálních astrologů. Od roku 2001 vycházel společně s **Rezonanci** Pavla Turnovského jako dvojčasopis. Výše zmíněné publikace jsou vydávány spíše pro subskribenty, veřejnosti jsou dostupné pouze v některých vybraných knihkupectvích, které mají široký sortiment astrologické li-

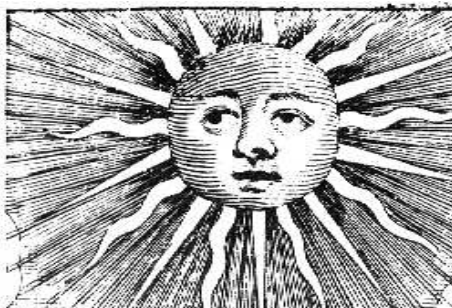
teratury. V Praze je to knihkupectví Dobra, Neoluxor, v Brně Ženíšek. Zvláštní pozornost zasluhuje i revue **Prostor**, která měla v letech 1990-1999 stálou rubriku Appendix astropsychologica (šéfredaktorem byl Rudolf Starý). Od roku 1992 vychází týdeník **Astro**, který však trpí odbornou nevyvážeností, což je pochopitelné, má-li vycházet každý týden. Také duchovně a esoterně zaměřená periodika zveřejňují často astrologické informace a články, zejména se jedná o časopisy Logos, Regenerace, Regena, Fontána esotera, Spirit, Medium. Rozhovory s předními českými astrology se objevily snad už ve všech novinách a časopisech, které u nás vycházejí. Podobně se vyskytly rozhovory a besedy různé úrovně i ve všech možných rádiích a televizích. Vzpomeňme zejména na pořad Horoskop, který se objevoval pravidelně každý týden počátkem 90. let na ČT, v němž měli možnost vystoupit téměř všichni tehdy působící astrologové. Nicméně nelze zastírat, že prezentaci seriózní astrologie zasadily tvrdou ránu komerční televize, které tento námět spíše bulvarizují.

Počítače a internet

Od konce 70. let pronikla astrologie i do světa počítačů. V současné době jsou u nás k dispozici kromě zahraničního softwaru i tři české utility a to Johanes, Astrolog-Apas a Nebeský kalendář. S nástupem internetu se řada astrologických aktivit přemístila na síť. Časté jsou prezentace astrologů, kteří tu nabízejí své služby, nalezneme tu řadu odborných fór, z nichž nejdůležitější a nejnavštěvovanější jsou v pořadí vzniku Česká astrologická stránka <http://www.astrologie.cz>, zaměřená na humanistickou a transpersonální astrologii, a dále tradičně zaměřené <http://www.astrolot.cz>, <http://www.astrolab.cz>, <http://www.ceskaastrologie.cz>.

Poznámky

- 1 Rudhyar, Dane, *Astrologie transformace*, Púdorys, Praha 1997.
- 2 Howe, Ellic, *Astrologická válka - využití astrologie v psychologickém boji za druhé světové války*, Púdorys, Praha 2003.
- 3 Pro složitost a proměnlivost námětu můžeme se tu jen pokusit zmapovat hlavní trendy, osobnosti a instituce, a proto se autor předem omlouvá za nedostatky, které se tu zákonitě objeví.

Pavel Turnovský (*1950), astrosymbolog, výtvarník, publicista, editor, učitel.

Stručná historie české hermetické scény na přelomu 19. a 20. století

POČÁTKY ČESKÉHO HERMETISMU

Petr Kalač

Konec XIX. století, doba označovaná jako „fin de siècle“, nebyla jen koncem století, ale také koncem tradičních spirituálních hodnot. Hluboko zakořeněná křesťanská tradice Evropy se hroutila pod náporom narůstajícího pozitivizmu. S postupující industrializací mizela bída chudých, zato však narůstala bída duchovní. Přírodní vědy a průmysl prodělávaly obrovský rozvoj a víru mělo nahradit vědění. Začínalo náboženství svobody a pokroku.

Jako protitlak k tomuto trendu se kdesi na okraji společenského života rodila lidská touha po hlubším poznání tajemna. Byl to počátek renesance hermetických nauk, které se dají definovat jako soubor učení o tajných vědách, jakými byly především alchymie, astrologie a magie. Přísné tajení těchto nauk v minulosti se jakoby mávnutím kouzelného proutku měnilo v téměř veřejné hnutí. Vědění starého Egypta se mísilo s židovskou kabalou a orientálními esoterickými směry, zejména indického typu. Spolu s vlnou rychle se šířícího spiritismu byly promíseny v tzv. okultismus.

Touto vlnou byla na konci XIX. století zasažena celá Evropa, ale i Egypt, Tunis, Indočína, Kolumbie, Argentina, Kuba a USA. Třemi největšími centry evropského hermetického hnutí byly Anglie, Francie a Německo. Vznikaly zde řády a společnosti s nejrůznější náplní duchovně zaměřených aktivit. Byly to především martinisté, teosofové, spiritisté, rosikrucianti, neognostikové a ilumináti, jejichž veřejné aktivity se nejprve promítaly do publikační činnosti.

Vycházely nejrůznější knihy a časopisy a později vznikala i specializovaná knihkupectví, zaměřená na danou problematiku. Zájem společnosti byl nakonec tak veliký, že bylo nutné založit výuková centra, školy a v roce 1897 i hermetickou univerzitu se sídlem v Paříži. Reprezentantům, mnohdy příslušníkům šlechty, se zde dostávalo zasvěcení a po řádně složených zkouškách i diplomů z všemožných oborů hermetismu a kaby. Paříž se tak stala hlavním střediskem hermetického hnutí a vábila neklidné povahy hledajících.

A právě jednou z takových povah byl člen starého šlechtického rodu, baron **Adolf Franz Leonhardi** (16. 5. 1856 - 11. 2. 1908) z jihočeské Stráže nad Nežárkou. Díky jeho evropským aktivitám se znovuvzkříšený hermetismus dostal i do Čech, kde padl do

Adolf F. Leonhardi.

připravené půdy, zryté již dlouho před tím se šířícím spiritismem. Tomu se dařilo zejména v Podkrkonoší, ale šířil se i do velkých měst. V celém světě se stal nejrozšířenější disciplínou novodobého okultismu. Sám baron Leonhardi byl tomuto oboru oddán a na svém zámku pořádal časté spiritistické seance. To v praxi znamenalo vyvolávání duchů zemřelých osob prostřednictvím jedince ponořeného do tranzu, tzv. média.

Rychle se šířící zájem o tento nenáročný a každému člověku poměrně snadno dostupný obor poznávání tajemna si brzy vyžádal tiskový orgán, jenž by se dané problematice věnoval podrobněji. Stalo se jím periodikum *Život - časopis pro spiritism*, které roku 1896 začal vydávat **Bedřich Ladislav Pícha** v Praze - Smíchově. Vedle praktických rad, jak pracovat na poli posmrtných fenoménů, se zde objevovaly i články filozofické a témata dotýkající se křesťanské mystiky. Převážná většina textů byla překládána z cizí literatury, hlavně francouzské, anglické a německé.

Roku 1891 založil baron Leonhardi *Teosofickou lóži* v Praze, ve které se angažoval i **Gustav Meyer-Meyrink** (1. 1. 1868 - 4. 12. 1932). Ten byl v té době, stejně jako baron Leonhardi, členem celé řady evropských esoterických spolků. Teosofie se pokoušela o integraci východního (především in-

dického) a západního okultismu na bázi esoterického křesťanství. Hlavním cílem této nauky bylo především tzv. božské sebepoznávání, což mělo mít za následek duchovní povznesení člověka a lidství vůbec. Vedle spiritismu reprezentovala teosofie nejpočetněji zastoupený západní esoterický směr.

Orgánem Teosofického spolku v Praze se stal časopis *Lotus*, jehož první číslo vyšlo roku 1897. Vůdčími osobnostmi tohoto periodika byli teosofové **Alois Koch** a později **Jan Bedrníček**. *Lotus* měl poměrně širokou publicistiku, ve které vedle témat o evropském okultismu, filosofii a praxi jógy dominovala problematika smrti a následné reinkarnace. Toto učení o posmrtném znovuvtělování duší z indické teosofie převzala teosofie západní jako svou podstatnou ideu.

Vedle vlivu teosofie se na formování hermetického hnutí druhé poloviny XIX. století podepsalo hlavně učení tzv. „Neznámého filosofa“ **Louise Claude de Saint-Martina** (1743 - 1803). Bylo syntézou hermetismu a esoterického křesťanství. Martinismus se po Evropě šířil velmi rychle, hlavně díky tomu, že byl ideově velmi tolerantní (vyžadoval jen víru v Boha, avšak připouštěl jakékoliv jeho pojetí) a také proto, že byl v úzkém vztahu k zednářským lóžím. K ustavení martinistického řádu došlo v Paříži r. 1888 a pravděpodobně již o tři roky později vznikl v Českých Budě-

jovicích martinistický kroužek, jenž vedl - kdo jiný než opět baron Adolf Leonhardi.

Roku 1895 se pak z kroužku stala lóže, jež nesla název *U modré hvězdy*. Členem lóže byl mimo jiné i básník mystického založení **Julius Zeyer** (26. 4. 1841 - 29. 1. 1901). Centrum martinistického hnutí se posléze přestěhovalo do Prahy a zde r. 1897 skupina pražských martinistů s finanční podporou **Hynka Tičého** v redakci Emanuela Haunera a Huga Kosterky začala vydávat *Sborník pro filosofii, mystiku a okkultismus* (1897). Jeho první ročník byl zároveň tiskovým orgánem *první pražské martinistické lóže*. Vzorem tomuto periodiku byl francouzský martinistický časopis *L'Initiation*.

Emanuel Hauner (24. 12. 1875 - 14. 6. 1943) byl spiritista, člen *Metapsychické společnosti*, aktivista pražského martinistického hnutí, zednář (r. 1905 byl jedním ze zakladatelů pražské lóže *U tří korunovaných sloupů*), překladatel a literát (*Stručný nástin některých tajných společností*, *Spiritualistický slovník*). Užíval také pseudonym Aurel Vlach (sbírka básní *Volá-*

Louis Claude de Saint-Martin.

sopisu *Moderní revue*, ve kterém se v mnohém případě také zrcadlila činnost českých hermetiků. Avšak *Moderní revue* nebyla až tak úzce tématicky zaměřená do oblasti okkultismu.

Ve *Sborníku pro filosofii, mystiku a okkultismus*, který vycházel dvakrát ročně, byly prezentovány ještě jiné esoterické směry, jimiž byly například iluminátsství, jež si podobně jako zednářství předsevzalo jako svůj cíl práci na mravním zdokonalování člověka, a neognocticismus, jenž se snažil uchovávat tzv. „pravou tradici Kristovu“ a současně slučovat víru s věděním. Od roku 1898 vycházel sborník s přílohami *Sfinx* a *Gnosis*. *Gnosis* se později stala orgánem české neognoctické církve, vzniklé r. 1900. Sami redaktori byli stoupenci tří esoterických proudů - Josef R. Adamíra byl neognoctik, Hauner martinista a Draždák jako iluminát. Pro svoji vysokou kvalitu a univerzálnost se *Sborník pro filosofii, mystiku a okkultismus* stal tiskovým orgánem českého hermetického hnutí. **Josef R. Adamíra** (1877 - 1953) se pokoušel o rekonstrukci novognoctické církve, vedl pražskou *Duševědnou společnost*, byl držitelem titulu Papusova „bakalariátu kabal“ a později organizátorem soukromého okultního kroužku se zaměřením na Isidin kult.

Jako poslední nám dosud známé periodikum s takto úzce vyhraněnou tematikou z konce XIX. století byla *Hvězda záhrobní* pražského redaktora, vydavatele a překladatele **Jaroslava Janečka** (28. 1. 1870 - 24. 12. 1953). Podtitul zněl: *časopis pro spiritism a vědy okultní* a vycházel v letech 1894 - 97. Janeček (užíval pseudonym Emil Wiesner) byl známý český spiritista, propagátor učení švédského mystika **E. Swedenborga** a zároveň neúnavný šířitel „pravd“ o posmrtné říši. Tomu také odpo-

ní do kosmu) a Platon. **Hugo Kosterka** (9. 4. 1867 - 31. 5. 1956) byl pražský hermetik a překladatel - polyglot.

U vzniku sborníku stál však ještě jeden z předních českých okultistů, člen francouzského řádu *Rose-Croix-Caballistique*, svobodný zednář, novognoctik a iluminát **Karel Pavel Draždák** (1872 - 1921), jenž předtím společně s Hugo Kosterkou působil v redakci symbolistického ča-

vídala tématická skladba článků *Hvězdy záhrobní*. Pro překlad a výklad Swedenborgova díla Janeček založil a redigoval edici *Náboženství a život*, revui *Nový Jeruzalém*, zřídil *Swedenborskou charitní jednotu* a stal se duchovním správcem swedenborgiánů u nás.

Z dalších významných osobností, které se před vstupem do XX. století začínaly angažovat na české hermetické scéně a nezřídka po sobě zanechali i literární historické stopy, připomeňme alespoň **Jana Řebíka** (1867 - padesátá léta 20. stol.) zájemce o spiritismus, teosofii, kabal, martinistu (později vůdce první martinistické lóže v Českých Budějovicích), zednáře (lůžovým jménem Origenes), ilumináta a posléze předsedu spolku českých hermetiků *Universalia*.

Právě tak musíme zmínit **Karla Weinfurtera** (27. 5. 1867 - někdy je uváděn rok 1868 - 14. 3. 1942), nejprve spiritistu, teosofa a martinistu, „arbitra“ v celé oblasti okkultismu, překladatele, kompilátora a spi-

sovatele (*Ohnivý keř*, *Odhalená magie*, *Tajná tradice a učení bratrů Rosekruciánů*, *Astrologie všeobecná*, *Astrologie speciální*, *Paměti okultisty*, atd.), vydavatele a popularizátora esoterních děl, zakladatele spolku (vznikl 27. 11. 1929) a stejnojmenného časopisu *Psyche* (1924 - 48, po Weinfurterově smrti vedl redakci časopisu dr. **Otakar Čapek**). Weinfurter redigoval i první dva ročníky časopisu *Okultní a spiritualistická revue* (vycházela v letech 1921 - 1924). Nelze zapomenout ani na **Otakara Zachara** (4. 1. 1870 - 29. 11. 1921), kladenského sládky a vynikajícího znalce středověké alchymie, jejího nadšeného překladatele, spisovatele a vydavatele (*O alchymii a českých alchymistech*, *Bavor Ro-*

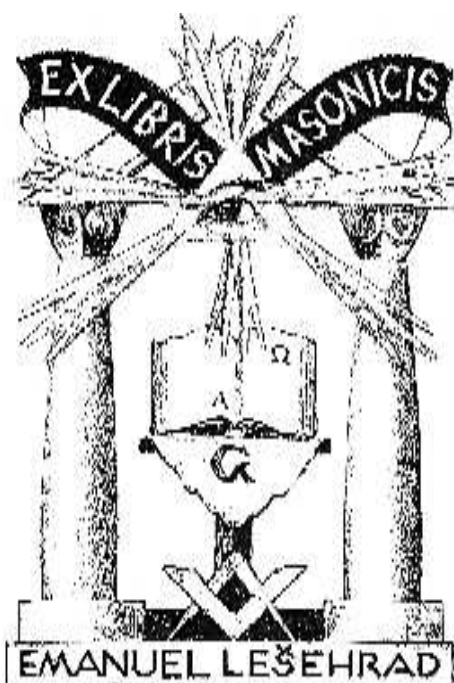

Karel Weinfurter (uprostřed) se spisovatelem a duchovním učitelem Paulem Bruntonem (1898-1981) a manželkou.

dovský z Hustiřan, *Praktika testamentu Raymunda Lullua, Z dějin spiritismu atd.*), martinistu **Odonu Koppa** (1870 - 1958), **Miloše Maixnera** (4. 1. 1873 - 5. 5. 1937), svérázného pražského hermetika, spisovatele (*Okkultismus, Mantika, Praktická telepatie*, atd.), překladatele a vydavatele (roku 1907 založil a vydával časopis *Kosmické rozhledy*), šlechtice **Josefa Maria Emanuela Lešetického z Lešehradu** (15. 11. 1877 - 30. 5. 1955), básníka, prozaika, dramatika a kritika, zakladatele cenného literárního a historického archivu - Lešehradeum, historika českého klasického rosikrucianství a esoterních společností, zednáře, spoluzakladatele první pražské martinistické lóže (s lóžovým jménem Orfeus), člena lóže **Simeon** a Duševědné společnosti. Podobně jako K. Weinfurter redigoval třetí ročník časopisu *Okultní a spiritualistické revue*.

Obrovskou zásluhu na posílení kolísající české hermetické scény na počátku XX. století měl Moravan, čestný doktor a profesor hermetických věd **Otokar Griese** (19.

10. 1881 - 2. 10. 1932), všestranný znalec a praktik snad ve všech hermetických oborech a neúnavný šířitel „vznešených idejí okkultických“. Byl zakladatelem časopisů *Isis* (vycházely v letech 1905 - 1910 a 1922 - 1924), *Lucifer* (1913 - 1914), *Zasvěcení* (1914) a *Pentagram* (1919 - 1920), zakladatelem **přerovské martinistické lóže** (r. 1905), **neognostické společnosti** (roku 1908) a především **Svobodné školy věd hermetických** (ediční družiny, která připravovala překlady a vydání textů ze všech oborů hermetismu), spisovatelem, zakladatelem a mecenášem Ústředního nakladatelství okkultních děl v Přerově a zakladatelem **Bratrstva Bílé lóže**, zasvěcujícího do českého iluminátství, a v neposlední řadě zakladatelem bratrstva **Neznámých samaritánů** „jdoucích ve šlépějích Mistra Nazařetského“.

Z děl, které sám napsal připomeňme *Mumiální hermetickou léčbu - příspěvek k tajné medicíně starých* (Praha 1908), *Problém očarování* (Praha cca 1908), *Astrologie* (Přerov 1911), *Kosmoskop - jeho význam a užití v okultní praxi* (Přerov 1920). Významný je jeho překlad *Sefer Jeciry - knihy o utváření* (Přerov 1921). Svým příkladným životem dal podnět i k pozdějšímu formování **Universalie - společnosti českých hermetiků**.

Posledním významnějším hermetikem přelomu XIX. a XX. století byl překladatel, autor románů a básní s okultní tematikou (*Háj Satyrů, Bitva stínů, Bílá paní, atp.*) dr. **Josef Šimánek** (1883 - 1959), spoluzakladatel pražské martinistické lóže Simeon.

Na samém počátku XX. století se v České kotlině (tzv. českém magickém kotlíku, jak se dnes mezi našimi hermetiky říká) a krajích přilehlých zrodilo hned několik, pro budoucnost významných osobností. Z jejich literárního odkazu čerpají hermetikové dodnes.¹

Z veličin českého hermetismu je třeba vydvihnout trojici nejvýznamnějších aktivistů. První z této trojice je **Petr Kohout alias Pierre de Lasenic** (17. 5. 1900 - 23. 6. 1944), dynamická osobnost, která vtiskla novodobému českému hermetismu jedinečnou pečť, experimentální

magik a spagyrik, velký znalec esoteriky starého Egypta, cestovatel, vůdce **Volného sdružení pracovníků okkultních** (vzniklo na začátku dvacátých let a po odchodu P. Kohouta do ciziny ho vedl ing. **Robert Mach**), člen pražské martinistické lóže Simeon (s lóžovým jménem Milan), člen společnosti **New Eulis a Societě egiptienne secrète**. Roku 1932 založil pařížskou lóži Universalie (pobočku pražské Universalie, ve které při svých pobytech v Čechách působil). Především je ale Kohout znám jako zakladatel hermetického sdružení **Horev-klub**.

Horev-klub vznikl r. 1938, rok po té, co Lasenic vystoupil z Universalie. Předcházela mu neúspěšný pokus o založení českého **Eulis-klubu**. Horev-klub měl povahu esoterní lóže, ve které se konaly rozpravy na nejrůznější esoterická témata, alchymické, spagyrické a magické práce, mimo jiné i s pozorováním a „fotografováním“ živlových bytostí. Založil též martinistickou lóži **Paragava**. Tiskovým orgánem klubu i lóže byl časopis *Horev*. Lasenic přispíval i do časopisu *Logos* (1934 - 1940) a *Herold* (jeho jediné číslo vyšlo v lednu 1933), byl též redaktorem v periodiku *Medium*. Je znám jako autor stěžejních českých hermetických spisů *Universalismus, Sexuální magie* (obě Praha 1933), *Egyptské hieroglyfy a jejich filosofie* (Praha 1935), *Alchymie - její teorie a praxe* (Praha 1936), *Hermes Trismegistos a jeho zasvěcení* (Praha 1936), *Hermetická iniciace Universalismu na základě rhodostaurotickém* (Praha 1937), *Ta-rot - klíč k iniciaci* (Praha 1938) a dalších.

Pierre de Lasenic.

Universalie.

Druhý z trojice nejvýznamnějších hermetiků je vídeňský Čech **František Kabelák** (8. 11. 1902 - 13. 8. 1969), magik, theurg a kabalista renesančního typu, pohybující se mezi knihami, laboratorii a magickými kruhy, člen vídeňského kroužku *Magikon*, přední činník pražské *Universalie*

František Kabelák.

(zasloužil se o vybudování a vybavení její alchymické laboratoře, přednášel a psal), redaktor časopisu *Medium*, autor řady hermetických překladů a spisů. Knižně vyšlo *Kabbalistické zasvěcení*, překlad *Magia innaturalis*, *Pantakly a charakteru Luny*, *Kniha tajemství velkého šemu*, *Praktická spagirie*, *Magia Nigrae*, *Herbarium spirituale siderum* (vše Eulis 1940), nedokončena zůstala *Indická astrologie* (soukromý tisk, 1941). V rukopise je *Kniha o jógu*, *Magia Divina*, *Psychurgie všeobecná a speciální*, *Učení mistrů*, *Merkabští jezdci* a málo známé *Hvězdné letočty*. Po válce se stáhl mimo Prahu do Bečova nad Teplou, kde pokračoval ve svých magických studiích a experimentech.

Kabelák měl stejně jako níže zmíněný Kefer velkou snahu syntetizovat své vědění. Z poznámek v jeho denících je patrné, že pracoval na monumentálním hermetickém díle. V jeho sepsání mu však bránily tvrdé životní podmínky. V šedesátých letech dojížděl do Prahy za malým kroužkem zájemců o hermetismus a pomáhal tak zachovávat kontinuitu českého hermetického hnutí.

Posledním z trojice hermetiků je PhDr. **Jan Kefer** (31. 1. 1906 - 3. 12. 1941), svérázný, neúnavný a obětavý činitel společnosti českých hermetiků *Universalie*, která byla organizačním vrcholem vývoje českého hermetismu. Roku 1927 se z hrstky zájemců o hermetismus ustavil *volné sdružení Universalie*, které se 4. 5. 1930 stalo úředně uznanou společností. V letech 1932 - 1940 pak *Universalie* vydávala obsáhlou lístkovou *Encyklopedii okultismu*, do které přispívali především Kefer s Lasenicem. Kefer byl vedoucím duchem společnosti, v níž pracovaly nejrůznější sekce (např. astrologická), regionální odbočky a roku 1937 dokonce laboratoř. Její přednášková a ediční činnost byla rozsáhlá. Vycházela zde díla z pera Paracelsa, E. Léviho, S. de Guaity, Kefera, Lasenica, Kabeláka, mystické spisy **J. Kmínka**, **V. Holého** a řady dalších domácích i zahraničních autorů, dokonce i *Tibetská kniha mrtvých*. Významná byla i edice „přísně soukromých tisků“ *Eulis*, ve které vyšly např. i překlady některých magických grimoárů.

Roku 1938 se Kefer v Logosu zmínil o tom, že v naší vlasti se nalézalo na 700 stoupenců hermetismu, zatímco před několika lety jich tu bylo asi jen deset. Na těchto číslech je jasně vidět vliv společnosti *Universalie*, jejíž hlavní ideou bylo šíření universalismu, tedy „propagace hermetismu a filosofie, syntetické studium náboženských a okultních nauk všech směrů a dob, aby byl posílen idealistický a duchovní proud v soudobé kultuře“. *Universalie* byla

Jan Kefer jako vedoucí skautů.

zrušena v den zatčení Kefera gestapem, 9. 6. 1941.

Jan Kefer byl i hlavním redaktorem časopisu společnosti - *Logos*, skautským činníkem, komponistou, lektorem Svobodné školy věd hermetických (pokračování Grieseho školy), překladatelem, novodobým představitelem astrologie - nauky boje proti osudu - a všestranným praktikem hermetických umění. K indickému esoterismu se však stavěl rezervovaně.

Narozdíl od Lasenica, který byl zastáncem lóžového hermetismu, usiloval Kefer o jeho veřejné šíření. Toužil po tom, aby se Praha stala jakýmsi centrem hermetického hnutí a dělal pro to maximum. Věřil ve významnou roli Slovanů, zejména Čechů. Díky svému vlastenectví byl později trnem v oku nacistům (provedl např. i magickou operaci zaměřenou proti Hitlerovi), kteří ho nakonec umučili v koncentračním táboře Flossenbürg.

Duchovním mistrem byl Janu Keferovi francouzský hermetik Éliphas Lévi, jehož spisy překládal do češtiny. Jeho literární dílo je složeno ze *Syntetické magie* (ve 30 sešitech vycházejících v Praze od r. 1935, nebylo dokončeno), *Theurgie* (soukromý tisk, Praha 1935), *Theurgie magické evokace* (lóžový tisk, Praha 1937), *Praktická astrologie aneb umění předvídání a boje proti osudu* (Praha 1939), *Encyklopedie zapomenutého vědění* (Praha 1940, nedokončeno) a *Astrologické diagnostiky* (Praha 1940, nedokončeno).

Bibliografická poznámka

Článek je začátkem autorovy rozsáhlejší práce „Stručná historie české hermetické scény od konce 19. století do roku 1989“, která vznikla v srpnu 2004 pro Dingir. V této práci je také uveden seznam použité literatury.

Poznámka

- 1 Obdobím tohoto zatím posledního zlatého věku českého hermetismu (od konce 19. stol. do r. 1938) se ve svém knize *Novodobý český hermetismus* (vyšlo nejprve jako samizdat a roku 1995 v nakladatelství Vodňář) s velkou pečlivostí zabýval prof. Milan Nakonečný.

Petr Kalač pracuje v oddělení časopisů Knihovny Národního muzea. Vede Dokumentační centrum českého hermetismu (viz oznámení na následující straně dole).

Gnóm, živlová bytost, kterou údajně vyvolali a vyfotografovali členové Horev-klubu u Káraného.

Tři velké námitky proti tvrzením astrologie

PROČ ASTROLOGIE NEFUNGUJE?

Jiří Grygar

Astrologie je nauka s hlubokými historickými kořeny sahajícími do doby několika tisíciletí před našim letopočtem zvláště k „mudrcům od východu“ v krajinách na jihovýchodním pobřeží Středozemního moře, tj. zejména k Babyloňanům, Chaldejům, Sumerům, Egyptanům i Židům. Astrologie však kvetla i v antice, kdy získala jistý filosofický podklad, ale už tehdy se zřetelně vynořovaly pochybnosti o jejím smyslu. Proti astrologii ostře vystupovali velcí křesťanští myslitelé sv. Augustin i sv. Tomáš Akvinský a rozhodující úder jí zasadili průkopníci moderního vědeckého myšlení v 17. stol. v čele s astronomem a matematikem Janem Keplem (1571-1630).

Proto je poněkud překvapující, že ještě na počátku XXI. století má astrologie své zastánce, nejenom v málo znalé části laické veřejnosti, leč i mezi některými filozofy, ba i přírodovědci nebo techniky (u nás např. Prof. RNDr. et PhDr. Z. Neubauer, CSc.; Doc. Ing. A. Baudyš, CSc.; RNDr. Milan Špůrek, CSc.). Přitom je zcela zřejmé, že obhajoba údajného fungování astrologie je přímým popřením zásad kritického vědeckého myšlení, které se tak výborně osvědčuje při rozvoji moderní přírodovědy právě od zmíněného 17. stol. Zaslíbený rozbor slabin a blamáží astrologie podali v minulých letech v češtině Prof. RNDr. V. Vanýsek a Ing. M. Grün (viz seznam literatury).

Zkušenosti z debat se zastánci astrologie ukazují, že je téměř nemožné přesněji vymezit, co vlastně dnešní astrologie je. Pochopitelně i její akademičtí zastánci se víceméně snaží distancovat od zcela pokleslé bulvární astrologie, která naplňuje stránky mnoha novin a časopisů, ale i komerční elektronická média, případně vede k takovým úletům jako je pověstná pražská Astrologická apatyka Emila Havelky. Není

jistě náhodou, že za propagaci bulvární astrologie udělal Klub českých skeptiků v posledních šesti letech plnou pětinu Bludných balvanů Sisyfa jednotlivců, redakcím novin a časopisů i elektronickým médiím. Nicméně ani akademičtí pěstitelé astrologie nedokáží objasnit, čím vlastně se „solidní“ astrologie od té bulvární odlišuje; pouze tvrdošíjně opakují, že si osobně ověřili, že astrologie funguje.

Obecně lze snad vymezit základní astrologické tvrzení tak, že z okamžitého úhlového rozestavení význačných astronomických objektů (Slunce, Měsíce, planet) vůči horizontálním souřadnicím na daném místě na povrchu Země lze předpovědět např. osud člověka, jenž se v tom okamžiku na daném místě narodil (horoskop-radix), případně že podobně lze předvídat i osudy států, lodí, letadel atd., což by v dnešní době teroristických a jiných hrozeb mohlo mít velký praktický význam. Proti tomuto tvrzení lze vznést nesmírné množství závažných námitek, z nichž aspoň tři chci nyní podrobněji rozvést.

Námitka

vůči historické zkušenosti astrologie

Soudobí astrologové se rádi odvolávají na zmíněné dávnověké zkušenosti svých předchůdců, uložené do hermetických astrologických spisů. Starověká astrologie však nutně narážela na dva problémy, tj. nepřesnost v měření času a nepřesnost v měření úhlových poloh. Chyby v určení času pomocí slunečních či vodních hodin dosahovaly desítek minut za den a chyby v určení úhlové polohy hvězd či planet na obloze asi 1 úhlový stupeň. Při těchto nepřesnostech nelze objasnit paradox dvojčat, která se obvykle narodí v několikaminutových intervalech, takže mají v rámci zmíněné nepřesnosti nutně též horoskop, a přesto v naprosté většině případů zcela odlišné osudy.

Další problém spočívá v tom, že starověká astrologie mohla v principu počítat pouze s pěti planetami viditelnými očima, kdežto pokrok astronomie od 18. stol. přidal další tři planety, které proto nemohly být součástí oné historické zkušenosti.

Dokumentační centrum českého hermetismu

Zkušenost ukazuje, že bádání v minulosti českého hermetismu je velmi obtížné. Důvodem toho je nejen skutečnost, že tato oblast stojí a patrně vždy bude stát stranou pozornosti historiků z povolání, ale hlavně to, že příslušné materiály nejsou nikde cíleně archivovány a zpracovávány.

Dějiny českého hermetismu zhruba do roku 1948 zmapoval prof. dr. Milan Nakonečný ve své knize Novodobý český hermetismus (Praha 1995). Nakonečný doslova v poslední chvíli vyslechl pamětníky a zpracoval dokumenty, které měl k dispozici. Doba od roku 1948 do roku 1989 však není zatím podchycena prakticky vůbec. Domníváme se, že je třeba poučit se z minulosti a postarat se o to, aby doklady o duchovním usilování jedinců i skupin byly zachovány i pro budoucí generace. Proto v červnu roku 2001 vzniklo Dokumentační centrum českého hermetismu (DCČH). V jeho čele stojí mladý člověk, jehož knihovnické povolání zaručuje odborné zpracování archivních materiálů. Cílem DCČH je doplnit chybějící údaje o historii českého hermetismu před rokem 1948, shromáždit údaje o dosud nezpracovaném období mezi roky 1948 - 1989, a průběžně dokumentovat vývoj českého hermetismu po roce 1989. Obracíme se proto na všechny, kteří by nám v tomto záměru mohli pomoci.

Kontakt: Petr Kaláč - DCČH (archiv), Královská obora 56, 170 76 Praha 7; kalacak@yahoo.com.

Konečně pak starověcí astrologové netušili, že zemská rotační osa opisuje precesní kružnici v periodě přibližně 260 století. Jelikož zvěrokruh je rozdělen na 12 znamení, přibližně za 22 století se rozejde poloha souhvězdí zvěřetníku a astrologického znamení o jeden úsek. Jelikož astrologie je mnohem starší než počátek křesťanského letopočtu, činí tento posuv v současnosti už téměř dva úseky, tj. tzv. jarní bod, který v dobách počátků astrologie spadal do souhvězdí Berana, byl v křesťanské éře v souhvězdí Ryb a brzy přejde do souhvězdí Vodnáře (věk Vodnáře je ostatně známou rekvizitou hnutí New Age). Není jasné, jak tedy mohou astrologické poučky odvozené pro polohy planet v tehdejších souhvězdích platit i pro současnost, kdy se planety v téže konfiguraci vyskytují v úplně jiných souhvězdích.

Pro ilustraci uvádím, že když současný astrolog napíše, že Slunce se nachází ve znamení Střelce (22. 11. - 21. 12. běžného roku), ve skutečnosti se Slunce mezi 22. a 29. 11. promítá do souhvězdí Štíra, od 29. 11. do 17. 12. do souhvězdí Hadonoše (které astrologové vůbec mezi souhvězdí zvěřetníku nepočítají!) a teprve od 17. do 21. prosince je v tom Střelci! V r. 2002 se k tomu přidala ještě další komplikace, když Saturn vstoupil 31. srpna do souhvězdí Orionu (rovněž nepatřícího mezi zvěřetníková souhvězdí) a setrval tam až do 21. listopadu.

Námítka kvůli neopakovatelnosti vzájemných poloh planet

Připusťme na chvíli, že starověcí astrologové ze zkušenosti zjistili, že určité postavení planet opravdu jednoznačně ovlivnilo osudy konkrétních lidí, a tudíž opakování téže polohy by mohlo případně vést k téže předpovědi pro osudy dnešních lidí. Moderní výpočty na výkonných superpočítačích však prokázaly, že v rámci zmíněné starověké přesnosti poloh planet se tatáž konfigurace může znovu vyskytnout v průměru teprve za deset tisíc trilionů roků (10^{22} let), což je doba nesrovnatelně delší než stáří vesmíru řádu 10 miliard roků (10^{10} let), resp. doba trvání sluneční soustavy. Jinými slovy, každá poloha planet, Slunce a Měsíce pro daný okamžik je nová, a nelze proto při výkladu horoskopu použít jakoukoliv předešlou zkušenost.

Námítka proti tvrzení, že na vzdálenosti planet od Země nezáleží

Fyzikální zkušenost učí, že jakékoliv silové působení mezi tělesy klesá se vzdáleností.

Gravitace i elektromagnetická síla dokonce s druhou mocninou vzdáleností a tzv. slapové síly (např. příliv a odliv na moři vlivem Měsíce či Slunce) dokonce s třetí mocninou vzdálenosti, čili tato závislost je ve všech případech velmi výrazná. Starověká astrologie mlčky předpokládala geocentrismus v tom smyslu, že veškerá kosmická tělesa se otáčejí kolem Země po ideálních kružnicích, tj. že jejich vzdálenost od Země je neměnná, a proto lze při výkladu horoskopu tento faktor bez následků zanedbat. Dnes však víme, že situace je naprosto odlišná; ve sluneční soustavě platí heliocentrismus, přičemž dráhy planet jsou více či méně výstředné elipsy, v jejichž jednom ohnisku se nachází Slunce (přesněji těžiště sluneční soustavy, ale to je zanedbatelný rozdíl).

To znamená, že vzdálenosti planet (zejména Merkuru, Venuše a Marsu) od Země se během doby mění ve značných mezích (např. u Marsu od 56 do 400 milionů km, čili v poměru 7,14 : 1, tj. gravitační působení kolísá v poměru 51 : 1!), proto bychom očekávali, že to astrologové vezmou v úvahu. Každý astrolog však takovou námitku důrazně odmítá, protože tvrdí, že ono tajemné astrologické „působení“ vůbec nezávisí na vzdálenosti planety od Země, nýbrž pouze na již zmiňovaných úhlových roztečích mezi příslušnými astrologickými tělesy. To jsou ty proslulé trigony, kvadratury, domy, aspekty, „vědra“ a další zvýrazněné stupně ekliptiky, které astrologové s pozoruhodnou umíněností počítají a jimiž pak argumentují ve svých předpovědích.

Jakkoliv je to z fyzikálního hlediska absurdní, připusťme na chvíli, že tento nedokázaný astrologický předpoklad o nezávislosti „působení“ na okamžité vzdálenosti planety od Země platí. Pak se lze ovšem ptát, proč mezi planety astrologové nezařazují taková tělesa jako tři největší družice Jupiteru Ganymed, Kallisto a Io, které jsou vesměs větší než náš Měsíc, což platí též pro Titan u Saturnu, Titanii a Oberon u Uranu a Triton u Neptunu. Mimochodem, všechny tyto družice jsou podstatně větší než planeta Pluto, jež je naopak o polovinu menší než Měsíc (astrologická Luna).

Ještě větší komplikaci však astrologii způsobil nedávný pokrok astronomie, když se podařilo v roce 1995 objevit první extrasolární planetu u hvězdy slunečního typu 51 Pegasi. Hmotnost této tzv. exoplanety je dokonce vyšší než hmotnost Jupiteru. V tuto chvíli známe již na 125 exoplanet

Který astrolog dostane Bludný balvan tentokrát? - Jiří Grygar při vyhlásování anticeny „Bludný balvan“.

Foto: Jiří Nosek

o hmotnostech až několiknásobku hmotnosti Jupiteru a minimálně alespoň 2/3 hmotnosti Saturnu - a na tyto objevy astrologie vůbec nezareagovala! Jak lze potom věřit horoskopům založeným na sledování pouhých 8 planet s relativně velmi nízkými hmotnostmi? Znovu připomínám, že dle základní astrologické teze na vzdálenosti „planet“ od Země prý vůbec nezáleží, takže není žádný důvod, proč bychom měli upřednostňovat pouze planety naší sluneční soustavy.

Je přitom zřejmé, že astronomové zatím objevili pouze pověstnou špičku ledovce - je jisté, že v Mléčné dráze (a to je pořád relativně blízké kosmické okolí Země!) se ve skutečnosti nacházejí miliardy planet, které by podle astrologických zásad měly rozhodující měrou ovlivňovat vše, co se děje na Zemi. Astrologie je zkrátka už téměř čtyři století mrtvá a úsilí jejích příznivců o jakousi postmoderní resuscitaci je marné a popravdě docela směšné. ■

Literatura

- Tomáš Akvinský: Jsou nebeská tělesa příčinou lidských skutků?, *Universum* 10/1993, str. 47.
- Marcel Grün: Je astrologie věda?, *Horizont*, Praha 1990.
- Jiří Grygar: Soumrak astrologie?, *Zpravodaj Sisifos* 9 (2003), č. 2-3, str. 1.
- Otakar Jelinek: Středověký vědec a filozof o astrologii. *Universum* 10/1993, str. 44.
- Vladimír Vanýsek: Co nám může říci astrologie? in: *Věda kontra iracionalita* (ed. J. Heřt a L. Pekárek); Academia, Praha (1998), str. 9 - 35.

RNDr. Jiří Grygar, CSc. (*1936) pracuje v Centru částicové fyziky Fyzikálního ústavu AV ČR v Praze. Současně je předsedou Učené společnosti ČR a viceprezidentem Evropské rady skeptických organizací (ECSO).

Rozhovor o hermetismu s Milanem Nakonečným

VĚCI MAJÍ SVOU TVÁŘ

Zdeněk Vojtíšek

Prof. PhDr. Milan Nakonečný (*1932) je psycholog a vysokoškolský učitel, který dosáhl uznání i jako znalec hermetismu. V tomto oboru publikoval knihy Martinismus (1991), Lexikon magie (1993), Smaragdová deska Herma Trismegista (1994), Novodobý český hermetismus (1995), Magie v historii, teorii a praxi (1999). Byl prvním předsedou Universalie, společnosti českých hermetiků, po jejím obnovení roku 1990.

Jak rozumíte pojmu „hermetismus“?

Hermetismus je esoterická nauka, nazvaná podle jejího klasika Herma Trismegista (řecké pojmenování staroegyptského boha vědění Thovta), jejímž jádrem je staroegyptský esoterismus. Hermovi připisované dílo bylo shrnuto do souboru traktátů nazvaných *Corpus Hermeticum*, ale pravověrní hermetikové odvozují jeho učení ze *Smaragdové desky*, souboru několika tezí, připisovaných také Hermovi.

Jaký je obsah tohoto učení?

Stručně řečeno má tři základní znaky: pantheismus, panpsychismus či hylozoismus (vše je živé a svým způsobem oduševnělé) a transcendentalismus (skutečnost není omezena hranicemi naší zkušenosti, tzn. vědecko-empiricky chápáného času, prostoru, věcí a jevů).

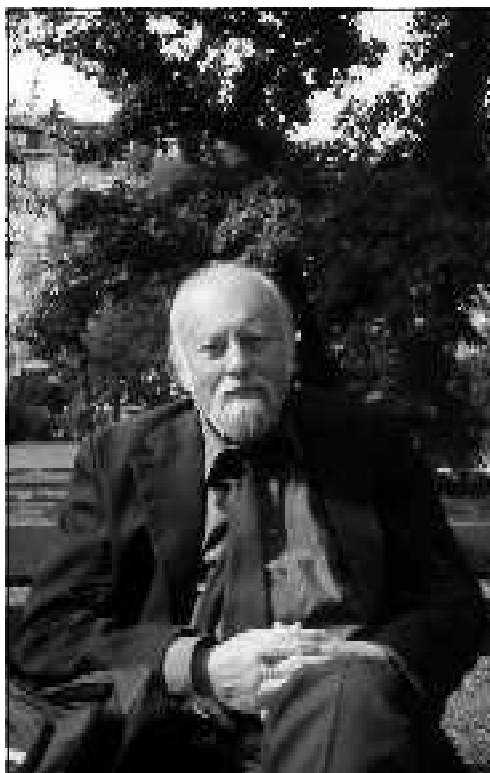
Hermetismus je tedy prastará nauka, založená na přesvědčení o existenci jiných světů, než těch, které se jeví naší vědecké empirii, na možnosti komunikace s těmito světy a skrytých korespondencích mezi nimi, které - kromě jiného - vykazuje tvář věcí (*signatura rerum*, zjevné znaky okultních vlastností věcí). Ústřední roli tu hraje astrál, „duše světa“, skrytý zdroj života a velký magický činitel, na němž je založena převážná část hermetická praxe.

Toto učení bylo u nás velmi silné v době mezi světovými válkami. Proč?

Začátek rozkvetu českého hermetismu, který dosáhl vrcholu ve třicátých letech minulého století, je nutno hledat v osobnosti a činnosti barona Adolfa Leonhardiho ze Stráže nad Nežárkou, který měl styky s mnoha významnými okultisty, zejména

teosofy a hermetiky z celé Evropy a byl zasvěcen do martinismu v Paříži samotným proslulým Papusem.

Martinismus, učení „Neznámého filosofa“ L. Claude de Saint Martina, bylo trestí hermetismu, který se pak po Čechách šířil zejména prostřednictvím martinistických lóží a agilního a obětavého organizátora i autora Otakara Grieseho. Nejvýznamnější představitel českého hermetismu třicátých let minulého století byli - jak uznal jeden z nich - všichni Grieseho žáky. Hermetismus k nám pronikal i díky spojení českých symbolistů-dekadentů s jejich francouzský-

Prof. Milan Nakonečný.

Foto: Zdeněk Vojtíšek.

mi vzory (Jiří Karásek ze Lvovic, Emanuel Hauner a další).

Dnes se zdá být hermetismus zase populární.

Více populární je bohužel pověrečný okultismus, profanovaná astrologie, komerčně založené sekty, lákající naivní zájemce o získání nadpřirozených sil. Existují však i skvělá původní i přeložená hermetická díla a vynikající čeští hermetikové, nejvýznamnějším z nich je nepochybně zasloužilý a obětavý vydavatel a skutečný znalec Vladislav Zadrobílek, v egyptologii vzdělaný Jaromír Kozák, v širokých historických souvislostech orientovaný Bohumil Vurm, akademickým znalcem hermetismu je filosof Zdeněk Kratochvíl.

Když jste zmínil tu komerční podobu hermetismu, měl jste na mysli třeba současnou záplavu horoskopů?

Pověrečný okultismus zahrnuje ovšem i různé formy pseudohermetismu, jako je právě ona často výdělečně provozovaná „astrologie“, prezentující se počítačovou výrobou drahých horoskopů. C. G. Jung pojímal astrologii jako pozoruhodnou typologii a první charakterologii a některá její pozorování byla i empiricky potvrzena. Ale tak jako naprostá většina léčitelů prodává pochybné recepty na zdraví a vyléčení, prodává mnoho současných „astrologů“ pochybné povahopisy a zejména recepty na štěstí.

Astrologie je jedním ze tří klasických hermetických oborů. Jak jsou dnes na tom další dva?

Alchymie byla vždy především záležitostí duchovní transformace, nikoli výrobou zlata: Naše zlato není zlatem lidu, napsal jeden z představitelů spirituální alchymie. Alchymie zkoumá hmotné transcendentno, je meta-fyzikou a meta-chemií a zná nepochybně mnohá arkána tohoto druhu, tzn. astrálního činitele v přírodních věšero druhu, „duši rostlin“ atd. Absurdní se to zdá být jen vyznavačům neopozitivistického scientistního dogmatismu, kteří si neuvědomují, že svět vědy nepodává úplný obraz světa, že je v něm mnoho mezer a že má své hranice, dané vědecko-empirickou metodologií. Podobně je tomu s magií.

Jak si tedy stojí dnes magie?

Roger Bacon definoval magii jako

„praktickou metafyziku“. Praktická evokativní magie, její psychurgická forma, je však v podstatě praktickou metapsychologií. Vychází z paměti živočišného druhu homo sapiens, stimuluje hluboké animální vrstvy této paměti, jejímž důkazem jsou instinkty, podle Junga také archetypy. Znamená tedy sestup do fylogenetických vrstev člověka – ale jeho vývoj není chápán evolucionisticky, resp. darwinisticky. Jako taková je to velmi riskantní praxe, která přivedla řadu lidí do psychiatrických léčeben a k tragickému životnímu konci.

Dobře, ale evokace dnes přece nikdo nekoná.

To byste se divil, kolik evokací se koná a v jakém duchu! Podobně jako u astrologie tu dnes převládá egoistický, ziskuchtivý přístup.

Společenství hermetiků je tedy hodně široké a různorodé. Projevuje se to i v Universalii?

Roku 1993 jsem už na vedení Universalie nekandidoval, protože jsem byl velmi zklaman činností jejího vedení. Od té doby nejsem s touto společností v kontaktu a neznám ani její vývoj a současný stav. Čestnou výjimkou byl agilní a obětavý Zadrobilek, vydavatel a spiritus agens vynikající revue Logos.

Co pro vás osobně hermetismus znamená?

Hermetismus je pro mne pozoruhodná doktrína, spojená se vzrušujícím dobrodružstvím objevování řady skrytých smysluplných souvislostí života, lidských osudů, má zvláštní poezii tajemna a napověděního, tušení jiného světa. Přezít duševně ubíjející a pro mne i existenčně těžké období normalizace mi umožnila právě víra v hermetické ideje, která přináší jiné životní perspektivy, protože je vyznáním jiných hodnot, než těch, které nám nabízel život v totalitě.

A po pádu komunismu?

Hodně jsem se věnoval psychologii, zavaloval mne k tomu návrat k přednáškám na vysoké škole. Vydal jsem několik knih z oblasti hermetismu, ale ty byly připraveny již dlouho předtím. Ještě bych rád vydal jednu, kterou připravuji už velmi dlouho. Jinak se omezují na časově náročné studium, zejména díla G. Evoly a jeho skupiny Ur. Bytostný kontakt s hermetiky a hermetickým hnutím jsem ztratil. Kromě zá-

O Universalii

Ideou Universalie byl universalismus, proto se jmenovala tak, jak se jmenovala. Byla to sice společnost českých hermetiků, ale neuzavírala se vlivům směřujícím k syntéze esoterního vědění. V příslušném hesle Encyklopedie okultismu, filosofie a mythologie je Universalia charakterizována jako „neodvislá nedogmatická společnost, pracující v zásadách filosofického i hermetického universalismu“ a jejím posláním je „propagace hermetismu a filosofie, syntetické studium náboženských a okultních nauk všech směrů a dob, aby byl posílen idealistický a duchovní proud v soudobé kultuře“.

Dále se tu uvádí: „Universalismus jde za jedním hlavním cílem, Prapříčinou nebo Bohem, k němuž cílí všechno bytí po různých individuálně vhodných cestách. Nezavrhuje žádného náboženství, ani žádné metody k tomuto cíli vedoucí, jestliže je dobrá a individuálně vhodná, Universalismus je pokládán nejen za filosoficko-hermetický názor, ale i za určitou vyšší vývojovou fázi kritického badatele. Za hlavní realizátory universalismu jsou mimo jiné pokládáni farao Achuenaton (Amenhotep, IV. stol. př. Kr.) a Platon, ze společností některé z gnostických, alchymisté, Bratrstvo Růže a Kříže, SES, New Eulis.“

Lasenic, který je nepochybně autorem těchto slov, pak jinde (...) charakterizoval universalismus těmito slovy: „Fanatické zápasy náboženské, filosofické a esoterní zplodily podle tohoto zákona nový syntetický proud, jež nazýváme universalismem. Universalismus jest porovnávací způsob nazírání na různé kultury, náboženství, filosofické směry a metapsychickou praxi různých národů a časů. Jeho stoupenci zapsali se již v nepamětnu do knihy dějin. Patří k nim většina esoterních filosofů a náboženských reformátorů... Chtěje ukázat na společnou pravdu všech směrů náboženských a esoterních, stavěl původní primitivní universalismus na symbolech společných všem. Neboť ony jsou abecedou hermetismu... Kdyby chorobně skeptický rozum přelil se přes víru, postavil si universalismus svoje školy a chrámy a sloučil se ve společnosti pod různými jmény.“

Z knihy Milana Nakonečného „Novodobý český hermetismus“ (Vodňář, Praha 1995), str. 94-96.

O současné Universalii viz <http://univerzalia.mysteria.cz>

jmu o psychologii, hermetismus, literaturu a novodobou historii mne zaujal postupný a již neodvratný „zánik Západu“, poslední křeče jeho úpadku. A samozřejmě i tragikomédie české politické scény.

Jak jste se vlastně k hermetismu dostal?

Po maturitě jsem se v Českých Budějovicích seznámil s člověkem, který se stal mým duchovním Mistrem. Potom jsem šel nejprve „do výroby“ a posléze „na vojnu“ a když jsem se vrátil, byl již mrtev. Nicméně mi dal základy, z nichž žiji dodnes. Trochu vlivu měl i černý romantismus gotických sklepení, tajemných komnat a mnichů atd. Ale byla tu i úžasná možnost setkat se s Emanuelem Lešetickým z Lešehradu, Františkem Kabelákem a Josefem

Loudou-Theofanem Abbou. V 50. letech jsem zažil velké dobrodružství objevování světa hermetiků, kteří jsou také tak trochu „lidé zvláštního ražení“; výsledkem byl rukopis mé knihy Novodobý český hermetismus, vydaný nejprve v samizdatu a roku 1995 knižně.

K hermetismu se teď chcete vrátit další knihou. Co vás na něm tak fascinuje?

Je to úžasný kulturní jev, který přežil celá tisíciletí a jak jsem už řekl, je to zvláštní druh fascinace transcendentí, tušením, že za obzory „vědeckého pojetí světa“ jsou ještě nepopsatelné krajiny transcendentna.

Děkuji za rozhovor.

ŽIDÉ SI PŘIPOMÍNÁJÍ ZNIČENÍ CHRÁMU

JERUZALÉM 27. července - Izraelská policie dnes zakázala židům vstup na jeruzalémskou Chrámovou horu z obavy, že židovští extremisté se zde chystají spáchat atentát. Židé si dnes připomínají dvě katastrofy svých dějin - zničení prvního a druhého chrámu. Oba stávali právě na Chrámové hoře.

Židé se v památný den tiša be-av, neboli devátém dni pátého měsíce židovského kalendáře, modlí u Zdi nářků na jihozápadní straně Chrámové hory. V pondělí večer se zde sešlo na 8000 věřících a dnes ještě více. Policie k ostraze místa nasadila posily.

Extrémně pravicová skupina Věrní Chrámové hory požádala úřady, aby směla u příležitosti tiša be-avu položit základní kámen ke třetímu chrámu, který má podle této organizace vzniknout na prostranství hory, kde nyní stojí islámské mešity. Mešita Al-Aksá je třetí nejposvátnější místo islámu a správa této části Jeruzaléma byla jedním z nejobtížnějších bodů dosavadních izraelsko-palestinských mírových jednání.

Židé mají přístup na Chrámovou horu za normálních okolností v době, kdy se nekonají muslimské modlitby. Za žádných okolností zde ale nesmějí pořádat veřejná shromáždění, jak Věrní Chrámové hory plánovali na dnešek. Na místo chtěli položit šestitunový kámen jako základ příštího židovského chrámu. ...

VLÁDNÍ RADA VARUJE PŘED PROTIDROGOVOU KAMPANÍ SCIENTOLOGŮ

PRAHA 27. července - Program „Řekni NE drogám, řekni ANO životu“ nemá podle vládní rady zabývající se problematikou drog za cíl snížení počtu narkomanů, ale spíše šíření názorů scientologů a matení široké veřejnosti. Kampaň scientologů zužuje prevenci na pouhé podepisování petic o městech bez drog, řekl dnes ČTK ředitel sekretariátu Rady vlády pro koordinaci protidrogové problematiky Josef Radimecký.

Mluví scientologů Jiří Voráček považuje stanovisko sekretariátu rady za ryze účelové. Nikdo z rady se o tuto akci aktivně nezajímal, a nemohli mít tedy přístup k výsledkům programu, sdělil ČTK. Vzhle-

dem k tomu, že rada nemá o projektu žádné informace, prezentuje tisku zkreslené zprávy, dodal. Rada má k programu, který sekta pořádala během letošního i loňského června, v podstatě dvě hlavní výhrady.

„V řadě zemí jsou scientologové vnímáni negativně jako sekta, v několika zemích jsou dokonce zakázáni, například v Německu,“ uvedl Radimecký. Je tedy podle něj otázkou, nakolik chtějí scientologové svou aktivitou přispět ke snížení počtu uživatelů drog, nebo zda se pouze snaží získat publicitu a etablovat se v české společnosti.

Podle německého tisku mohli být scientologové v minulých letech sledováni Spolkovým úřadem na ochranu ústavy (kontrarozvědkou). Správní soud v Berlíně ale loni rozhodl, že případný dozor je protiprávní, neboť kontrarozvědce chybí konkrétní poznatky o protiústavních snahách scientologů. Ministr vnitra Otto Schily však přesto letos zařadil scientology mezi „organizace odporující ústavě“, napsal v červnu deník Die Welt.

Druhým problémem je podle Radimeckého provádění scientologického protidrogového programu. Rada mu vytýká, že není v souladu se základními požadavky na primárně-preventivní programy, mezi které patří dlouhodobost a systematickosti, návaznost na další aktivity nebo odborná kvalifikace. Scientologové oslovují starosty měst kvůli podepisování petic a prevenci zužují na pouhé deklarace, míní Radimecký. „Kampaň dává falešnou informaci veřejnosti, že se problémy odstraní pouhým podpisem,“ uvedl.

Materiály scientologů také podle něj obsahují zavádějící a vědecky nepodložená tvrzení. Součástí letošního protidrogového programu scientologů bylo prohlášení Města bez drog, ke kterému se podpisem připojila řada představitelů obcí. ...

Podstatné části dokumentů, které se týkají této kauzy, otiskujeme na str. 107 v rubrice „zprávy“.

NEW YORK TIMES: MUSLIMOVÉ V KANADĚ CHTĚJÍ UPLATŇOVAT ŠARÍU

TORONTO 10. srpna - Má-li se kimono nebo kuře na kari nakonec připojit ke kanadským národním znakům, jako jsou javorový list, hokejka a bobr, budiž. Taková

je myšlenka multikulturalismu, kterou vláda propaguje jako oficiální doktrínu již téměř padesát let a která již zakořenila v širších vrstvách společnosti. I minaret je zde vítán, ačkoli lidé jinak chodí do kostela stále méně a méně. Mešit zde v poslední době vyrostlo více než sto. Ale i tady má tolerance své meze a otázka, kudy vést demarkační čáru, by mohla být ožehavá, zvláště když do země přichází stále více přistěhovalců ze společností s naprosto rozdílným hodnotovým systémem, píše list New York Times.

Skupina nazvaná Kanadská muslimská společnost tyto hranice testuje tím, že založila Islámský institut civilního práva, který by měl aplikovat islámský právní řád šarí'a na spory týkající se vlastnictví, dědictví, manželství a rozvodů.

Možnost, že by zde šarí'a otevřeně působila, vyvolává zásadní rozpor, který se točí kolem problému nepříjemného pro jakoukoli liberální společnost s rostoucí muslimskou populací: Může převážně křesťansko-židovská společnost spoléhat na to, že islámská náboženská pravidla ochrání práva všech jedinců? Muslimská skupina jedná na základě ontarijského provinčního zákona z roku 1991, který dal náboženským orgánům pravomoc soudit občanské spory za předpokladu, že lidé žádají o rozsouzení dobrovolně a mohou se proti rozhodnutí kdykoli odvolat u kanadských soudů.

Židé a křesťané do tohoto zákona zahrnuli poměrně malé množství otázek, které se nemusejí řešit prostřednictvím soudů. Rabínové povolovali náboženské rozvody, rozhodovali o otázkách týkajících se košer stravy a soudili obchodní spory. Římskokatolická církev mohla anulovat sňatky a jiné církve řešily spory týkající se nevhodného jednání duchovních nebo různých peněžních rozrůtek. Islámský institut však chce, aby imámové a sudí rozhodovali o mnohem širší škále problémů.

Sedmasedmdesátiletý Syad Mumtaz Alí, islámský právník a učenec indického původu, který je hnací intelektuální silou institutu, říká, že muslim nemůže být muslimem, nedodrží-li šarí'u. „Muslimové žijí v zásadě jiným způsobem života, než je tenzápadní, sekularizovaný,“ vyjádřil se v rozhovoru. „Vše, co děláme, se řídí náboženským zákonem.“

Pro Alího je naprosto přirozené, že syn dostane dvakrát větší dědictví než dcera a že muž má automaticky právo na rozvod, zatímco žena ne. Muslimští sudí ještě nevynešli jediný veřejný rozsudek, ale je jisté,

že Kanada by nikdy nepřipustila kameňování nevěrných manželek nebo uřezávání rukou zlodějům, což jsou tresty přípustné v té nejextrémnější variantě práva šaría. Odpůrci říkají, že šari'a popírá kanadskou Chartu práv a svobod, která zajišťuje rovnoprávnost žen a mužů.

Podle kanadského rodinného práva mají například muži a ženy stejné nároky na dědictví a majetek nabytý během manželství. ... Podle kritiků šari'i by byly muslimské ženy svých práv zbaveny, neboť i po přistěhování do cizí země žijí často v izolaci od širší společnosti a jsou zcela závislé na mužích, kteří jim říkají, co mají dělat. ...

„Nevím, jak by to mohlo být dobrovolné, když jsou všechny ty ženy z Pákistánu, Indie a Afghánistánu drženy v izolaci svých komunit, neučí se anglicky a s vnějším okolím komunikují pouze skrze své manžely a rodiny svých manželů,” říká Šahíra Hafazová, anestezioložka egyptského původu a pokladnice torontské pobočky Kanadského výboru muslimských žen. ...

MINISTERSTVO ZAREGISTROVALO PRVNÍ MUSLIMSKOU NÁBOŽENSKOU OBEC

PRAHA 2. září - Ministerstvo kultury zaregistrovalo první muslimskou náboženskou společnost v České republice. ...

„Je to velmi důležitý krok k tomu, abychom získali stejná práva jako má většina již registrovaných křesťanských církví, židovská obec a další náboženské společnosti,” uvedl představitel Islámské nadace v Praze Vladimír Sánka. ...

V Česku jsou zatím dvě mešity, jedna v Praze a jedna v Brně. V Teplicích se měla letos začít budovat třetí. Arabský investor chtěl v lázeňském městě, kde se ročně léčí na tisíc Arabů, postavit luxusní hotel s kulturním centrem a muslimským svatozámkem. Od svého záměru ustoupil kvůli protestu místních obyvatel, kteří zorganizovali petici proti stavbě a sesbírali 4500 podpisů. Podobný projekt měl být realizován i v Orlové na Karvinsku. Tamní radní ale nakonec stavbu mešity nepovolili. Důvodem byla nedůvěryhodnost organizace Islámský svaz, která ji zastřežovala. Starosta města dokonce jednal v Praze s velvyslancem Saúdské Arábie. Ten opakovaně zdůraznil, že neexistuje žádný saúdský projekt týkající se výstavby islámského centra v Orlové.

USA: V SAÚDSKÉ ARÁBII NEEXISTUJE SVOBODA NÁBOŽENSTVÍ

WASHINGTON 15. září - Spojené státy dnes obvinily svého blízkého spojence na Blízkém východě, Saúdskou Arábii, z hrubého porušování náboženské svobody. Saúdská Arábie byla poprvé zařazena na seznam zemí, které podle amerického ministerstva zahraničí „mimořádně ostře“ porušují náboženskou svobodu a mohou proto proti nim být zavedeny sankce.

Dnes zveřejněná zpráva ministerstva zařazuje na tento seznam poprvé Vietnam a Eritreu a stejně jako loni i Barmu, Čínu, Kubu, Írán a Severní Koreu.

V Saúdské Arábii svoboda náboženství neexistuje, není uznávána a chráněna zákony, uvádí dokument amerického ministerstva hodnotící situaci v tomto směru po celém světě. „Základní náboženské svobody jsou upírány všem kromě těch, kdo se hlásí ke státům prosazované verzi sunitského islámu,” tvrdí zpráva. Ve Vietnamu se podle ní zhoršily podmínky zejména pro protestanty a nezávislé buddhisty a v Eritreji vláda perzekuuje různé křesťanské skupiny. ...

SIKHSKÝ TURBAN JAKO „VEDLEJŠÍ ŠKODA“ ZÁKONA O ŠÁTCÍCH VE FRANCII

PAŘÍŽ 8. září - Malá sikhská menšina ve Francii je rozčarována. Kontroverzní zákon zakazující ve veřejných školách nápadné náboženské symboly totiž dopadl i na ni a několik sikhských chlapců nemohlo nastoupit do škol v tradičních turbanech.

Zákon zakazuje nápadné náboženské symboly všeobecně a ponechává na vedení škol, jak přísně ho uplatní. Ředitelé některých škol tak sikhské chlapce nepustili do tříd ani v redukované podobě turbanu, aby předešli otázkám typu „proč turban ano a muslimský šátek ne“.

Sikhové říkají, že turban není symbol jejich náboženství, ale praktická součást oblečení, která kryje jejich nikdy nestříhané vlasy - ty jsou náboženským symbolem.

Sikhské sdružení mluví o dvaceti sporných případech, což je relativně mnoho, vezme-li se v úvahu, že sikhů je ve Francii jen asi 7000. Muslimů je kolem pěti mili-

Rozmotat sikhský turban není pro Francii zrovna snadné...
Ilustrační foto: archiv.

onů, a přitom dnes ministr školství François Fillon hovořil jen o 100 až 120 muslimských dívkách, které dál odmítají ve škole sundat tradiční šátek. (Jedna z nich se dokonce rozhodla dostudovat raději v Belgii.) ...

Jeden představitel školských odborů řekl listu Libération, že případ sikhských turbanů ilustruje „celou vnitřní rozpornost zákona, který byl přijat proto, aby byly ve školách zakázány muslimské šátky, ale nepřiznává to. Aby se nemohlo říct, že je diskriminační, byly do něho včleněny židovské jarmulky, velké kříže a tak dále. Ale případ sikhů se nedá rozmotat.“ ...

*Z informačního servisu ČTK
vybral a zprávy zkrátil Zdeněk Vojtíšek.*

O SATANISMU A ČIERNEJ MÁGII

Josef Veselý: Satanismus

Nakladatelství Vodnář, Praha 2003,
viazané, 252 strán textu, farebná obrazová
príloha

Josef Veselý: Lucifer a Lilit

Nakladatelství Vodnář, Praha 2003,
brožované, 60 strán textu vrátane čierno-
bielych ilustrácií a reprodukcií

V minulom roku sa dostali na pulty kníhkupectiev dve knihy v čiernom prebale. Obe pochádzajú z pera českého magika a okultistu Josefa Veselého.

Prvá z nich s názvom *Satanizmus* osloví na prvý pohľad asi len záujemcov o čarodejníctvo, mágiu a okultné vedy vďaka obálke s fotografiou oltára s lebkou. Hlavným zámerom autora bolo však predostrieť širokej verejnosti „pravdivý“ obraz o tomto myšlienkovom hnutí a životnom štýle, aby si spoločnosť uvedomila vlastné predsudky a zbavila sa ich.

Kniha je rozdelená do viacerých častí. Prvou z nich je historický prehľad predstáv o postave Satana či Diabla od zoroastrizmu cez najväčšie monoteistické náboženstvá až po slobodomurárov a (podľa autora) dva najvplyvnejšie prúdy, ktoré sa už samé nazývajú satanistickými (Chrám Séto a Cirkev Satanova). Ich učenie je podrobne rozoberané v nasledujúcich dvoch častiach (*Ideológia a Súčasná prax*). Záverečnú časť publikácie tvorí pohľad na českú satanistickú scénu a jej najvýznamnejšie osobnosti.

Josef Veselý sa sám pasoval do role výskumníka, keďže je podľa vlastných slov veľmi znepokojený súčasnou situáciou a ignoranciou historikov náboženstva a religionistov témy satanizmu. Postupoval preto svojou metódou: v prvej časti svojej knihy čitateľovi ponúkol vybrané časti z vynikajúcich publikácií, o. i. Alfonso M. di Nola: *Ďábel a podoby zla v dejinách*

(Volvox Globator, Praha 1998) či Gerald Messadié: *Obecné dějiny Dábla* (vyšlo v nakladateľstve Odeon, Praha 1996). V častiach rozoberajúcich Cirkev Satanovu a Chrám Séto, kde autor predstavuje ich ideový základ, hierarchické usporiadanie a rituály, uvádza aj množstvo nekomentovaných úryvkov z ich nosných diel vrátane viacmenej náhodne vybraných opisov rituálov.

Českú satanistickú scénu prezentuje pomocou vybraných častí zo spisov najznámejších českých satanistov. Nechal im až príliš veľký priestor a o vlastnom výskume, ktorý autor viedol prostredníctvom korešpondencie i internetu s jedincami zaoberajúcimi sa satanistickým učením a okultizmom, bohužiaľ nepodáva dostatok informácií, ktoré by mohli byť tým najzaujímavejším, čo by takáto publikácia mohla ponúknuť.

Podrobnou recenziu na Veselého knihu „Satanizmus“ otiskl již minulý Dingir 2/2004, str. 66-67.

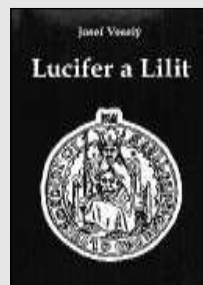
V tejto poslednej časti knihy, konkrétne v kapitole *Satanizmus v hudbe*, dal Veselý slovo hudobnému vydavateľovi a publicistovi Ladislavovi Olivovi. Ten sa pokúsil o zhodnotenie svetovej a hlavne českej rockovej scény od počiatkov štýlu zvaného heavy metal podnes. Svoju pozornosť zamerlal ako na texty skladieb, tak aj na celkové vystupovanie a symboliku používanú jednotlivými hudobnými formáciami. L. Oliva si ale veľmi zadal, nakoľko sem zaradil aj hudobné skupiny nemajúce s myšlienkami satanizmu vôbec nič spoločné. Príkladom je o. i. plzenská skupina Trollech označujúca svoju produkciu ako „lesný black metal“, ktorá so satanistickým učením ani len v prezentovaní sa nemá nič spoločné.

Vydanie knihy Josefa Veselého *Satanizmus* by malo byť prínosom pre spoločnosť, ktorá o tomto fenoméne nemá žiadne informácie a médiá ich v dostatočnej miere a uhloch pohľadu neposkytujú. Autor chcel povedať, že toto hedonistické učenie sa nepokúša o jej deštrukciu, ale iba o rast jednotlivca, ktorý pre svet nepredstavuje hrozbu, akurát svojším spôsobom poukazuje na otázky, ktoré otázkami dávno prestali byť a stali sa skostnatými dogmami. Kniha bohužiaľ postráda dostatočný vedecký odstup a veľmi chýbajú aj komentáre samotného autora.

Štúdia *Lucifer a Lilit* (písané zásadne v počestenej verzii bez záverečného „h“) má byť príspevkom autora k problematike mágie, ktorá niekedy býva označovaná ako čierna. Postava Lucifera tu symbolizuje mužský pól, Lilit zastupuje ženskú polaritu. Autor sa podľa vlastných slov snažil podať tieto témy v súvislostiach mytologických aj psychologických, aj keď posledne menovaných aspektov je dosť málo.

Publikácia sa delí na dve časti; prvá pojednáva o Luciferovi, druhá, podľa očakávania, o Lilit. Sú zoradené vedľa seba bez akéhokoľvek prepojenia. Každá časť predstavuje poňatie danej postavy, archetypu v rôznych mytologických systémoch (opäť autor výrazne čerpal hlavne zo spomínaných diel Messadiého, di Nola a Stanislava de Guaita; bohužiaľ zas bez vlastných komentárov). Autor zdôrazňuje hermetické aspekty oboch postáv so zvláštnym prihliadnutím k praxi ceremoniálnej mágie. Preto približne polovicu každej časti tvoria skrátené verzie invokačných a evokačných rituálov Lucifera a Lilit.

Napriek určite nevedeckosti spisy magika Josefa Veselého predstavujú v našej aglomerácii niečo nové a možno ich považovať do istej miery za prínos tak pre praktikov mágie, pre verejnosť ako aj

pre štúdium okultizmu a nových náboženských smerov.

Jana Mannová

Časť nasledujúcej recenzie vyšla už v poslednom čísle Dingiru, technickým nedoplnením ale nebola vytiština recenzie celá. V tomto čísle chybu napravujeme a autorovi i čtenářům se omlouváme. redakce

SOUHRNNĚ A SOLIDNĚ O SOUČASNÉ RELIGIOZITĚ

Zdeněk Vojtíšek:

**Encyklopedie náboženských směrů
v České republice**

Portál, Praha 2004, 462 strany.

I když u významných náboženských směrů a tím v celkovém souhrnu pokračuje pokles počtu lidí, kteří se hlásí k nějakému vyzná-

Tradičním satanským oltářem je nahá žena, tvrdí Veselý v obrazové příloze své knihy.

Už jsi také v Encyklopedii?
Ilustrační foto: archiv.

ní, je už dnes jasné, že náboženství není odepsané. Spíše se individualizuje a mění svou podobu. Menší a relativně nové konfese se udržují nebo mírně rostou. Alternativní, dosud neusazené proudy dokonce rostou rychlým tempem. Lidé, kteří se spoléhají na útržky informací, pokládají současnou náboženskou scénu za panoptikum, či se nových hnutí bojí, nebo v nich zase vidí všelék na civilizační potíže. To je situace, kdy všichni potřebujeme uspořádané a spolehlivé informace.

Současnou religiozitu se snaží analyzovat zejména ze sociologických hledisek Dušan Lužný ve své publikaci *Nová náboženská hnutí*. Spíše popisně k nim přistupuje David V. Barret v knize vydané u nás pod titulem *Sekty, kulty, alternativní náboženství*, kniha však vystihuje ve svém šest let starém českém vydání spíše západoevropskou a americkou situaci. Český, v Bratislavě působící vydavatel F. R. Hrabal s přispěním českých odborníků z různých hodnotných pramenů shromáždil a abecedně uspořádal informace o více než 3000 náboženských a podobných uskupeních z celého světa v díle *Lexikon náboženských hnutí, sekt a duchovních společenství*.

Do této situace vstupuje český specialista na nové náboženské směry PhDr. Zdeněk Vojtíšek novou publikací. Navazuje na dosavadní informace novým zpracováním tématu. Na toto zásadní dílo o 462 stránkách se autor připravoval menšími publikacemi, zejména *Netradiční nábo-*

ženství u nás (1989). Autor pravděpodobně nečerpá jen ze stovek publikací uvedených v soupisu literatury na s. 403-422 nýbrž také zpracoval bohatý materiál shromážděný po deset let v prostředí *Společnosti pro studium sekt a nových náboženských směrů*.

Ač se nová kniha nazývá *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*, není podle očekávání řazena abecedně, nýbrž systematicky. Autor třídí skupiny a směry pro přehlednost do okruhů, přičemž v některých případech se konstrukce celého okruhu nebo zařazení jednotlivé skupiny do něj jeví jako diskutabilní. Podtitul knihy *Náboženství, církve, sekty, duchovní společenství* reaguje na dosavadní literaturu. Vydání knihy se ujalo nakladatelství Portál a po delším váhání ji uvedlo na trh v březnu 2004.

Autor se zabývá historií náboženských směrů ve světě a u nás spíše ilustrativně a okrajově. Důležitá je pro něj jejich současnost. Tu je však velmi nesnadné pojednat s patřičnou nepředpojatostí. Brožurek a článků, v nichž se jednotlivé náboženské směry vzájemně napadají a nadávají si do sekt, je plno. Podobné je to s texty, v nichž si staří známí odpůrci náboženství vzali za cíl zejména náboženské menšiny, protože ty jsou v dnešní situaci samozřejmě snadnějším terčem, než velká náboženská uskupení spjatá s politikou. Bohatá je i nabídka novinových článků nebo vystoupení v rozhlasu a televizi, pro které platí i kolem náboženského tématu cynická zásada *dobrá zpráva - žádná zpráva*. Aktuálním úkolem podle všeho je zachovat rovnováhu mezi ochranou religiozních minorit před politickými, žurnalistickými, právníckými, policejními a všemožnými byrokratickými útoky na jedné straně a péčí o lidi zasažené destruktivním vlivem náboženství na straně druhé. Vojtíšek se v uplynulém desetiletí propracovával k této zdravé rovnováze. V recenzované knize se mu to v mnoha případech daří. Každému ze směrů se snaží věnovat nejprve věcný popis, často s ukázkami z jejich textů a na to navazuje kapitola nazvaná vždy *Diskuse*. V ní se uvádějí různé názory, včetně kritických a odmítavých.

Při obrovském množství faktů obsažených v knize se nemůžeme divit, že se do textu vloudily nepřesnosti. Jako sídlo lefěbivistického centra bývá vždy uváděno švýcarské město Ecône, nikoli Rickenbach (s. 53). Slezská evangelická církev sotva má v současnosti kolem 35 000 členů (s. 70),

když před třemi lety při posledním sčítání lidu se k ní hlásilo 14 038 obyvatel. Mazdaismus dnes nežije jen v Indii (s. 77), nýbrž i ve své vlasti, v Íránu, v okolí města Yazd mezi tamními Kurdy. Odhaduje se, že jde o několik desítek tisíců vyznavačů v převážně muslimské zemi. Sotva lze mluvit o Swedenborgově neortodoxním výkladu Boží trojice (219); trojiční pojetí Boha prostě výslovně odmítá. Jedinou Boží osobou je Ježíš Kristus.

Různé údaje se během přípravy knihy změnily. V čele Evangelické církve augustinského vyznání v České republice již není Andrej Hliboký (s. 71), nýbrž (od 1. ledna 2003) Dušan Tillinger. Sídlo Anthroposofické společnosti v ČR se už před několika lety přesunula z Petržilkovy 2485 (s. 234) do ulice Na vrších 1490/3. Neaktuální jsou též informace o rabínech v Česku na s. 138-139.

Čtenáře často překvapí autorovo třídění jevů, jimž se věnuje. Mimořádně přetíženou se jeví kategorie *Západní esoterismus*. Hnutí Nového věku nebo Teozofie k němu patří menší částí své agendy, ufologie snad vůbec. Co vede Z. Vojtíška k zařazení rosi-kruciánů, svobodných zednářů a mystiků k *Filantropickým společnostem*? Nakolik je Carl Gustav Jung s teozofií myšlenkově spřízněn a nakolik se k ní může řadit, jak by se zdálo podle s. 242? U scientologie (s. 258-261) a Silvovy metody (261-263) můžeme hledat vzdálené souvislosti se západním esoterismem, ale běžně se řadí k hnutím lidského potenciálu, k nimž je Encyklopedie překvapivě neřadí.

Obsáhlá Vojtíškovy kniha je přes diskutabilní klasifikaci jevů, navzdory občasné autorově jednostrannosti v hodnocení a bez ohledu na několik neaktuálních či nepřesných informací solidním, užitečným zdrojem informací. Poslouží jako učebnice a praktická příručka. Může přispět k vyrovnanému a klidnému hodnocení současné religiozity veřejností. Budeme-li si její informace doplňovat a podle potřeby ověřovat, máme v rukou silný nástroj. Zmíněná společnost, jejímž je autor význačným představitelem, se také díky této knize může posunout ještě o několik dalších dlouhých kroků od pokušení být polemicky vyhrčenou, ideologicky zabarvenou antisektařskou organizací k poloze akademického, byť ne ryze teoretického pracoviště pro studium současné religiozity a mezináboženských vztahů.

Ivan O. Štampach

PRVNÍ ČARODĚJNICKÝ OBCHOD V PRAZE

Na podzim roku 2003 byl v Praze v Rytířské ulici otevřen obchod s oficiálním názvem **Svara's Hexenladen**, neboli **První čarodějnický obchod Praha**. Obchůdky tohoto typu v naší metropoli existují již řadu let, ale čeští vyznavači esoteriky se obvykle

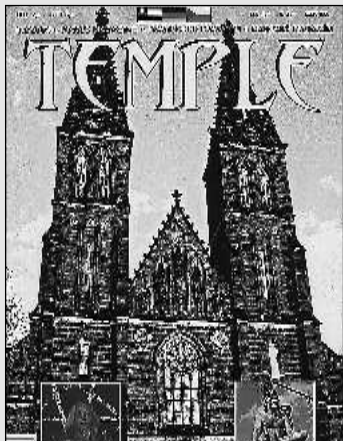
raději zaštiťují vědeckou terminologií, protože slovo „čarodějnictví“ má u nás poněkud pejorativní nádech zavánějící teatrálností a šarlatánstvím. Majitelé Prvního čarodějnického obchodu, pan Martin Weil a slečna Sabina Gradišnická (Svara), jsou občané Německé republiky, a tak zvolili přístup obvyklý v západní Evropě, kde se lidé neváhají takto označit.

V propagačních materiálech se píše, že paní Svara patří mezi špičku evropských čarodějnic a vlastní síť několika čarodějnických obchodů v Rakousku a Německu. Dále je prezentována jako velekněžka neopohanské tradice Wicca, zasvěcenec jistého Navažského indiánského kultu a především pak kultu santeria a voodoo. Vydala vlastním nákladem i několik knih.

Čarodějnický obchod nabízí široký sortiment zboží z mnoha oblastí tajného vědění, bílé a černé magie a zejména kultu santeria, jehož magické oleje, svíčky a soli tvoří nepřehlédnutelnou část nabídky. Dále pak jsou tu služby šamanů, čarodějnic a léčitelů od výkladů karet přes poradnu až po rituální praxi.

Při svém působení v obchodě jsem velmi rychle zjistila, že zde má jít v první i poslední řadě o komerční úspěch. Praxe v krámku odhaluje zajímavé pozadí výroby prodávaných magických ingrediencí. Např. svíce, označené štítkem „Požehnáno Svarou“, byly vyráběny z těch nejlevnějších surovin bez jakéhokoliv přispění hlavní čaroděj-

nice. Magická sůl pak vznikala pouhým přesypáním běžné koupelové soli do sáčku s nápisem „Magische salz“. Původní magické oleje od americké firmy Anna Riva se začaly postupně nahrazovat levnější variantou označenou stejnou etiketou, ovšem vyrobenou v českých tiskárnách. Odpovědí na protesty byla obvykle věta: „Tohle je byznys, až budu dělat čarodějnictví jako hobby, tak vám dám vědět.“

Obálka prvního a dosud jediného čísla časopisu „Temple“. Podle vyjádření pracovnice Prvního čarodějnického obchodu mají další čísla vycházet jednojazyčně - v češtině.

Na jaře se provozovatelé obchodu pokoušeli založit nejdříve pobočku Církve satana, později - když zjistili, že česká pobočka už 13 let existuje - pobočku satanského řádu Chrám temnoty (Temple of Darkness). Oficiálním časopisem řádu měl být časopis Temple. První číslo vyšlo nákladem dvou tisíc kusů ve dvou verzích (podle podílu reklamy). Na čtyřiašedesáti stranách byly články ve třech jazycích, zabývající se převážně magií. Další číslo bylo zastaveno před odesláním do tisku.

Linda Hruběšová

LAMA OLE NYDAHL V PRAZE

Ve dnech 21.-23.6. opět navštívil naši republiku vedoucí představitel populární školy Buddhismu diamantové cesty lama Ole Nydahl. Veliký prostor levého křídla Prů-

XVII. karmapa Thaje Dordže. Fotografie z časopisu „Buddhismus dnes“, 2/2000.

myslového paláce na pražském Výstavišti se během tří dnů stal dějištěm Nydahlových přednášek i udílení iniciací, jemuž byl v dalších dnech přítomen i XVII. karmapa.

Prvním překvapením, které se po vstupu do sálu naskytlo, byl skutečně velký počet účastníků. Podle údajů pořadatelů jen první den dorazilo přes dva tisíce lidí a (mohu-li soudit podle pozorování u po-

kladny) většina z nich se nedala odradit vysokými účastnickými poplatky (přes 1000,- Kč) a měla v plánu objevit se i ve dnech následujících. Musím vyzdvihnout vysokou profesionalitu organizátorů, celá akce i přes téměř hodinové zpoždění lamy Nydahla nepůsobila nijak rozvláčně. Ba právě naopak, česko-anglické informační panely prezentující činnost, působení a budoucí plány sítě center Diamantové cesty, stánky s občerstvením a nezbytné pulty s doporučenou literaturou (většinou z pera Nydahla samotného nebo jeho žáků) se postaraly o zabavení návštěvníků až do začátku přednášky. Jen se v tom všem hemžení vkrádala myšlenka, zda zde dnes půjde o buddhismus, nebo spíše o množství prodaných knih a hamburgerů.

Jak již bylo řečeno, po necelé hodině od avizovaného začátku se na pódiu ozdobeném kresbami Buddhy a karmapy objevil hlavní aktér večera - lama Ole Nydahl. V přednášce, která nesla název Buddhismus - svoboda a radost bez hranic, se za neustálého doprovodu zářivých úsměvů a přátelských posunků vysílaných do publika rozpovídal o svém mládí prožitém v Indii a o tíživé situaci lamů vyhnaných z Tibetu, kteří neměli jinou možnost, než svá tajná učení předat skupinkám amerických hippies, kteří byli zrovna po ruce. Zde začala logika poněkud skřípat, a proto jsem byl zvědav, zda na to někdo z přítomných, převážně mladých lidí, zareaguje. Marně. Nic takového se nestalo, téměř všichni za souhlasného pokyvování hlavou sledovali usměvavého lamu buď přímo, nebo na velkoplošné obrazovce, a ke kladení všetečných otázek se zjevně neměli. V tomto duchu se nesl i zbytek večera. Dozvěděli jsme se leccos zajímavého o seskocích s padákem a tricích, které při nich lama již vyzkoušel, občas se zmínila tíživá situace rovníkové Afriky, ve všech pádech se sklo-

⇒ Dokončení na straně 108.

NA PŘÍŠTĚ

Mezinárodní skupina s názvem Buddhismus Diamantové cesty, o níž referujeme na této stránce, je naším největším společenským

tibetského buddhismu.

Donedávna u nás okrajové, dnes poměrně silné alternativní náboženství bude tématem příštího čísla Dingiru.

Spor o projekt „Řekni NE drogám - řekni ANO životu“

TISKOVÁ ZPRÁVA SEKRETARIÁTU RADY VLÁDY PRO KOORDINACI PROTIDROGOVÉ POLITIKY

Název: Aktivita v oblasti primární protidrogové prevence. Společné stanovisko Výboru (VZR), MŠMT, MV, NPC a Sekretariátu RVKPP. Datum uvolnění zprávy: 27. 7. 2004

... 2) Program „Řekni NE drogám, řekni ANO životu“ není v souladu se základními požadavky na primárně preventivní programy, stanovenými MŠMT. Jedná se zejména o požadavky (v závorce kurzívou vyznačeno, které požadavky zejména nejsou splňovány):

- a) dlouhodobost a systematičnost (*program scientologů má charakter sportovní akce - kampaně*),
- b) návaznost na další programy a aktivity (*program scientologů nenavazuje na žádné odborně uznávané programy a aktivity*),
- c) spolupráce se školami a školskými zařízeními a zařízeními pro volný čas dětí a mládeže,
- d) pravdivost informací (*materiály scientologů obsahují zavádějící a vědecky nepodložená tvrzení*),
- e) preference menších a cílených aktivit před akcemi s vysokým počtem účastníků, které se ukázaly být jednoznačně nejméně efektivní,
- f) odborná kvalifikace (*scientologové nabízejí programy prostřednictvím osob bez adekvátního vzdělání a odborných zkušeností*).

...

STANOVISKO

K TISKOVÉ ZPRÁVĚ SEKRETARIÁTU RADY VLÁDY PRO KOORDINACI PROTIDROGOVÉ POLITIKY

Jsme ohromeni stanoviskem Sekretariátu rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky, který se týká celonárodní akce proti drogám s názvem Cykloběh za ČR bez drog 2004. Cykloběh (kombinace běhu a jízdy) za ČR bez drog byl zcela určitě jednou z největších protidrogových akcí, které se uskutečnily v ČR. Trasa Cykloběhu měřila více než 1600 kilometrů a vedla přes všech 14 krajů naší země. Cyklisté, kteří si bez nároku na odměnu na tuto 14-denní akci vzali dovolenou, chtěli přispět k řešení protidrogové prevence...

Zpráva: dlouhodobost a systematičnost programů (*program scientologů má charakter sportovní akce - kampaně*)Skutečnost: Cykloběh za ČR bez drog 2004 je druhým ročníkem celonárodní akce, která běží jako jedna část projektu Řekni Ne drogám – řekni ANO životu. Projekt Řekni Ano životu – řekni NE drogám běží v ČR od roku 2001. Tento mezinárodní projekt začal svoji činnost na začátku 80. let minulého století a nezahrnuje jen sportovní

akce. Jen za poslední roky sami scientologové a Scientologické církve jednotlivých zemí vydistribuovali kolem 20 milionu brožurek a letáků o nebezpečí drog.

Zpráva: návaznost na další programy a aktivity (*program scientologů nenavazuje na žádné odborně uznávané programy a aktivity*)

Skutečnost: Cykloběh za ČR bez drog je součástí projektu Řekni NE drogám – řekni ANO životu. Další součástí tohoto projektu jsou přednášky a samozřejmě nejdůležitější je práce na ulici. Projekt má svoji koncepci. Program samozřejmě nenavazuje na aktivity, které jsou propagované Radou vlády pro koordinaci protidrogové politiky jako je např. výměna jehel nebo náhražkové programy typu metadonu (kdy metadon je silnější droga než heroin).

Zpráva: pravdivost informací (*materiály scientologů obsahují zavádějící a vědecky nepodložená tvrzení*)

Skutečnost: Materiály jsou sepsány na základě odborných prací, jsou v nich uvedeny i citace výroků a jejich zdroj. Jedná se o brožurky Fakta o jointu a Extáze – zrádce bez masky. Kromě toho disponujeme odborným posudkem na brožurku Fakta o jointu (Extáze v současné době vyšla, takže posudek ještě nemáme k dispozici). V tomto posudku, který zpracoval PhDr. Jiří Němec, tento protidrogový expert ze společnosti Eteria, říká: „Vzhledem k tomu, že uvedený informační materiál (Fakta o jointu) je na vysoké odborné úrovni, svou formou oslovuje širokou veřejnost a ze společenského hlediska je velmi aktuální, jeho využití při působení na mladou generaci v oblasti protidrogové prevence nemá výraznější omezení.“ ...

Jiří Voráček, tiskový mluvčí Scientologické církve, a Vlastimil Špalek, tiskový mluvčí projektu Řekni NE drogám - řekni ANO životu

ČASOPIS REFLEX: ŘEKNI NE SEKTÁM!

... Návštěva mé osoby v sídle občanského sdružení Řekni ne drogám měla charakter návštěvy satanáše v chrámu. Paní Leová mě po telefonu odkázala na kolegu, který mi dá brožuru o trávě a odpoví na základní otázky. Muž se nepředstavil (pravděpodobně se však jednalo o pana Vlastimila Špalka, mluvčího projektu) a byl zcela nepříjemně hrubý. Na můj dotaz, z jakých vědeckých zdrojů jejich kampaň čerpá, byl ochoten odpovědět, až když jsem zatelefonoval paní Leové a ona mu do sluchátka domluvila. Teprve pak vysvětlil, že brožura je převzatá a přeložená, on sám nemá žádnou odbornou přípravu v drogové problematice, má prý střední technické vzdělání a brožuru věří, neboť jde o materiál jejich církve. Jediné jméno z odborných kruhů, na které se odkazoval, bylo jméno plukovníka Komorouse z Národní protidrogové centrály. Nezdálo se mi pravděpodobné, že by tato instituce spolupracovala se scientology, a mluvčí Policejního prezidia paní Blanka Kosinová to potvrzuje: „Národní protidrogová centrála není zapojena do kampaně scientologické církve, na kterou se dotazujete. Neposkytovala jí žádné materiály, nedávala žádná stanoviska ke kampani a nespolečně s ní.“ ...

Jiří X. Doležel, Řekni ne sektám, Reflex, <http://www.reflex.cz/Clanek28453.htm>

ňovalo slůvko sex... jen ten buddhismus jako by zůstal někde za dveřmi. Ale zdá se, že nikomu z přítomných to příliš nevadilo. Minimálně druhá polovina názvu přednášky - svoboda a radost bez hranic - se zcela naplnila a kdo hledal právě toto, jistě neodcházel zklamán. Slabý vývar z několika zobecněných principů Buddhova učení pohladil po duši a ujistil, že být buddhista je pořád ještě hrozně in... ■

Petr Vinš

DINGIR POZVÁN MEZI EKUMENICKÉ ČASOPISY

Městský úřad Rudy Slašské, města nedaleko Katovic, uspořádal v červnu ve spolupráci s časopisem *Sekty i Fakty* Třetí mezinárodní sympóziu „Společné ekumenické svědectví křesťanů proti expanzi sekt“. Pozváni byli hlavně zástupci redakcí evropských časopisů, které se z křesťanského stanoviska zabývají polemikou s tzv. sektami: *Berliner Dialog* (Německo), *Religioni e Sette nel mondo* (Itálie), *Rozmer* (Slovensko), *Sekty i fakty* (Polsko), *Prozrenie* (Rusko). Většina pozvaných periodik působí pod záštitou některé z křesťanských církví - příkladem mohou být katolické *Sekty i Fakty* či pravoslavné *Prozrenie*. Výsledkem bylo vytvoření evropské federace časopisů, zabývajících se problematikou sekt, pod názvem *Eurofakty*.

Impulsem k organizování ekumenických akcí zaměřených na problematiku sekt se v polské Rudě stala tragédie, která se ve městě stala před pěti lety. Dva mladíci tehdy spáchali v předválečném bunkru „rituální satanistickou vraždu“. Událost velmi

Ole Nydahl.
Fotografie z plakátu.

poznámala život ve městě a místní úřady podporují tuto mezinárodní akci i jiné preventivní aktivity. ■

Andrea Hudáková

STĚHOVÁNÍ KANCELÁŘE SPOLEČNOSTI PRO STUDIUM SEKT

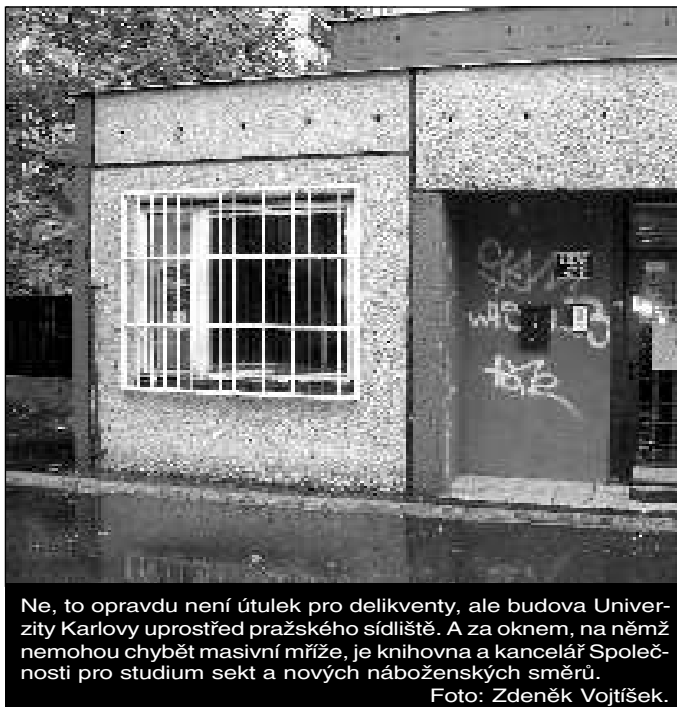
Kancelář Společnosti pro studium sekt a nových náboženských směrů se koncem

srpna přestěhovala do budovy Fakulty humanitních studií UK, Husníkova 2075, Praha 13. Návštěvní hodiny pro knihovnu i poradnu zůstávají v úterý a ve čtvrtek od 15,30 do 17,30, telefon 257 31 46 46.

Nová kancelář je velmi snadno dostupná veřejnou dopravou a pěšky (asi 150 m) podle těchto instrukcí:

1. jed'te metrem „B“ na stanici Hůrka;
2. po výstupu z metra se dejte ve vestibulu vlevo, po schodech dolů, směrem k velkému nápisu ČALOUNICTVÍ nad průcho-dem do nitra bloku paneláků;
3. před průchodem doprava podle bloku panelového domu až k dalšímu průchodu;
4. okno jednopatrové budovy vlevo, které z průchodu uvidíte, patří kanceláři Společnosti. ■

Zdeněk Vojtíšek

Ne, to opravdu není útulek pro delikventy, ale budova Univerzity Karlovy uprostřed pražského sídliště. A za oknem, na němž nemohou chybět masivní mříže, je knihovna a kancelář Společnosti pro studium sekt a nových náboženských směrů.

Foto: Zdeněk Vojtíšek.

Ještě k rozhovoru o Romech a náboženství (Dingir 1/2004)

Při improvizovaném rozhovoru člověk vynechá řadu věcí, na které si vzpomene, když už je pozdě. Ráda bych dodatečně k rozhovoru o náboženství Romů vyjádřila svůj obdiv k osobnostem jako je otec František Lízna, který pracuje s vězni na Mírově, nebo téměř osmdesátiletý františkán Vladimír, který se chystá působit na romském sídlišti Chanov u Mostu. Při ne zcela pozitivních zkušenostech s některými představiteli katolické církve, kteří přistupují k Romům s etnocentrickou a ideologickou nadřazeností, jsme zapomněli projevit úctu obětavým a osvíceným duchovním, kteří berou Romy jako etnokulturně svébytné bytosti a pomáhají tam, kde je třeba.“

Milena Hübschmannová

DINGIR

časopis o současné náboženské scéně

7. ročník

Číslo 3/2004 vychází 15. října 2004.

Vydává DINGIR, s.r.o.,
Černokostelecká 36, 100 00 Praha 10
tel.: 274 820 884

e-mail: dingir@dingir.cz
internet: www.dingir.cz

Šéfredaktor:
Zdeněk Vojtíšek

Redakční rada:
Martina Dvořáková, Pavel Hošek,
Andrea Hudáková, Martin Kořínek,
Jiří Koubek, Miloš Mrázek,
Tomáš Novotný, Prokop Remes,
Ivan O. Štampach.

Grafický návrh: Richard Bobůrka
Zlom: Zdeněk Vojtíšek
Osvit: CDS - Petr Jandík
Tisk: VS ČR, Praha 4

Cena: 39,- Kč

Objednávky a urgencye:
SEND - předplatné
U Továren 1/770, 100 00 Praha 10
tel: 272 706 206; 272 706 213;
272 706 214; 272 706 218
e-mail: administrace@send.cz
http://www.send.cz

ISSN: 1212-1371

Registrace:
MK ČR 7943 z 30. 3. 1998

PROČ DINGIR

Některé starověké jazyky měly zajímavý zvyk, který spočíval v tom, že do psaného textu vkládaly tzv. ideogramy. Byly to značky, které předjímaly vlastnosti následného slova. A tak se např. v klínopisných textech vkládal před každou věc ze dřeva (např. strom, ale i stůl nebo židli) znak pro dřevo. Před rybníky, řeky apod. se vkládal znak pro vodu atd. Podobně existoval i zvláštní znak, který se musel napsat před jméno jakékoli božské bytosti nebo boha. Této značce, upozorňující na božskost toho, co bude následovat, se většinou říká podle starého sumerského označení pro boha, DINGIR. Toto slovo je pak zároveň i pravděpodobně vůbec nejstarším označením pro božskou bytost, jaké známe.

Zajímavé je, že klínový znak, který se jako označení DINGIR používá, je ve skutečnosti obrázkem hvězdy, která představuje směr, k němuž člověk hledí a k němuž se upíná. Znak DINGIR se tak může pro nás stát symbolem jistě nezanedbatelného rozměru lidství, který hledá něco, co ho přesahuje, na čem se může orientovat a k čemu může směřovat. Tato lidská touha nachází nejrozmantější podoby v nejrůznějších kulturách a sociálních skupinách. A tak i v naší současné společnosti se setkáváme s desítkami nejrůznějších náboženských a pseudonáboženských skupin, jež jsou výrazem tohoto rozměru člověka.

Chtěli bychom se tedy rozhlížet kolem sebe, pozorovat tuto náboženskou scénu a zamýšlet se nad tím, kdo nebo co je DINGIREM těch, kdo se k těmto skupinám hlásí, jak právě jejich DINGIR ovlivňuje jejich život a jaké formy jejich cesta za tímto cílem nabývá. Časopis DINGIR by tak měl pomoci porozumět oblasti, která je od pradávna neodmyslitelnou součástí života lidstva, a přesto zůstává pro mnohé nezmapovanou krajinou.

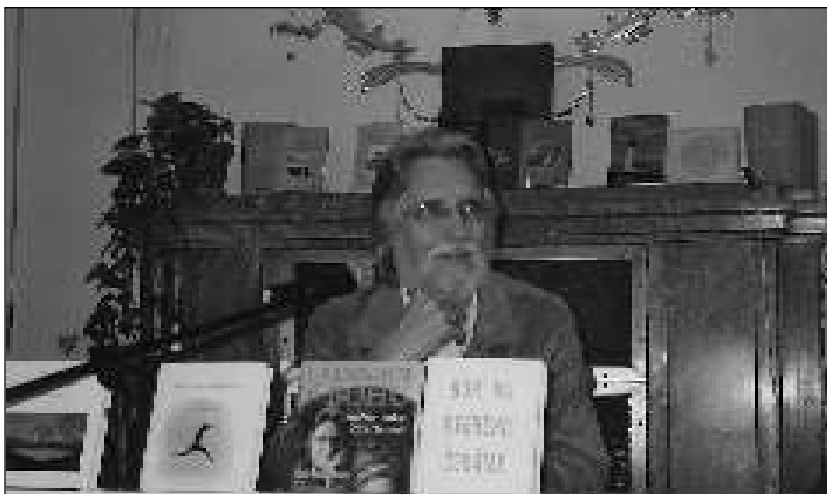
tn

POZVÁNÍ A KONTAKTY

Společnost pro studium sekt a nových náboženských směrů uzavřela dohodu o spolupráci s Fakultou humanitních studií (FHS) Univerzity Karlovy v Praze a během prázdnin přestěhovala svou kancelář do Husníkovy ulice 2075, Praha 13, telefon 257 31 46 46, e-mail sssnns@volny.cz. **Návštěvní hodiny** v úterý a ve čtvrtek od 15,30 do 17,30. Pravidlené **semináře** Společnosti pro studium sekt a nových náboženských směrů se budou v roce 2004 konat ještě **4. listopadu** a **9. prosince**, roku 2005 pak první **6. ledna**, vždy od 17 h. v budově FHS na výše uvedené adrese. Cesta je vysvětlena v rubrice „zprávy“ na str. 108.

Na 1. straně obálky je fotografie tapisu z hermetického Horev-klubu. Symbolika na tapisu je vysvětlena na protější straně v rámečku dole.

Foto: Petr Kalač.

Článkem na str. 79-80 se vracíme ke květnové návštěvě Neala Donald Walshe, autora populární trilogie „Hovory s Bohem“. Na snímku je při prvním setkání s českými čtenáři v kavárně pražského knihkupectví Kanzelsberger. Foto: Lukáš Halfar.

30. srpna byla v Praze slavnostně otevřena výstava fotografií z protidrogového programu Scientologické církve Cykloběh za Českou republiku bez drog. Foto: Tomáš Novotný.

Ve čtvrtek 23. září otevřela Společnost pro studium sekt a nových náboženských směrů kancelář na novém působišti. První návštěvníci již snadno našli cestu na pražském sídlišti Hůrka, pro další je popsána na straně 108.

Foto: Tomáš Novotný.

TAJNÁ ŘEČ HERMA TRISMEGISTA NA HOŘE K SYNU TATOVÍ: O ZNOVUZROZENÍ A SLIBU MLČENÍ

¹ Když jsi v *Obecných řečech* vykládal o božství, otče, vyjádřil ses hádankovitě a ne zcela zřetelně. Nepodal jsi mi zjevení, neboť jsi prohlásil, že nikdo nemůže být spasen před svým znovuzrozením. Avšak poté, co jsi se mnou rozmlouval, když jsme překročili horu, stal jsem se tvým prosebníkem a žádal jsem tě, abych směl poznat výklad o znovuzrození; neboť ten jediný ze všeho jsem doposud neznal. Ty jsi pravil, že mi ji předáš, „jakmile budeš připraven odcizit se Kosmu“. Připravil jsem se tedy a zocelil jsem svého ducha proti klamu Kosmu. Ty pak doplnil i to ostatní, co mi schází, a předej mi tradici znovuzrození, jak jsi mi slíbil - ať už mi ji předložíš nahlas nebo ve skrytu. Není mi známo, Třikrát Největší, z jakého lůna může být Člověk zplozen, a z jakého semene.

² **Hermés:** Můj synu, oním lůnem je duchovní Moudrost v mlčení, oním semenem pak pravdivé Dobro.

Tat: Kdo zasévá toto símě, otče? Jsem naprosto bezradný.

Hermés: Vůle boží, synu.

Tat: A co je zač ten, kdo bude zplozen, otče? Nebude mít přece zároveň účast na duchovním bytostném určení i na tom určení, které je ve mně.

Hermés: Onen zplozený bude jiný - bůh syn Boha, Vše ve Všem, sestávající ze všech Mocností.

Tat: Mluvíš v hádankách, otče, a ne tak, jak má otec rozmlouvat se synem.

Hermés: Příbuznosti s tímto Pokolením se nelze naučit, synu; bude-li však Bůh chtít, je možné se s jeho pomocí rozpomenout.

³ **Tat:** Podáváš mi nemožné a násilné výklady, otče, a proto bych chtěl přímou odpověď na své otázky. Zrodil jsem se snad jako syn odcizený od Pokolení Otce? Nebuď skoupý, otče, jsem tvůj rodný syn. Vylož mi na rovinu způsob znovuzrození.

Hermés: Co ti mám říci, synu? Nemám, co bych řekl, leda snad toto: Viděl jsem cosi ve svém nitru, nevytvořenou podívanou, jež vzešla z milosrdenství Boha; vyšel jsem ze sebe sama do nesmrtelného těla. A nyní nejsem tím, kým dříve, nýbrž jsem byl zplozen v Mysli. Tomuto dílu se nelze naučit, ani to nelze spatřit pomocí onoho vytvořeného prvku, jehož prostřednictvím vidíme tady u nás. A proto se mě netýká má předchozí složená podoba, ačkoli mám barvu, lze mě nahmatat a mám i míru: ve skutečnosti je mi však toto vše cizí. Nyní mě sice vidíš očima, synu, čím však opravdu jsem, to nechápeš, jakkoli na mě upíráš své tělo i zrak. Těmito očima mě nyní vidět není, synu.

⁴ **Tat:** Uvedl jsi mne v naprosté šílenství a pomátls mě na rozumu, otče. Vždyť teď už nevidím ani sám sebe!

Hermés: Kéž bys i ty prošel skrze sebe sama ven, synu, tak jako ti, kterým se ve spánku zdají sny - v tvém případě ovšem beze spánku.

Tat: Řekni mi ještě toto: Kdo je vykonavatelem znovuzrození?

Hermés: Syn Boha, jeden Člověk, z vůle Boží. ...

Corpus Hermeticum, úryvek přeložil Dr. Radek Chlup, pracovní verze pro nakl. Hermann a synové.

Dostupné na <http://www.fysis.cz/hnauky/CH/preklady.htm>

Ukázka zde je zbavena komentáře.

Hermes Trismegistos v knize *De chemia*, Strassburg, kolem 1560. Převzato z knihy D. Ž. Bora *Napříč říší královského umění*, Trigon, Praha 1995.